

ius 3.
minden 12
közönséges
el, kompakt
elfizetendő
OR
es finom
Husban szo-
ott kapható:
utoriparosnál
is raktár:
druf 26. sz.
ota
aczkot
zabb minő-
3 korona,
müt főzésre
szállit Szi-
telep tulaj-
s. 28770
vvelek
on örökséshől
nt is potom
ük Toolewer
0 forint. Eöl
Eöl, modert
nt. Gruor-za
forint. Schmal
drilling, való
okok 05 fri.
Nehany jobh
uning Welo
ugyanit egy
egy perza-
notorkeropat
onnal eladó
5. szám. Ra.
49082
ait
szekrények
kaphatók
szekrény és
VI. Gomb
ehel-utcai
nos vasut
28737
Folyam- ca
ási R. T.
nény
ási és vasut
k. kivételes
ás.
alyi Folyam
ási R. T.
zhírré teszi,
it hajózási
mban 1904.
től fennálló
évi október
sz. kivé-
k érvényét
g meghosz-
után előre-
díj-szabások
lépni.
június 30.
zga'ósága.
yula
neiben
bel-korut 36
észült
70
kapható.
EV
MINT
FENYKÉP
SOK
AGYSÁG
ÁERT
TUVAL
SÁGBAN
SZINES
EP
ONA.
MOGÚTT
NEK.
SIC
RAN
YITÓ ÉS
ÜTEREM
BILLET-0-40
BÉNI PÁRSI
ALLITÁSON
ESZTTEL ÉS
EMMEL.

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő Szépirodalmi főmunkatárs
Dr. PAP ZOLTÁN EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM: Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása iránt sziveskedjenek lehetőleg gyorsan intézkedni, hogy a lap küldése fönnakadást ne szenvedjen.

Bankmorál és egyéb is.

Irta: Mezei Ernő.

A fővárosi nagy bankok igazgatóinak és irányítóinak sikerült az utóbbi napokban kellemetlen közmeleggetetés tárgyává válniok. A nyilvános föltűnésnek ez a perspektívája magában véve is föltűnő dolog. Mert a bankdirektor urak működése a közönségre való hatásában nyilvánulhat majd kellemesen, majd kellemetlenül, de rendszerint felette diszkrét természetű és nem lehet őket azzal vádolni, hogy nagyon keresnek a nyilvános hir riktó világitását. Hogy ezt most teljes mértékben kivívták, bizonyosan csak onnét van, hogy tiszteletreméltó hivatásukat ezáltal nem a szokott individualis szereplés méretei között kívánják érvényesíteni, hanem közösen összefogva, ugyszólván testületi fellépéssel.

Pedig régi dolog, hogy ezt a banktestületi szellemet a mi közönségünk ösztönözni gyanakvással kíséri.

Bizonyára a közönség is úgy tudja, hogy egy-egy bankdirektor nagyon hasznos polgár, sőt a körülményekhez képest igen szeretetreméltó ur is. De okkal, ok nélkül a bankdirektorok közösségéhez, a többes számhoz, a kollektív fogalomhoz tagadhatlanul félelmetes képzetek is fűződnek; még olyanok is, mintha a közre nézve veszedelmes hatalmat tudnának kifejteni. És sajna, éppen most oly adatok kerültek forgalomba, amelyekből ezek az alakatlan föltevések határozott alakot és biztos szint látszanak nyerni. Pozitív értesülések és kijelentések szólnak róla, hogy a bankigazgató hatalmak teljes szolidaritással olyas szövetségi kartelbe léptek, amely minden mélyebb gazdasági ok nélkül, pusztán a közöttük való természetes verseny megszüntetésével, a közönség hitelszükségleteit megdrágítani fogná. Az ilyen eljárást pedig bajos másnak nevezni, mint öntös összeesküvésnek ami nehezen fejlődő és csak imént is súlyos válságokat kiállott gazdasági organizmusunk ellen. Fel is idézték vele az általános fültakozást olyanira, hogy elítélhető csodálatos összhangot létesített a legellentétebb pártállások és társadalmi érdekek között.

Eszünkbe jutott most egy és más, erkölcsi igazságok és gazdasági igazságok vegyest. Persze többféle vélemény létezhetik arról is, hogy a kereskedelmi világ tényezői mennyi és miféle tekintetekkel tartoznak a közérdek iránt. A közfelfogás — elismerjük — minálunk odahajlik, hogy aki

üzletet köt, ad és vesz, annak egyebet se kell nézni, mint a maga mentől nagyobb hasznát. De a kereskedelmi világ magasabb régióiban talán hallottak már valamit arról a felsőbb ethikai felfogásról, amelyet a nyugati országokban, kivált Angliában lánglelkű államférfiak és írók a kereskedelmi forgalomra nézve nemcsak hirdettek, hanem gyakorlatilag is érvényesíteni tudtak. Anglia nagy vállalatai és gyárosai az utóbbi évtizedek minden gazdasági válságában tündököltek azzal az erkölcsi felelősségérzetükkel, hogy óriási áldozatok árán a korábbi színvonalon tartották fenn a termelés mennyiségét, megóvták munkásaik és alkalmazottaik számára a kereset és megélhetés lehetőségeit. Nos, mi nem sajátítjuk el a kegyes prédikálás szerepét, nem czégérezzük itt ki Carlyle és Ruskin tanítását, hogy az üzletembernek is csak úgy, mint a katonának, a papnak, az orvosnak magánhivatását is időnként egészen a közérdek szolgálatába kell állítania. De azt már minden művelt ország a közéleti erkölcs föltétlen igazságai közé sorolja, hogy azok a nagy üzleti szövetkezetek és tőkeegyesülések, amelyek a nemzet gazdasági életét táplálják és üzleti forgalmát fejlesztik, a bennök összefoglalt egyéni érdekeket csak oly módon és oly mértékben szolgálhatják, hogy teljes összhangzásban maradjon az általános társadalmi érdekekkel és a nagy közönség szükségleteivel. Ellemondástól arra nézve sem kell tartanunk, ha megállapítjuk, hogy az így előirt kötelezettség a mi országunkban még fokozott mértékben áll fenn. Az a bankigazgató, az a vállalati intéző, a kinek kezérandulása végigrezgeti hitelszervezetünknek vagy kereskedelmi összeköttetésünknek oly kezdetleges és kényes hálózatát, mulhatlanul kötelezve van arra, hogy mindenkor nagy országos szempontok magaslatára emelkedjék. Csakugyan a fejlődő nemzetársadalmi érdekek nagy körét kell valóságos kormányoznia és ehhez képest a nemzet összesége irányában szinte kormányzati felelősséget is kell éreznie.

Ennyi elismert etikát lehet bizonyára föltételezni már a mi nagy üzleti világunkban is. A mi bankjaink vezeterei ime mégis kartelt kötnek, hogy a legtéljesebb egyetértésben fesztelenebbül zsákmányolhassák ki az elárvult közönséget. És az ember elcsodálkozva kérde: megfigyelik-e, értik-e ezek a vezérő urak, akik bizonyára mindnyájan hágyeszű emberek is, a körülöttük nyüzsgő és küzdő világot? Nemde látják, hogy a törvényhozások most mindenütt szakítanak a „szabadverseny” gazdasági elméletével és magasabb szociális igazság érzéséből egyre-másra alkotnak intézményeket és szervezeteket, amelyek a társada-

lom gyengébb, az esetlegeknek jobban kitett elemeit anyagilag erősítsék és védelmet nyújtsanak az erősek, a kizsákmányolás minden fegyverzetével fölszerelt gazdasági hódítók ellenében. És mit tesznek ők, akik a gazdasági forgalom összes csatornáit fölött uralkodnak? Ők is megszüntetik maguk között a „szabadverseny”. Oh nem azért, hogy a gyengébbeket és küzködőket a teljes elnyomástól megóvják, ellenkezőleg azért, hogy uralmukat korlátlanabban érvényesítsék a közérdek rovására. Nekünk meg az jut eszünkbe, vajjon a nagy bankigazgatóknál is nem érvényesül-e a tömegesebb tanácskozásoknak sokszor megfigyelt lélektani törvénye? Tudniillik, hogy külön-külön ugyan értelmes és előrelátó vagy legalább jó szimatu férfiak, de amikor együttes terveket forralnak, a hatalmi képzelgések mámorába esnek és szörnyen rövidlátókká válnak. A társadalom forrongásaiban és vajudásaiban, egymásra törő áramlataiban ők nem a veszedelmes mélységet látják, hanem csak azt a zavarost, amely a hálódzás alkalmas eleme. Mert a halak kicsinyek, de jók, mint a német mondja.

Es itt eszünkbe jut még valami, amit egész csöndesen akarunk másoknak is eszébe juttatni. Ha végignézzünk a főrendiházi tagok fényes névsorán, ott találjuk a modern gazdasági értékek méltó elismeréseképp az előkelő bankintézetek vezéreit, hatalmas iparvállalatok intézőit is. Nem vitatjuk, hogy igaz érdemek alapján jutottak ily nemes közjogi tisztességekhez, hiszen van annak a mértéknek is valami jogosultsága, amely egy nagy gazdasági intézmény sikeres szervezését és fentartását bárha csak a privát boldogulás ösztönéből és céljáért történik is, a közéleti érdemek közé osztályozza. De az a közjogi méltóság, az a törvényhozó hatalom, amely személyes tartózkodul egy egész életre adatott, nem jelenti-e azt a felsőbb kötelezettséget, hogy akár bank-elnöke, akár vállalat kormányzója legyen, a vezetése alá került gazdasági ágazatot mindig és mindehütt az egész ország javára irányozza. Hogy főképp a gazdasági fejlődés veszedelmes napjaiban, üzleti válság, széninség szorongattatásai között, ne a kedvező üzleti esélyt kímélje, hanem elméje erejét, lelke minden hevét arra fordítsa, hogy akár az egyéni érdekek feláldozásával is a közönség bajain enyhítsen. Ha a bankelnökséggel nem is, a főrendi méltósággal talán mégis együtt jár a „noblesse oblige” szép jelszava! Reméljük a miniszterelnök is, ha majd a hozzáintézett interpellációkra válaszol, megtalálja az erre való figyelmeztetésnek kellő hangsúlyát.

A méltóságos Ház.

Budapest, július 3.

A méltóságos Ház egyáltalában nem volt ma méltóságos. Mindaz a roskadtság és vénhedtség, mely rászakadt a magyar országgyűlés főrendiházára, meglátszott egy vékony epizódon keresztül.

Magában véve semmitmondó ez az epizód. Gróf Zselénszky Róbert törvényjavaslatot dolgozott ki a határidőüzlet szabályozásáról. Ma megokolta javaslatát és napirendre való tüzését kérte. A miniszterelnök nem volt abban a helyzetben, hogy a gróf kívánságát támogathassa. A kormány, mondom, foglalkozik a határidőüzlet szabályozásával; törvényjavaslatot is dolgozott ki erről s azt annak idején az országgyűlés elé fogja terjeszteni. A törvényhozás előkészítési munkája a kormány feladata és nem gróf Zselénszky Róberté. (S alighanem a nemzet is így vélekedik, mert ha nem ez lenne a vélekedése, bizonyára nem röstelené meg is formulázni ellentétes gondolkodását.)

A főrendiház elnöke megkérdezte a Házat, mi a nézete, hol az igazság: gróf Zselénszky oldalán-e, vagy pedig a miniszterelnök mellett. A főrendiház nézete éppen két egyenlő félre hasadt: az egyik fél Zselénszky mellé, a másik Wekerle Sándor mellé állott. Ha a főrendiház igazán érdemes és fönnen járó gondolkodású elnöke, gróf Dessewffy Aurél, az egyik serpenyőbe nem dobja szavazatát, gróf Zselénszky törvényjavaslatát becsusztatják a napirendbe.

Valami nagy katasztrófát ez nem jelentett volna; a napirendretüzés még nem jelent elfogadást: de már ez a kis incidens is jelzi, hogy ez a főrendiház végképen megérett a megsemmisülésre.

Ime, a főrendiháznak ma csomó javaslatról kellett döntenie; az egyik fontosabb, mint a másik. És ehhez a munkához még félszáz főrend sem gyülekezett össze! Hát

megérdemli a törvényhozói testület nevét az ilyen? Micsoda koncepcziói lehetnek neki arról, amit mindnyájan törvény alatt tisztelünk, ha még annyi fáradságot sem vesznek maguknak, hogy legalább eljöjjenek az ülésre. S akik ott vannak, a legkisebb alkalmat megragadják, hogy nyomban Zselénszky mellé sorakozzanak. A mellé a Zselénszky mellé, kinek javaslatáról azt mondotta a miniszterelnök, hogy bizony az a főrendiház méltóságát nem fogja nagyon fölszórni, ha esetleg napirendre tűznék.

Wekerle Sándor meg szokta gondolni minden szavát és olyan szakban, melyhez a határidőüzlet is tartozik, igazán abszolút tekintélynek lehet tekinteni. S mégis azt mondotta a miniszterelnök, hogy Zselénszky javaslata csak megtépzázhatná a főrendiház méltóságát. Milyen komikus ezzel szemben Zselénszky naiv öndicselkedése; hogy a németek az ő javaslatát kérték el, hogy arról másolják le a maguk törvényét. S ugy látszik, a jelenlévő főrendek felét ez a hatalmas argumentum vette le lábáról. Ami a németnek jó, az csak nekünk sem lehet rossz? — gondolták ezek a jó urak és paizsukra emelték gróf Zselénszky Róbertet. Ha gróf Dessewffy Aurél egészséges és nobilis gondolkodása le nem taszítja onnan, még most is rajta lenne.

De ez nem változtat semmit a főrendiház dolgán. Elég tudni annyit, hogy ez a főrendiház már odáig süllyedt, hogy gróf Zselénszkyt ösmeri el szellemi vezérének. Az ilyen testület igazán megérett a pusztulásra. Nem hinnők, hogy csalódnánk, mikor azt gondoljuk, hogy az új választási jog alapján összeülő képviselőház megadja a kegyelmdőfést ennek a mohos intézménynek.

Hiszen az új parlament tele lesz iniciatívakkal, új gondolatokkal, föltörekvő eszmékkel, buzogni fog benne a haladás vágya: eltűrheti-e majd, hogy ilyen főrendiház koloncoként utjában álljon? El fogja-e tünni, hogy a zselénszkyek esetleg hónapokra, talán esztendőkre lelökjék őt a haladás és fej-

lődés országutjáról? Egyenesen az öfeneltartás parancsának fog engedelmessé válni csak, ha ilyen kellemetlen akadályt eltől majd utjából. Ma még nesz sem hallatszik erről; de ez természetes; hiszen az új parlamentnek még a silhouetteje is csak a számokból van összetákolva papír-kartonokban, hogy hallathatná hát hangját? De meg lehet róla győződve mindenki, hogy a zselénszkyek apró és nagyobb bűneit nem fogják elfelejteni; az a főrendiház, mely nem átállott Zselénszky gérokkijába kapaszkodni, nem számíthat kiméltre.

A magyar nemzet kifejlesztésének és haladásának föltétele, hogy ilyen eszébe ne jusson senkinek.

Budapest, július 3.

A képviselőház holnap, délelőtt 10 órakor ülést tart, melynek napirendjén a végrehajtási novella és a birtokrendezési törvényjavaslat szerepel. Fél 2 órakor áttérnek az interpellációkra s első sorban gróf Apponyi Albert válaszol Nagy Györgynek a szamosújvári érettségi botrány tárgyában betérített interpellációjára.

A főrendiház munkarendje. A főrendiház mai ülésén a képviselőház által elfogadott javaslatok közül bezárólag a munkaházakra vonatkozó törvényjavaslatig jutottak el. Hátra van még a kuriai bírások meghosszabbításáról szóló törvény, a most tárgyalás alatt levő végrehajtási novella és a napirendre tűzött birtokrendezési törvényjavaslat. Ezeket a javaslatokat azonban csak úgy tárgyalhatja le a főrendiház, ha előbb a főrendiházi bizottságokban is letárgyalták már. Erre pedig egyáltalán nincs kilátás. Gróf Dessewffy Aurél, a főrendiház elnöke ugyanis ma kijelentette Wekerle Sándor miniszterelnök előtt, hogy a bizottságok összehívása lehetetlen, hasonlóképpen a javaslatokat nem lehet előkészíteni a tárgyalásra. Abból a körülményből, hogy a főrendiház ma megbízást adott az elnöknek, hogy ő felségét augusztus 18-án a főrendiház nevében üdvözölje, kiviláglik különben is az, hogy a felsőház ősz előtt ülést nem tart. A képviselőház ezek szerint teljesen felesleges munkát végzett, mert a letárgyalt javaslatokból ezek szerint ősz előtt úgy sem

Későn.

Irta: Gagyh Dénés.

(Utánnomás hílos.)

Az anconai kikötőben két nő igyekezett a hajó felé, amely minden pillanatban indulóban volt Fiuménak. Azzal a bosszantó idegességgel rohantak előre, mely minden emberen erőt szokott venni, ha hosszabb utra kél s kezdetén van még utjának. Minden percet órának gondol, folyton azon tépődik, míg bent nem ül a vasuti kocsi, hogy okvetlenül elkésik. Ezért idő előtt ott szorong mindenki az állomáson s amint nyílik a korlát és a belépésre megvan az engedély: a legkisebb udvariasságot is félretéve, egymást durván lökdösve, fejvesztetten szaladnak az átjáró hidhoz, hogy mentől kényelmesebb helyet találhassanak.

A két hölgy sem kivétel, lihegve törtetnek ők is. Az a sajtáságos, türelmetlen érzés, amely mindenkit kiforgatott egyéni valóságából s a teremtés koronájának sűrűn emlegetett és civilizált tulajdonságaiból már csak az ósanyagot, az állatot engedte cselekedni — megfogta őket is és kipirult arcczal, haragos szemekkel, olykor halkán szitkozódva tülekedtek tovább, míg nagy kinnal a földéltre vergődtek. Végre biztos helyen tudva magukat, az idegesség megszűnt, az indulat hullámai szépen elsimultak az arczon, szelidség és báj szállott a helyükbe, az ajak mosolyra derült, a szemekben csodálat és elragadtatás tündökölt, amint a tenger beláthatatlan rónáján végig tekintettek.

Az utasok nagy része levonult a hajó fenekébe, fülkéjét kereste mindenki. A mi hölgyeink

azonban a földélteten maradtak s a hajóhiddal szemközt helyezkedve, a kikötőt nézték. Hanyatlóban volt már a nap s a félig letűnt tüzgolyó visszamaradt darabja valami tündéries, bűvös fénybe vonta a partot: az emberek úgy látszottak, mintha fényözönben usznának, a házakat, templomokat mintha a levegőbe emelte volna és ölében hintázná egy titkos, földfölötti erő — pedig csak a kaczer sugarak üttek csalia játékot a jámbor, babonás szmélélővel.

— Gyönyörű! — szólott az egyik.

— Csodaszép! — toldotta meg a másik.

Az álomszerű tünemény hirtelen megszűnt, mintha parancsszóra tépték volna össze azt a varázsfátyolt. A nap elbújt a tenger alá. Tüze félenken pirosított még egy ideig, aztán elaludt az is. Átlátszó, finom fülhomályba borult a táj, egy-egy csillag kibukkant a csendes habok közül s ragyogva szállott az ég boltozatára. A hajóállomáson megszólalt a harang, azt jelezve, hogy itt az indulás ideje. A gőzgepből bántó fűtő szivított fel, a vasköteleket oldozni kezdték, a hajó faránál tömött hullámfodor susogott, a kapitány kommandója parancsolóan csengett.

E pillanatban egy férfi jelent meg a hidon, kezében fekete bőrtáska és lassu lépéssel, rá nem nézve senkire, a siettető figyelmeztetést meg sem hallva, haladt végig rajta. Olyan nyugodtan, annyi közömbösséggel sétált, mintha meg lett volna győződve, hogy a hajónak elmozdulni nem szabad addig, míg ő fel nem ül rája s annak a pár száz utasnak egyenesen kötelessége ő rá várni.

A földélteten álldogáló hölgyek közül egyik megint idegeskedni kezdett. Izgett-mozgott, nézte a most érkező idegent. A másik észrevette ezt és rászólt rögtön

— Mi lelt, Etelka?

— Semmi, édes Máriám, semmi . . .

Az új utas a hid végére ért s a fedélzetre pillantott. A bámuló nők felkiáltottak:

— Nemes Zoltán!

A szárnyas kerekek dübörögve csapkodták a vizet, a pattogó hullámok tornyosodni kezdettek, a part mindinkább elmaradt, a hajó kint uszott a nyílt tengeren.

— Láttad, Mária?

— Igen, láttam.

— Biztos vagy benn, hogy ő volt?

— Egészen bizonyos, de te még biztosabb lehetsz, mert hamarabb megismerted.

— Igaz, én megismertem, amint észrevettem, pedig az arcát nem is láttam. De a termet, járása azonnal megkapott. Nem is csoda, mert volt idő, mikor én az utca egyik végén álltam, ő a másikon fordult be, mégis ráismertem. Pedig nem láttam belőle semmi egyebet, csak alakjának elmosódott körvonalait s mozdulatainak azt a különös, egyéni karakterét.

— Inkább éreztél, mint láttad, hogy ő az.

— Meglehet. Ezen nem vitatkozom, mert azt hiszem, igazad van.

— Vajjon, mit keres itt? Merre járhatott?

— Nem tudom, nem is sejtem. Régióta nem hallottam hírt belőle, csak elvétve, másoktól. Egyszer azt beszélték, hogy a családja kitagadta, mert nem akart engedelmessé válni az apjának. Aztán külföldre ment, ott bolyongott néhány esztendeig. Párisból, meg Londonból írogatott a barátainak. Nekem — emlékezhetsz rá — Münchenből küldött egy képes lapot, ez volt az utolsó, amit tőle kaptam. Isten tudja, merre jár, mit csinál most!

— Hogy feledkezhetett meg ennyire rólad?

lesz törvény. Nincs kizárva, hogy ennek folytán a birtokrendezésről szóló javaslatot le is veszik a napirendről s a Házat már holnap elnapolják.

A szeszadó Ausztriában. Bécsből jelentik, hogy a csehországi német képviselők a miniszterelnökkel folytatott beható megbeszélés és a német pártokkal való értekezlet után elhatározták, hogy sürgős indítványukat visszavonják. Ezzel a munkaprogramm elintézésének utjából elhárultak az akadályok és a politikai feszültség egyelőre enyhült. Mindazonáltal a képviselők nagy része még mindig azt hiszi, hogy az idő előrehaladottsága és a szocialisták oppozíciója miatt nem lehet a szeszadó-javaslatot még a nyári ülésszakban elintézni. A kormányhoz közelálló részről azt állítják, hogy a tárgyalásokat ebben az irányban tovább folytatják.

A néppárt lecsöndesedett. A néppárt ismét lecsöndesedett. Amint az ingyenes népoktatásról szóló törvényjavaslat tárgyalása alkalmával is tette, csak kellemlenkedni akart, nehogy észrevétlen maradjon. Rakovszky és hívei, miután ezt a célt elérték, ma az ülés előtt hosszabban tanácskoztak Günther Antal igazságügyminiszterrel és kibékültek vele. Mert hát a forma szerinti oka az összelütközésnek az volt, hogy a néppártiak nem akarták elfogadni azt a módosítást, hogy a végrehajtási novellát csak egy esztendővel a szentesítés után léptessék életbe. Ezt a kérdést könnyű volt megoldani és a miniszter a képviselőház mai ülésében határozott ígéretet tett arra vonatkozólag, hogy a novellát szentesítés után azonnal életbelépteti. A már szerzett jogokat a javaslat nem kívánja érinteni, éppen azért 30 napi átmeneti időt állapít meg a régi és az új végrehajtási törvény hatálya között. Aki ezen 30 napi átmeneti idő alatt jogos igényét a bíróságnak bejelenti, arra nézve még a régi törvény intézkedései mérvadók. Hogy azonban az egyes bejelentett igények a régi vagy pedig az új törvény intézkedései alá esnek-e, vagy sem, azt a novella a bíróság mérlegelésétől teszi függővé. A néppárt tehát megnyugodott. Akciójának rendszeres megismétlődése azonban politikai körökben élénk megbeszélés tárgya, s most már kétségtelenül világosan látható, hogy a néppárt csak azért igyekszik zavarokat okozni a koalícióban, hogy lehetőleg megnehezítse a fúzió előkészítését.

Pedig valamikor együtt tánczoltatok végig minden bált s már az emberek is egymásnak szántak, nemcsak mi.

— Tudom. Csak az Isten nem szánt egymásnak.

— Beszéltek egymás között házasságról?

— Sohasem kért, pedig tudta, hogy szeretem. Talán nem akart elvenni, vagy nem volt módjában, hogy eltarthasson egy asszonyt. Nem tudtam tisztába jönni vele: néha azt hittem, nyilatkozik, máskor meg láttam, hogy ott vagyok, ahol a kezdetén. Hítványságot azonban nem tettem fel róla, inkább valami bus tragédiát sejtettem a háttérben, melyről nem akart beszélni, talán büszke volt, hogy bevallia élete valamelyik tévedését. De az bizonyos, hogy ennek az áldozata. Ennek vagyok az áldozata én is... Suttogtak egy asszonyról és róla eleget; de hogy volt-e valami igaz a pletykában, nem tudom. Tudni sem akartam, mert amint erről beszélt valaki előttem, észrevettem mindiárt, hogy gonosz szándékkal teszi, nekem akar vele fájdalmat okozni. Mert oly rosszak az emberek, oly rosszak, Mária, hogy fogalmad sincs arról! Mikor elment a városból, mennyi rosszat mondtak róla is — szinte boldog volt, aki rugathott egyet szegényen. Addig nem mert beszélni senki, mert félték tőle, de amint eltávozott, na... Hiszen tudod. Megpróbáltam én is, hogy elfeledjem, férjhez is akartam menni. De hát, hiába, megmaradtam leánynak...

Az éjszaka sűrű csipkét szőtt homályból a föld fölé, melyen át a csillagok fénye iatékos dévajsággal ugrált a víz tükörén. A hajókonyha felől megszólalt a csegettű, vacsorára hívta az utasokat.

A földéleten összesereglettek az emberek s

Dolgozik az országgyűlés.

— A két ház ülése. —

Budapest, július 3.

A végrehajtási novellát ma általánosságban elfogadták és azonkívül még néhány szakaszt is letárgyaltak. A vita tehát ma sem haladt előre erősebb tempóban.

Mind a mellett a mai disputa is, épp úgy, mint a tegnapi, eleven, friss és itt-ott szenvedelmes is volt. Bozóky Árpád, Buzsák Barna, Nagy Dezső és Bernáth István volt az általános vita szónoka. Nagy Dezső beszéde szított a legtöbb ellentmondást és e beszéd körül volt a legtöbb zaj. Bárha elfogadta a javaslatot, mégis élesen bírálta. Figyelmeztetett arra, hogy ha az adóst tulságosan megvédelmezik, ennek csak az adós fogja meginni a levét. A néppárt türelmetlenül hallgatta ezt az okiejtést, „szabadkőművest” emlegetett és egyébként is zavarta a szónokot, de Nagy Dezső válaszolt a csipkelődésre.

Nagy figyelemmel hallgatták Günther Antal igazságügyminiszter felszólalását. A miniszter válaszolt a felhozott észrevételekre és megnyugtatóan igyekezett a nyugtalankodókat. Beszéde általában jó hatást keltett; s különösen azt a részét fogadták tüntető lelkesedéssel, ahol kijelentette, hogy a javaslatot a szentesítés után nyomban életbe lépteti s csak bizonyos esetekre marad érvényben a régi törvény. Felhasználta ezt az alkalmat arra is, hogy demonstráljon Günther mellett, kit a végrehajtási novella kapcsán támadás ért. Eljeneztek, tapsolták és szorongatták a kezét.

A részletes vita során több módosítást nyújtottak be. Horthy Béla azt kívánta, hogy a foglalás alól vegyék ki a művészek műtermét mindenestől; Horváth József mindenfajta ruházatot mentesíteni akar; Moskovits Iván csak a katonák szükséges egyenruháját gondolja megvédelmezhetőnek a végrehajtó elől; Mezőfi Vilmos az újságírók könyvtárát, Nagy György a kiskereskedő 150 korona értékű árúját; Mérey Lajos a fogtechnikusok

óvatos járással mentek le a meredek lépcsőn az étterembe. A két hölgy leghátul maradt, látszott rajtuk, hogy utolsók akarnak lenni. Még a lépcsőnyílásnál vártak egy darabig, míg azt gondolták, hogy asztalhoz ült mindenki.

Beléptek ők is, egyenest a két üres hely felé tartottak. Csend volt a teremben, mert a puha szőnyegen nem hallzott a lépések zaja. De hirtelen zörgés támadt az asztal felső végén, mint mikor a tányérokkal csörömpöl az asztalra. Egy férfi ejtette ki kezéből a kanalat, melyet unottan forgatott, várva, hogy hozzák már a levest. Az az ember volt, aki olyan hidegen, a világgal nem törődve, érkezett és járt-kelt a tömegben; és akkor ejtette le a kanalat, mikor a két hölgyet megpillantotta. Azok a földet nézték, a világgal fel nem emelte volna a homlokát egyik is, bár jól tudták, hogy Nemes Zoltán alig van tőlük tíz lépésre.

Emez merőn nézte őket, szinte várta, hogy alkalmat adjanak, hadd köszönthesse. De, aligha nem, a tányér fenekére volt írva mind a kettő sorsa, úgy elmélyedtek benne. Nemes Zoltán azonban segített magán. Felkelt, odament a szomszédságukban ülő urhoz s megkérte, hogy cserélienek helyet. Az idegen beleegyezett szívesen, ő pedig minden teketória nélkül ráköszönt a hölgyekre:

— Csókolom a kezeiket!

— Hozta Isten, Nemes! — fogadta Maria.

— Megengedik, hogy ide telepedjem, annak az idegen urnak a helyére?

— Tessék! Nagyon örvendünk, hogy láthatjuk. De tudja, mit? Cseréljünk helyet. Üljön ide, kettőnk közé, ugyis régen volt, amikor így ültünk. Meg kell osztoznunk most magán, csunya önzés volna, ha magamnak foglalnám le.

— Köszönöm, nagyon hálás vagyok. De mondják, honnan jönnek?

szerszámaikat; Nemes Imre a kisiparosnál talált árukat szeretné lefoglalhatatlanná tenni. Az igazságügyminiszter felszólalása után az indítványok közül csak néhányat fogadtak el. Holnap folytatják a vitát.

A főrendiház szintén ülést tartott ma. Több törvényjavaslatot fogadott el; többek között az ingyenes népoktatásról szólót, melyhez Prohászka Ottokár, Gyurácz Ferencz, Zichy Nándor, Antal Gábor és Apponyi Albert szólott. A szeszadóról szóló javaslatról szintén volt némi vita. Mindez meglehetősen részvéltlenség közepette történt. Nagyobb érdeklődés volt az ülés elején, amikor Zselénszky Róbert gróf megokolta a fedezetlen határidő-üzlet szabályozásáról szóló javaslatát. A gróf már el is készítette a törvénytervezetet s annak tárgyalását és elfogadását kérte. A miniszterelnök azt válaszolta, hogy a kormány dolgozik ezen a javaslaton és annak idején be is fogja nyújtani. A törvényhozás előkészítő munkája a kormányra tartozik, nem pedig egyes főrendekre és azért azt kívánta, hogy Zselénszky javaslatát ne tüzzék napirendre. Mikor szavazásra került a dolog, a gyér számban jelenlévő főrendek fele a napirendre tüzés mellett, a másik fele ellene szavazott. Az elnök csak nehezen és többszöri ismétlés után enuncziálta ezt az eredményt, ami némi izgalmat keltett. Végül az elnök nem-mel szavazott és ezzel eldőlt a kérdés gróf Zselénszky nagy bosszúságára.

Részletes tudósításunk ez:

1.

A képviselőház ülése.

— Kezdődött délelőtt tíz órakor. —

Elnök: Návay Lajos.

Jegyzők: Hammersberg László és Szmracsányi György.

Az elnök: Megnyitja az ülést. Bemutatja Kassa város főiratát, amelyben a harmadik egyetemnek Kassán való felállítását kéri.

A végrehajtási novella.

Folytatják a végrehajtási novella tárgyalását. Bozóky Árpád: Több kifogást vet a javaslat ellen. Különösen a birtokárverések tekintetében. Föl-

— Körutat tettünk Olaszországban s most hazamegyünk. Hát maga?

— Én Franciaországból jövök s szintén hazafelé tartok.

— Milyen jó, lesz legalább védelmezőnk, ezután nem félünk annyira. Hanem tudja, alig változott, az idő ugyancsak nem látszik magán.

— Hízeleg, Mária nagysád. De én ugyanezt állíthatom, bár semmi kedvem, hogy bókot mondjak.

— Hát ebben is a régi még?

— Ebben talán a régi, hanem egyébben...

— Egyébben?

— Egyébben alaposan megváltoztam. Az a Nemes Zoltán, kit maguk ismertek, meghalt.

— És nem is támad fel soha? — kérdezte a másik leány.

— Ezen a földön, azt hiszem, nem.

— Senki számára?

Az ifju habozott, de aztán határozottan felelt:

— Senki számára

Vacsora után a vendégek elszéledtek, nagyrésztük a földéletre ment. Kedves, holdvilágos este volt, enyhe, csendes idő, amikor vétek bent maradni.

— Nem megyünk ki a tetőre? — kérdezte Nemes.

— Menjünk! — volt az egyhangú válasz.

A földéleten nekitámaszkodtak a hajókorlátoknak s úgy bámultak a tengerbe, nézték, hogy a holdsugár mily ügyesen bujkál benne. Közönséges dolgokról folyt a szó: saját élményeiről beszélt valamennyi. Nemes belekevert egy-egy párisi kalandot is, mely a két hölgyet gyakran megnevettette.

A társaság oszladozni kezdett, egymásután tértek kabinjukba az utasok. Végre csak hárman maradtak, Mária unta az állást, el is fáradt bele,

panaszolja, hogy a bankok rengeteg költségeket szednek az adósoktól. Általánosságban elfogadja a törvényjavaslatot, ám a mostani nyári időt nem tartja alkalmasnak a részletes tárgyalásra. (Zaj.)

Főklájtások: Hiszen a balpárt sürgette a tárgyalást!

Bozóky Árpád: Arról értesül, hogy az igazságügyminiszter egy évig föl akarja függeszteni a törvény érvényét. Ezt szóvá tette tegnap Rakovszky István is. (Zaj.) Nagyon kéri a minisztert, hogy álljon el ettől a szándékától, mert ez véghetetlen veszedelmet zudítana a kisemberek fejére. (Zaj.) Valóságos halálos csapás volna ez az emberek nagy tömegére.

Főklájtások: Nem lesz abból semmi!

Szabó István: Maguk csak a zavarosban akarnak halászni!

Bozóky Árpád: Ha ezt az egy esztendő törvénybe iktatja a miniszter, valósággal fölszítaná a hitelezőket, akik megvadulva, mint éh-sáskahad rontának az adósokra. Kéri a minisztert, ne csináljon ebből a dologból pártkérdést, tekintsen a mostani rossz esztendőre, a gyöngye termésre s mentse meg a végrömléstől a kisembereket. Határozati javaslatot nyújt be: halaszszák a javaslat tárgyalását őszre. (Zaj.)

Fenyvest Soma: Hiszen addig megzudul a sáskahad! (Zaj.)

Bozóky Árpád: A nyár rövidebb, mint az esztendő! Botrány, amit terveznek! (Zaj.)

Buza Barna: Azokkal szemben, akik helytelenítik a végrehajtási novella szociális tendenciáit, hivatkozik arra, hogy eszerint a nézőpont szerint a leghatásosabb követelés-behajtási eszköz az adósok börtöne volna. Azok, akik a kényszerítő eszközök gyarapítását sürgetik, mért nem állnak tehát elő, hogy honosítsuk meg az adósok börtönét? A szólo nem tart attól, hogy a novella csökkenteni fogja a hitelképességet. Annyi azonban bizonyos, hogy azok a hitelintézetek el fognak tűnni, amelyek könnyelmű jogászygyerekek, eladósodott tisztviselők és züllésnek indult iszákos gazdák változóan leszámítolásból éltek. Ezeket az intézeteket nem fogjuk megsíratni. (Helyeslés.) Vázolja azt a gazdasági és hitelezési procedurát, amely odavezetett, hogy a magyar ember földje ingóvá vált és a derék, tisztességes gazdák tizezrei jutottak koldusbotra. Ha a törvényhozás husz év előtt hozta volna meg ezt a törvényt, meg a homesteadról szóló törvényt, ma talán egészen más képe volna a magyar társadalomnak és különösen a nemzet zömét alkotó kisgazdák táborának. Kéri a minisztert, álljon meg rendületlenül a javaslat mellett s ha érik is támadások, gondoljon arra, hogy a nemzet zömének érdekében cselekszik. (Helyeslés és taps.)

A javaslat kritikája.

Nagy Dezső: Általánosságban elfogadja a javaslatot, ám a bíráló teljes szabadságát föntartja magának. Rakovszky István tegnapi gunyos megjegyzésével szemben, hogy a függetlenségiek arra törek-

leült hát oldalt egyik löczára. A más kettő helyén maradt s némán nézték az üres sötétséget.

Egyszer csak megszólalt a leány:

— Azt mondta az elébb, nem támad fel többé senki számára. Igaz ez? Komolyan mondta, vagy csak úgy, mint régen, hogy mondjon valamit, mikor az igazat nem karta bevallani?

— Nem hiszi? Pedig határozott nyilatkozat volt.

— Jöjjön közelebb, hadd nézzek a szemébe, mert ha csak a szavát hallom, sohasem vagyok bizonyos felőle, komolyan beszél-e? Ugy voltam régen is, látnom kellett az arcát s ha mosolygott, vagy derűs volt, akkor tudtam meg csak, hogy tréfált.

— Most nem tréfálok.

— Látom. Érzem is. De hát velem, én velem, mi történik? Mióta várom ezt a pillanatot és most mégis le kell mondanom mind arról az ábrándról, reményről és vágyról, melyet annyi idő óta tápláltam.

— Le kell mondani. Etelka. Le kell mondani!

A leány daczosan fordult feléje, látszott rajta, hogy kész a vitára a maga igazáért, régi jogaiért, régi szerelméért. Támadott is mindjárt:

— Van valakije? Választottja?

— Ninesen.

— Mi oka hát erre a szivtelenségre?

— Szivtelenség? Igaz, szivtelenség! De mi volt ehhez képest azé a leányé, kit én úgy szerettem s ő tudta is ezt! Annyi esztendőn keresztül, mikor elhagyatva, enyéimtól elüzve, az emberek közül kitalasztva, nyomorban és ezer megpróbáltatás között kóboroltam a világot: volt-e hozzám csak egy biztató szava, egy vigasztaló sora, amikor meg-megbotolva, a sárba is beleesve, hurokoltam életem keresztjét? Nos nem volt! A nagyvilági urilánynak derogált az elesett férfi támogatására sietni, mikor az életnek nagy

szenek, hogy az ellenzéki kecske is jóllakjon, a kápcszta is megmaradjon — nyomatékosan kijelenti, hogy a függetlenségi pártnak az elmúlt rendszerrel szemben éppen egyik legfőbb érdeme, hogy nem nyomta el a vélemény szabadságot a maga kebelében. (Helyeslés a függetlenségi párt.) A párt alkotása, szervezete sokkal erősebb, czélja sokkal nagyobb, semhogy egy szakkérdésben fölmerült differenciák megrendíthetnék egységének alapjait. Különben is a párt maga kimondotta, hogy a törvényjavaslat mellett való állásfoglalást nem teszi pártkérdéssé. Ami a javaslatot s a fölmerült ellentéteket illeti, a magyar nép állapotát a szólo nem tartja olyan szomorúnak, hogy a végrehajtási törvénynek kellene megmentenie. A törekvő, szorgalmas, élelmes népnek szüksége van tőkére, hitelre, hogy a közös vámtérület mellett áttörhessen az egyetlen megélhetési módra, a belterjes, mélyebb gazdálkodásra, de viszont a romlásnak indult, tékozló, muzsikás parasztot nem fogja megmenteni semmiféle végrehajtási novella, vagy homestead. (Élénk helyeslés a szélső liberális függetlenségiek részéről.)

Főklájtások: Mi van a gépcsalásokkal?

Nagy Dezső: Ezeket büntetőjogi törvényekkel kell kiküszöbölni. Ebben mindannyian egyetértünk! Én is tudok ügynököket, sőt itt Pesten nem is egy társaságról, amelyek nem szolid üzleti alapon mozognak. (Ugy van, ugy van!) A homestead intézménye kétoldalu fegyver s a külföldön sem igen vált be. Könnyű arról javaslatot szerkeszteni, csak le kell fordítani egy-két külföldi törvénycikket. (Zaj.)

Günther Antal igazságügyminiszter: Nem így akarom csinálni!

Nagy Dezső: Távolról sem volt szándékom az igazságügyminiszter személyét aposztrofálni!

Günther Antal igazságügyminiszter: Én azt mondtam, hogy a legközelebbi ülészekabban terjesztem elő a törvényjavaslatot. (Nagy zaj. Az elnök csönget.)

Rakovszky István (kifelé menve a teremből, Günther felé kiált): Agyontámogatnak!

Nagy Dezső: Főnt kell tartani a szabad forgalom elvét! (Nagy zaj.)

Mezői Vilmos: Magyarországon évente tizezer kisbirtokot árvereznek el! (Nagy zaj.)

Emőd József: A szabad kizsákmányolást! (Polytonus zaj. Az elnök egyre csönget.)

Rakovszky István: Ugyan! A szabadkőmiveségről beszéljen! (Nagy zaj.)

Nagy György: A néppárt viszi a nagymesteri szerepet! (Zaj.)

Nagy Dezső: Mint képviselő kötelességem meggyőződésem szerint nyilatkozni! A szabadkőmivesek több jót tesznek, mint az urak! (Helyeslés, nagy zaj.) Amerikára hivatkozik, hogy ott milyenek a telepítési viszonyok.

Simonyi-Semadam Sándor: Menjen Amerikába s nézze meg.

Kelemen Samu: Hiába küldöd, nem fog elmenni! (Nagy zaj.)

Nagy Dezső folytonos nagy zajban folytatja be-

harcát vívta — és hogy diadalmaskodott, ebben a régi szerelmesnek semmi része. Most tehát, mikor visszajutottam oda, honnan balvégzetem (pedig semmi rosszat sem tettem) egy szélsőséges órában kidobott; most, hogy újra lehet velem érintkezni nyilvánosan, anélkül, hogy restelkedni kellene érette akárkinek is: most azt kell mondanom, hogy nem támadok fel halottaimból annak számára sem, kiért élni akartam, s akit ma is annyi igazsággal szeretek, mint hajdan. Meg kell vallanom, Etelka, hogy ma is szeretem, az idő e tekintetben nem változtatott rajtam. De a büszkeségemet fokozta, meg is szilárdította és ma már keményebb a szívemnél. Még egy őszinte vallomással tartozom: az a hit érelődött meg bennem, hogy nem szeretet igazán, mert amihelyt társadalmi pozícióim fundamentuma alám szakadt s engemet eltemetett, egyszerre megszűnt a szerelem, melyet irántam mutatott, amelynek létezéséről most beszél.

— Nem hiszi?

— Szeretném, ha hinni tudnám.

— Ha a szívembe látna...

— Ne erőltessük, Etelka. Későn van már!

Ha tultenném is magamat meggyőződésem, boldogságunk nem lehetne teljes, a mult árnyéka ránk borulna szüntelenül.

— Jól van, nem bizonykodom tovább. Boldogságról beszél és én itt, az Isten színe előtt, a tenger közepén esküszöm, hogy most temette el a magát is, az enyémet is...

Megfordult, karját beleakasztotta a másik leány karjába s pár perc múlva eltűntek a lépcsőnyíláson. A férfi gondolkodott, ne menjen-e utánuk? Egy lépést tett, mintha követni akarná őket, de megállt. És ott állt reggelig.

Fiumében még egyszer találkoztak, mert találkozniok kellett. Halkan üdvözölték egymást, aztán az utja egyiket jobbra, a másikat balra vitte,

szédét s azt mondja, hogy a kisgazdálkodás sebei nem a végrehajtási novellával, hanem a telepítési törvényvel lehetne orvosolni. A tizenkét holdnyi birtok fundus instruktusának mentességéről szólva, helyesli azt a tendenciát, hogy a munkás-alányt, annak keresőképességét meg kell oltalmazni, ám ez nem jelenti, hogy az egész gazdasági fölszerelést mentesíteni kell. Ha valamely parasztnál benne van a züllési hajlam, semmiféle rendszabálytal sem lehet megmenteni, ugysis elköttyavetyéli mindenét.

Szatmári Móricz: Hát mikor a kaszinóban elbakkozzák az ezreket!

Nagy Dezső: Végül az átmeneti kérdéstről szól. Azt hallja, hogy a törvény életbeléptetését el akarják halasztani, arra való hivatkozással, hogy az adósok érdeke ezt megkívánja. Ez helytelen fölfogás. Ennek az lesz a következtése, hogy a hitelezők meg fogják rohanni az adósokat. (Ugy van, ugy van!) A törvény vagy jó, vagy rossz. Ha jó, haladéktalanul életbe kell léptetni! (Zajos helyeslés.) Különben a novella révén szerzett tapasztalatokat majd az általános revízióknál kell értékesíteni. Általánosságban elfogadja a javaslatot. (Éljenzés a függetlenségi párt egy részében.)

Bernáth István: Nagy Dezsőnek a homesteadról szóló fejtegetéseire akar reflektálni. E tekintetben Anglia példája irányadó, ahol a homestead virágzó, kitünő intézmény. Kijelenti, hogy a magyar gazdaság évek óta agítal az otthon megvédése érdekében s bizik a miniszter ígéretében, hogy nemcsakára elő is terjeszti a homesteadról szóló törvényjavaslatot.

Nagy Dezső félreértett szavalt Igazítja helyre. Tiltakozik az ellen, mintha ő nem kívánná előmozdítani a nép érdekét, ő a nép javát éppugy szívén viseli, mint bárki más.

Az elnök a vitát berekeszti.

Bakonyi Samu előadó reflektál a vita során elhangzott beszédekre s elfogadásra ajánlja a javaslatot.

Az igazságügyminiszter beszéde.

Günther Antal igazságügyminiszter: Benyújtottam ezt a törvényjavaslatot nem csupán azért, mert azt hittem, hogy közöhalnak felel meg, hanem benyújtottam azért, mert meggyőződésem az volt, hogy a közsükségnek felel meg. (Igaz! Ugy van!) És ha egy képviselő ur beszédében azt hallom, hogy az igazságügyminiszter csak a közvélemény pressziójának engedett, amikor ezt a törvényjavaslatot benyújtotta, akkor ezzel szemben azt mondom, hogy én nem ennek a presszióknak engedtem, hanem a saját legteljesebb meggyőződésem az, ami ebben a törvényjavaslatban foglaltatik, és egy etikai princípium az, amely engem is, a közvéleményt is arra indított, hogy ezt a törvényjavaslatot előterjessem. (Élénk helyeslés.) Mi ez az etikai princípium? Szakítani akar a törvényjavaslat azzal a nálunk meglehetősen elterjedt hitelezői rendszerrel. (Élénk helyeslés a középén.) lerontani akarja azt a rendszert, amelyben a hitelező azzal a számítással hitelezett, hogy ha az adós a kötelezettségének nem tesz eleget, őt egzisztenciájában tönkre teszi. (Élénk helyeslés.) Uraim, az nem jog, nem igazság, ez erkölcsi telenség. (Élénk helyeslés és taps.) sőt több ennél, egy nagy veszedelem, mert az uszora hitelezéseknak melegágya.

Szmrecsányi György: Idegenből beszámrazott veszedelem!

Günther Antal igazságügyminiszter: Ez a törvényjavaslat, ha törvényvé válik, közvetett hatásával elő fog idézni egy más eredményt is: a hitelezésnek e nálunk meghonosodott rendszere, melyről szólottam, mert a hitelezésnek csak ezt a nemét értem, — helyt fog adni egy más hitelezésnek egész kiterjedésében, annak, amely az adós becsületére, jellemére, szorgalmára, munkájára van alapítva. (Élénk helyeslés.)

Ez a törvényjavaslat mentességeket állapít meg, de ezek nem önkényű mentességek, ezek egy nagy erkölcsi, egy nagy szociális princípiumnak a mentességei. (Hosszantartó helyeslés.) amely princípium abban áll, hogy végrehajtást személy ellen és a megélhetés minimális feltételei ellen vezetni nem lehet. (Élénk helyeslés.) A végrehajtásnak tárgya csak az a vagyon, amely elvehető az adóstól anélkül, hogy megélhetésében veszélyeztetve legyen. (Élénk helyeslés és taps a középén.)

Hallottam itt t. képviselőhöz egy hivatkozást a szegény kisiparos hitelezőkre, és a fizetni nem akaró, de fiakkerező adósokra. (Zaj a baloldalon: ilyen is van.)

Szmrecsányi György: Sőt! Szpecialitás!

Günther Antal igazságügyminiszter: Csakhogy a dolog a kisiparos hitelezővel szemben általában másképp áll. Mert az a kisiparos, ha egy kissé előrelátó és okos, az ilyen fiakkerező uraknak, ha látja hogy nem fizetnek, beszünteti a hitelt. Hanem vai azután a hitelezésnek egy másik fajtája, amely egyenesen az említett fiakkerező urakra pályázik. (Ugy van! Ugy van!) Ezek a fiakkerező urak azok akikre az uszoras agensek utaznak és családi öszszeköttetés, várható örökség, a társadalmi létr irányzott presszió segítségével hatnak rájuk, ugy számitva, hogy ha csak a nagy kamatokat megkap-

ják, már akkor is zsebre tették tökéjüket, busás kamatokkal együtt.

Azú mondták itten, különösen a kiscgazda fundus instructusára nézve, hogy annak a mentesítése a kiscgazda hitelét rontja. Hát én előttem, de azt hiszem, az egész magyar közvélemény előtt is, annyira gyanussá lett a hitel-teóriával való argumentáció, hogy amikor én hallom ezeket az erők szabad mérkőzése, továbbá, hogy az elzúllott embert nem lehet megmenteni és amikor a hitelezés szabadságáról hallok értekezéseket; akkor én ezzel szemben nem állítok egyebet, mint annak a rémséges deposszedációknak, annak a valóságos birtokmegmozdításnak a képét, amely a földnek a szegény kiscgazda lába alól való elvonását eredményezte. (Ugy van! Ugy van! a jobb- és baloldalon!) Ez az, amit én megvédeni akarok. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) Amikor a törvényjavaslatba ezt a mentességet felvettem és annak elfogadását ajánlom a kiscgazda fundus instructusára uézve . . .

Mezőfi Vilmos: A földre is! (Zaj. Elnök csenget.)

Günther Antal igazságügyminiszter: Hogy áll a dolog?

Eddig annak a kiscgazdának volt, mondjuk, egy hitelezője, aki tisztán a fundus instructusra pályázott és arra adott hitelt. Jött azután a második hitelező, talán a harmadik, elővereztette ezt a fundus instructust és az előverezett fundus instructust bérbe adta annak a kiscgazdának (Ugy van! Ugy van! a baloldalon.), mi által meghonosodott a legutóbbi rabszolgaság, amely csak elképzelhető. (Ugy van! Ugy van! a baloldalon és a középen.)

Szmrecsányi György: És kik csinálták? (Zaj. Egy hang a közepén: a zsidók! Folyton tartó zaj. Elnök csenget.)

Günther Antal igazságügyminiszter: Én azonban köszönettel tartozom különösen a törvényjavaslat ellenzőinek, akiket készségesen fogadok abban az általam nem is remélt szerepben, hogy még ők is buzdítanak arra, hogy a homesteadet megteremtsem.

A minisztériumban már évek óta készen van a tervezet. (Élénk helyeslés.) Én kötelezettséget vállaltam aziránt, hogy ezt előterjesztem. Elő is fogom terjesztetni a következő ülészekben, mert biztositani akarom itt a földre nézve, az ingatlanra nézve is azt a megélhetési minimumot, amely nem az adósnak, nem a hitelezőnek az érdeke, hanem ennél nagyobb, társadalmi és nemzeti érdeke. (Élénk helyeslés és éljenzés a jobb- és baloldalon.)

Csupán még az átmeneti intézkedésekről akarok szólni. (Halljuk! Halljuk!) Az én álláspontom az, hogy a törvény nyomában a kihirdetés után életbelépi. (Hosszantartó élénk helyeslés, éljenzés és taps a jobb- és baloldalon.)

Méltánylom azonban azokat az agodalmakat, amelyek itt felmerültek, de csak igen szűk keretben, csak annyiban, hogy a törvény kihirdetéséig létrejött és lejárt követelések (Élénk helyeslés.) maradjanak a most érvényes végrehajtási törvény hatálya alatt. Az átmeneti intézkedésekben természetesen gondoskodni fogok arról, hogy új követelések ne legyenek kifizethetők és ezért záros határidőt, harmincz napot, fogok kitűzni a bejelentésre és egy évi határidőt adva a végrehajtás kérdése tekintetében, a bíróra akarom bízni azt, hogy ő ítélje meg, vajjon lejárt és a törvény hatálya lépte előtt keletkezett követelésekről van-e szó. (Helyeslés.)

Az egyik t. képviselő ur Stuart Millre hivatkozott és azt mondotta, hogy erre a törvényre is ráillik Stuart Millnek az a mondása, hogy a törvény nem egy régi rossz, ha az a folytonos megújuló rossz cselekedeteknek állandó láncolata, ami baj. Teljesen aláírom Stuart Millnek ezt a mondását és állítom, hogy a mi régi törvényeink, amelyek itt megrendítettek a kis egzisztenciák hitelét, hosszú évekre kiterjedő állandó bünt tartalmaztak ennek a nemzetnek a társadalmá ellen. (Élénk helyeslés és taps.) Én nyugodtan eltökéltem és rendíthetetlenül minden támadással szemben, nem kivéve saját személyemet sem, ki fogok tartani azon az uton, amelyen megindultam, (Éljenzés és taps.) mert tudom, hogy az az út, amelyen haladok, a nemzet érdekét biztosítja. Sem ez előtt nem lehetett, sem most nem lehet engem megfélemlíteni. Ajánlom a törvényjavaslatot elfogadásra. (Élénk helyeslés, éljenzés és taps. A szónokot számosan üdvözik.)

Fábry Károly: Most aztán a sajtót kell megrendszabályozni!

Simonyi-Semadam Sándor: A zárószó jogán szólva, kijelenti, hogy megnyugszik a miniszter kijelentéseiben. Szeretné azonban tisztelesen tudni, mikor kerül a homestead a Ház elé? Ősszel, vagy csak a télen? A mentességre nézve az a megjegyzése, hogy az ugyanis csak igen csekély értékű ingókra terjed ki, amelyeket rendszerint potom áron szoktak elővereztetni olyanok, akik ebből nyereszkeskednek és így élőködnek. (Zaj.)

Szmrecsányi György: A hiénák! Találhatók a Dob-utczában!

Simonyi-Semadam Sándor: Visszavonja határozati javaslatát.

A Ház a javaslatot általánosságban elfogadja.

A részletes tárgyalás.

A részletes tárgyalás során, a második szakasznál **Horthy Béla** azt indítványozza, hogy a művészek műtermét mindenestől, mentesítsék a foglalás alól s hogy a kiállított képek csak az érték feléig legyenek lefoglalhatók. (Helyeslés.) A művészek azért is megérdemlik ezt a védelmet, mert nekik a világon semmi kedvezményük sincs. Még csak vasuti jegykedvezményt sem kapnak, pedig sokat utaznak.

Hoffmann Ottó: De kaptak isteni szikrát!
Horthy Béla elfogadásra ajánlja indítványát. (Helyeslés.)

Horváth József (marosújvári): Hozzájárul Horthy indítványához. A javaslat nem elég világos ott, ahol a butorról és ruházatról intézkedik. Indítványozza, hogy egyáltalán mindenféle ruha, fehérnemű és butor mentesítve legyen, csupán a fényűzési tárgyak legyenek lefoglalhatók. (Helyeslés.)

Fábry Károly: A papokra és katonákra nézve indítványozza, hogy csak a szükséges köntösök és egyenruhájuk ne legyen lefoglalható: a gyógyszeráraknak pedig az egyszerű berendezése.

Moskovitz Iván: A második szakasz ötödik pontjához szól s szabatosabb szövegezést ajánl. A lefoglalhatatlanságot csak azokra az egyenruhákra kívánja kiterjeszteni, amelyek viselését a közszolgálat teszi szükségessé. Egyesületi s más magán egyenruhák lefoglalhatók legyenek.

Ferenczy Géza stílárius módosítást ajánl.

Mezőfi Vilmos sérelmesnek mondja, hogy ez a szakasz az írókat azok közé a szellemi munkások közé sorozza, akiknek a szükséges könyvei nem foglalhatók le, de az újságírókat nem említi. Hogy félreértések ne történjenek, indítványozza, hogy az újságírókat külön említsék fel. (Helyeslés.)

Nagy György: Előre is bejelenti, hogy az átmeneti szakasznál indítványozni fogja, hogy a régi törvény ne a lejárt, hanem a megítélt követelésekre maradjon egy évig érvényben. Itt azt indítványozza, hogy négy sertés se legyen lefoglalható. Támogatja Mezőfi indítványát. A sajtó iránt való tisztelet megkívánja, hogy az újságírók munkaképességéről is gondoskodjék a törvényhozás. Indítványozza, hogy ne csak a szükséges, hanem egyáltalában minden, hivatásuk körébe eső könyvük mentes legyen a foglalás alól. (Helyeslés.) A kiskereskedőket is védeni kell. Indítványozza, hogy a kiskereskedőnek százötven korona értékű áruja szintén lefoglalhatatlan legyen. Még egy indítványt terjeszt elő, oly pont beiktatásáról, hogy a mentesség szabályai ellenére tett bármilyen lemondó nyilatkozat érvénytelen legyen.

Mérey Lajos: Az adóra sokszor leküzdhetetlen pressziót gyakorol az a körülmény, hogy a foglaláson a hitelező személyesen megjelenik. Így sokszor olyan tárgyakat is lefoglalnak, amelyeket a törvény mentesít. Helyesli Nagy György indítványát s így foglalkozásokról tilalmat kíván statuálni. A kereset folytatásához szükséges eszközök s könyvek lefoglalhatatlanságát a magánhivatalnokokra nézve is kimondani kéri, ugyszintén a fogtechnikusokra nézve is.

Kelemen Samu: Telegrafikus rövidséggel fog beszélni. (Nagy zaj, derűlttség.) Nem járul hozzá Nagy Györgynek ahhoz a módosításához, hogy a kiskereskedő áruaktára 150 koronáig foglalásmentes legyen, mert ez árt a kereskedő hitelének. Kéri a minisztert, mi a különbség a magánhivatal és az intézet között? A lakhér összegét nem mentesítene a foglalás alá eső készpénzből, mint a javaslat tervezi.

Német Imre indítványozza, hogy a kisiparosnál talált munkák, amelyek megrendelésre készültek, ne legyenek lefoglalhatók.

Eber Antal: A hitel dolgában fölhozott dolgokra megjegyzi, hogy a derékség, becsület stb. igen szép dolog, de a hitelintézetek erre a hipotékára nem adnak semmit. Polemizál az általános vita során elhangzott beszédével.

Az elnök ismételtén figyelmezteti, hogy az általános vitát fölmelegíteni nem lehet.

Eber Antal: Majd személyes kérdésben fog nyilatkozni.

Günther Antal igazságügyminiszter: Csak Mérey, Ferenczy és Moskovicz indítványát fogadja el. Mezőfi-vel szemben megjegyzi, hogy lehetetlenségnek tartja, hogy legyen Magyarországon bíró, aki ez alatt, író, újságíró is ne értsen. (Helyeslés.)

A Ház Mérey, Ferenczy, Moskovicz és Nagy Györgynek a négy sertésre vonatkozó módosításával fogadja el a szakaszt.

Az ülés két órákor végződött.

II.

A főrendiház ülése.

— Kezdődött d. e. tíz órákor. —

Elnök: Gróf Dessewffy Aurél

Jegyző: Gróf Degenfeld Pál.

Az elnök: Megnyitja az ülést és több előterjesztést tesz.

A tőzsde reformja.

Gróf Zselénszky Róbert okolja meg a múlt ülésen benyújtott amaz indítványát, hogy utasítsák

a kormányt arra, hogy az általa készített tőzsdetörvényt minél előbb terjeszse a képviselőház elé. Felolvassa javaslatát, mely a kormány felügyelete alá akarja helyezni a tőzsdét. Terménytőzsde csak a földmivelési minisztérium és az OMGE. hozzájárulásával jöhet létre. A javaslat szerint a tőzsdének határidőüzletekkel nem szabad foglalkoznia és e tilalmat az értékekre is ki lehet terjeszteni. Szerinte a törvényt már régen be kellett volna terjesztenie a kormánynak. A fedezetlen határidőüzletet már a legtöbb művelt állam eltörölte, így Németország és Ausztria is. Ismerteti ezeket a törvényeket. Az új német tőzsdetörvényt részben az ő tervéről másolták le, mely Németországban már régen a nyilvánosság előtt van. Külön törvénnyel kellene rendezni a tőzsdei bíraskodást is. Ismerteti a múlt heti budapesti gabona-kampany visszaéléseit.

Gróf Dessewffy Aurél figyelmezteti, hogy fogja rövidebbre a beszédét és ne olvasson fel olyan hosszú részleteket. (Helyeslés.)

Gróf Zselénszky Róbert: A fedezetlen határidő-üzlet spekulánsai most már a kiscgazdára is kivetették hálójukat és több olyan fedezetlen határidő-üzletet kötöttek a kiscgazdákkal, amelyekből ezek nagy károkat szenvedtek.

Az összes európai felsőházak közül talán a magyar főrendiház mutatja magáról a legkisebb életképességet. Nem foglalkozik vele a sajtó sem, vagy ha igen, csak a gunyba mártott tollal ír róla. Most mutassa meg a főrendiház, hogy életképes és szavazza meg ezt a törvényt.

Wekerle Sándor: Gróf Zselénszky Róbert a főrendiház törvényhozói sulyának emelését hangoztatta, ebben a tekintetben egyetért vele, de a Zselénszky által benyújtott törvényjavaslat elfogadása nem igen szolgálja ezt a kívánatos célt. A kormány az Ausztriával kötött vám- és kereskedelmi szerződésben csakugyan kötelezettséget vállalt a tőzsdereform megvalósítására, ennek a kötelezettségnek eleget is fog tenni, de olyan formában, hogy csak a tisztességtelen és gazdasági szempontból káros tőzsdei üzleteket fogja majd törvényes korlátozás, esetleg tilalom alá vetni. Ezt a kérdést így csak az összes érdekeltek meghallgatása és minden oldalú gondos előkészítés után lehet megoldani. Az illetékes minisztériumokban már dolgoznak a reformról szóló törvényjavaslatokon s reméli, hogy a téli ülészek folyamán a kormány azt az országgyűlés elé terjesztheti. Ami a tisztviselőknél tőzsdei szerencsejátékban való részvételét illeti, erről a kormánynak eddig nem volt tudomása, adott esetben a legnagyobb szigorral fog az illető tisztviselő ellen eljárni. Kéri gróf Zselénszky indítványának mellőzését, miután a kérdés törvényhozási előkészítésére egyedül a kormány hivatott s e hivatásnak eleget is fog tenni. (Helyeslés.)

Szavazás akadályokkal.

Az elnök szavazásra bocsátja a kérdést, hogy kívánják-e tárgyalásra kitűzni gróf Zselénszky Róbert indítványát. Nagyon sokan állanak fel Zselénszky javaslatára mellett.

Az elnök kimondja, hogy a többség nem kívánja tárgyalni.

Gróf Zselénszky Róbert: Bocsánatot kérek, a többség elfogadta a kitűzést.

Az elnök: A jegyzők számították össze.

Gróf Zselénszky Róbert: Én 26 szavazatot számoltam az én javaslatom mellett s 19-et ellene. (Felkiáltások: 24 volt mellette, 24 ellene!)

Az elnök elrendeli a szavazatok új összeszámlálását.

(A jegyzők most helyükről leszállva, szakaszonként olvassák össze a szavazatokat.)

Az elnök újra jelenti, hogy egyformán szavaztak a tárgyalásratulizás mellett és ellene. Neki kellene dönteni. Javasolja, hogy halaszssa el a Ház ezt a döntést az őszre. (Nagy mozgás.)

Bárá Podmaniczky Géza kéri az elnök döntését. Így történt az egyházpolitikai vita alkalmával is.

Gróf Zichy Nándor az ősz tárgyalás mellett van. Ő maga sem volna képes most tárgyalni a javaslatot.

Gróf Teleki József a halasztás mellett van.

Az elnök felteszi a kérdést, hogy álljanak fel azok, akik pártolják az ő indítványát.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A házszabályok az irányadók. Az az első kérdés, hogy kívánják-e tárgyalni a javaslatot s a döntéstafelett, hogy őszre halasztják-e. Tökéletesen közömbösnek tartja, hogy tárgyalják-e a javaslatot. Legyenek meggyőződve a méltóságos főrendek, hogy a kormány nyomásnak enged az eljárás, a formák tekintetében, de elvi kérdésben nem enged. A kérdés előkészítésében meggyőződésére fog hallgatni.

Gróf Zselénszky Róbert névszerinti szavazást kér.

Gróf Zichy Nándor szavait magyarázva, kijelenti, hogy ő a döntést kívánja őszre halasztani.

Az elnök végre kijelenti, hogy szavazatával azokhoz járul, akik nem kívánják tárgyalni Zselénszky indítványát. Ezzel tehát el van döntve a kérdés.

Gróf Zselénszky Róbert közbeszól: Az Omge. elnöke!

Az ingyenes népoktatásnál

Prohászka Ottokár püspök: Szociális szempontból tényleg nagyfontosságú ez a kérdés. De nem hiszi, hogy a család szempontjából azokat az eredményeket el tudják általa érni, amelyeket hozzáfűztek. Ő a vallásos alapon való tanítás híve. (Helyeslés.) Elismeri a modern államnak azt a jogát, hogy az iskolákat irányíthassa, mert a modern államnak jogának kell lenni az összes faktorai felett. Kívánatosnak tartja, hogy a kulturállam ezen követelményei teljesíthessék. Nem vagyunk annyira romantikusok, hogy ne látnók, mit kíván a haladás és a modern állam. Nem akar ellenkezést teremteni az állam és az autonómiával rendelkező hitfelekezetek között. Sőt ellenkezőleg, vallásos és szociális téren közösen neveljük a jövő nemzedéket. (Helyeslés.) A javaslatot elfogadja.

Gyurátz Ferencz ev. püspök: Szerinte a népnevelés minden barátja örömmel fogadhatja a javaslatot. Nagy szociális intézkedéseivel fogva előmozdítja az általános műveltséget. De a javaslat még nem pótolja az összes hiányokat. A legtöbb helyen akar-nának menni iskolába a növendékek, de még nincs elegendő iskola. Több iskolában a tankötelesek száma meghaladja a 150-et. Tudja, hogy a miniszter segíteni fog a bajokon s ezért a javaslatot elfogadja.

Gróf Zichy Nándor: Ingyenes állami iskola szerinte nincsen, mert az iskolafentartó az állam, vagyis a polgárok összessége. Állami iskolával minden követelménynek eleget tenni nem lehet. A jövőnek valami újat kell feltalálnia. De minthogy sok szociális érdeket képvisel, elfogadja.

Antal Gábor: Nagy lelkesedéssel szól a javaslatról, mely mintegy kiegészítője az 1868. évi XXXVIII. törvényeknek. Ha általános a tankötelezettség, ingyenessé is kell tenni azt. Ha az állam nem is adna kárterítést, akkor is joga volna a tandíjakat beszűntetni. Szerinte a tandíjat adószertelen is lehetne beszűntetni. Nagy méltányosságot lát abban, hogy a miniszter mégis kárpótlást állapított meg. Örömmel üdvözlö a javaslatot egyháza nevében is és elismeréssel a miniszter iránt, elfogadja.

Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter: Nagy hálaival fogadja a felszólalásokat és néhány szóval reflektálni akar az elhangzott kifogásokra. Nem szabad lebecsülni a javaslat hatását. Hiszen a tandíj éppen a nagy családokat sújtja és mint ilyen, kiküszöbölendő. Hogy annyian nem járnak iskolába még mindig, annak persze nem csupán a tandíj az oka. Gyurátz püspök ama kérdésére, hogy az iskolák építésénél is segíyezze a kormány a felekezeteket, kijelenti, hogy erre a kezdő lépések már megtörténtek. (Helyeslés.) A kormánynak az a célja, hogy a magyarság terjedését minden téren előmozdítsa s a hitfelekezetek is át legyenek hatva a magyarság eszméjétől. Nem ismeri el annak lehetőségét sem, hogy létezzenek magasabb berendezésű iskolák, amelyekben szedhessenek tandíjakat s legyenek olyan elemi iskolák is, amelyekben a tandíj el van törölve. Az elemi népoktatásnak egyöntetűnek kell lennie. Abban a hitben van, hogy a javaslat gyakorlati jelentősége igen nagy s vezérelve az volt, hogy a nemzeti iskola egysége biztosítható. A javaslat nem rejtett hanem bevallott célja az, hogy a kormány bizonyos hatalommal rendelkezze a felekezetek felett csupán azért, hogy az iskolák magyar voltát minél jobban előmozdítsa. Ezért kéri a javaslatot elfogadni. (Élénk helyeslés.)

A javaslatot általánosságban és részleteiben is elfogadták.

A közegészségügy.

A közegészségügy rendezéséről szóló javaslat részletes tárgyalásánál

Podmaniczky Géza hibáztatja, hogy az orvosok mellékfoglalkozásokat vállalnak, mert ez gátolja őket hivatásuk lelkiismeretes gyakorlásában.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A javaslat szabályozza ezt a kérdést is, bár az orvosok eddig sem igen vállaltak olyan állásokat, melyek őket annyira elfoglalták, hogy kötelességüket nem teljesíthették volna.

A javaslatot részleteiben is elfogadták.

Vita nélkül fogadta el ezután a főrendiház a büntető törvénykönyvek módosításáról, az ügyvédi nyugdíjintézetéről, az államvasuti beruházásokról, a budapesti helyi érdekű vasutak villamos erőre való átalakításáról szóló törvényjavaslatot és még több kisebb jelentőségű törvényjavaslatot.

Változatlanul fogadták el az állattenyésztés fejlesztéséről szóló törvényjavaslatot is.

A szeszadó.

Az első szakaszokat változatlanul fogadták el.

A 30. szakasznál

Gróf Zselénszky Róbert: A mezőgazdaságnak igen nagy kára az, hogy a törvény megengedi a melászból való szeszfőzést. A melászt ily módon nagyon megdrágították. Módosítást nyújt be, hogy melászból ne lehessen szeszt főzni.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Kétségtelen, hogy a mezőgazdaságra nézve nagy előny, hogy a melászt csak etetésre s ne szeszfőzésre használtassék. De tiltó rendelkezést hozni szerinte helytelen, mert

akkor más gyár használná ki ezt a tiltó rendelkezést. Ha a szeszgyár nem tudja értékesíteni a melászt, olcsóbban veszi a répat s így kárt okoz a termelőknek. De vannak olyan mezőgazdasági szeszgyárak is, amelyek tisztán melászt dolgoznak fel. Kéri a főrendeket, hogy a módosítást ne fogadják el, mert ennek csak a mezőgazdaság vallaná kárát. (Helyeslés.)

A 81. szakasznál

Gróf Zselénszky Róbert: Szerinte helytelen eltérés a régi szokástól az, hogy az ipari szeszgyárak kontingenséből nem engednek át a mezőgazdasági szeszgyáraknak, ilyen értelemben módosítást nyújt be a 81., 83., 89. szakaszokhoz.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A javaslatnak célja az, hogy öt esztendő alatt vonassék el az ipari szeszgyárak kontingense. Ez a javaslat sokkal jobb, mint a régi szokás, mert sokkal inkább megszorítja az ipari szeszgyárakat. De nem csak az ipariak kontingensét, hanem a nagyobb mezőgazdasági szeszgyárakat és így Zselénszky Róbert grófét is redukálni fogják. Zselénszky indítványának gyakorlati következménye az volna, hogy a nagybirtokok részvételére is mindinkább előtérbe nyomulna. Ezért kéri a javaslatot változatlanul elfogadni. (Helyeslés.)

Zselénszky módosítását elvetik.

A 89. szakasznál

Gróf Zselénszky Róbert: Kéri, hogy az ipari szeszgyárak mintájára a mezőgazdasági szeszgyárak is elvihessék kontingensüket.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Az ipari szeszgyárak eddig is egyesíthették kontingensüket. Azt tartották szem előtt, hogy a kontingens ne vihessék át egészen más vidékre. Ezt a paragrafust egyszerűen nem lehet elfogadni. Kéri az eredeti szöveg elfogadását.

Gróf Zselénszky Róbert: Félreértet szavait igazítja helyre.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A kontingens szétválasztása a jelen esetben a földművelésügyi miniszter diszkreczionális joga. Ha a módosítást elfogadják, a javaslat létrejöttét akadályozná. (Helyeslés.)

A szakaszt változatlanul fogadják el.

A munkaházak létesítéséről és a radio-telegráf beczikkelyezéséről szóló törvényjavaslatokat változatlanul fogadták el.

Több bizottsági jelentés tudomásulvétele után az elnök a főrendek fölhatalmazását kérte arra nézve, hogy augusztus 18-án a király előtt a főrendiház hódolatát fejezhesse ki.

Az engedélyt megadják.

A jegyzőkönyv hitelesítése után az ülés két óra-
kor véget ért.

Gazdavezérek egymás ellen.

Budapest, július 3.

Az intranzigens agrárius gróf Zselénszky ma megindokolta azt az önkéntesen kidolgozott törvényjavaslatát a főrendiház ülésén, melyet nemrégiben a tőzsde reformja és a földözletlen határidőüzleti játék eltörlése ügyében benyújtott. A nem minden emóció nélkül lefolyt főrendiházi jelenet részleteit lapunk parlamenti tudósításában vázoljuk s így csak a kérdés előzményeit helyezük kellő világításba. Tudott dolog, hogy a főrendiház elnöke, gróf Dessewffy Aurél egyúttal a magyar gazdák országos testületének, az O. M. G. E.-nek is elnöke; mellette a gazdák országos tanácskozásainak gróf Zselénszky mint az egyesület alelnöke fungál. Midőn a magyar gazdák a nemzeti küzdelem idejében a Közelken gróf Batthyány Tivadar indítványára néhai gróf Károlyi Sándorral élükön egyhangulag kimondották az önálló vámtérületre való áttérés szükségességét, egyedül gróf Zselénszky Róbert emelte föl tiltakozó szavát, ami kinosan hatott a gazdák tanácskozásán. Rövid időközben aztán a restauráció következtében az O. M. G. E.-ben, melynek tekintélyes számu tagja tömörült akkortájt a közgyűlésen, hogy Zselénszkyt, a közös vámtérület csökönnyös — de a magyar gazdák között immár ugyszólván egyedül álló — hívét kibuktassák az egyesület alelnöki állásából. Dessewffy Aurélnak sikerült akkor konziliáns közbelépésével a tervet megakadályozni s Zselénszkyt szavazattöbbséggel újból megválasztották. Ezért a szivességeért hozta ma Zselénszky Dessewffyt abba a kényserhelyzetbe, amely egyedülálló a magyar parlamentáriszmus történetében. Gróf Dessewffy ugyanis, mint a magyar gazdák vezére, azok élén három évtized óta sürgeti a tőzsde törvényes szabályozását és a határidőüzleti játék eltörlését s ma megtörtént, hogy harminczéves küzdelem után a reform-javaslat napirendre tűzése ellen volt kénytelen dönteni mint elnök a főrendiházban. Gróf Dessewffy Aurélnak elnöki döntésében más indok nem is ve-

zethette, mint hogy föltétlen garancziának fogadja el a mostani kormánynak a kiegyezési tárgyalások során vállalt ama kötelező ígérteit, hogy a tőzsdereformot mielőbb a parlament elé terjeszti s ennek következtében gróf Zselénszky javaslatát elnöki vétőjával tárgyalatlannak is jelentette ki.

Azonban a parlament gazda-tagjai között értelhető konsternációt okozott gróf Zselénszkynek az elnöki döntésre tett azon megjegyzése, hogy: „ime az O. M. G. E. elnökkel” — Dessewffyvel szemben legalább is illetlen és minden izlést kizáró dolog volt. Mert ugy a főrendiház, mint a képviselőház gazda-tagjai teljes megnyugvást nyerhettek a kormányelnök azon határozott kijelentéséből, hogy a kormány munkába vétette már az illetékes szakminiszteriumokban a tőzsdetörvényjavaslatot és a téli ülésszak alatt a Ház elé fogja terjeszteni. Zselénszkynek mai oldalvágása tehát a főrendiház elnökét egyáltalában nem érthette, annyival inkább nem, mert gróf Dessewffy Auréllal élükön vívták ki az agráriusok a Széll-kormány idejében az örösi forgalom megszüntetését, aminek föltétlen következménye gyanánt kell, hogy következze a tőzsde törvényes szabályozása, melyre a kormány az új kiegyezésben kötelezettséget is vállalt.

Budapest, július 3.

Alkudozások a horvátokkal. Zagorác Izván horvát képviselőnek a zágrábi „Hrvatska” című lapban közzétett czikke, amelyben azt írta, hogy a horvát-szerb koalíció a magyar többségi pártokkal alkudozásokat kezdett meg és már bizonyos megállapodásokra is jutott, élénk érdeklődést keltett ma a képviselőház folyosóján. A kormány környezetéből határozottan kijelentették, hogy a kormány ilyen tárgyalásokba, ha egyáltalán voltak, nem folyt be és hogy a horvát-szerb koalícióval csak a bán utján lehet megegyezni. Rakovszky Béla néppárti képviselő, aki szintén résztvett a horvátokkal folytatott tárgyalásokban, így mondta el az alkudozások történetét:

— Egyes horvát képviselők, köztük Zagorác Izván is, már hosszabb idő óta kerestek közeledést a magyar képviselőkhöz, hogy a magyar-horvát konfliktust megoldják. Teljesen valótlan az a hír, hogy a kezdeményezés a néppárt vagy egyáltalában magyar részről indult volna ki. A néppártiak közül Adamovich Antalt, Simonyi-Semadam Sándort és engem, az alkotmánypárt tagjai közül pedig gróf Semsey Lászlót szólítottak meg. Szívesen foglalkozunk a kérdéssel, de kijelentettük, hogy semmiféle fölhatalmazásunk sincsen és nincs is módunkban a közvetítés a horvátok és a magyar kormány között. Minthogy azonban láttuk a horvátok békés szándékait, szívesen állunk rendelkezésre, de csak abban a formában, hogy közeledést hozzunk létre a horvát képviselők és a horvát miniszter meg a bán között, mint akik egyedül vannak hivatva a horvát képviselők és a magyar kormány között a közvetítésre. A horvátok azonban az eszmecserék során csak kívánságokkal álltak elő, amelyek közvetítésére egyedül a horvát miniszter és a bán jogosultak s így a tárgyalásokat félbeszakítottuk. A Zagorác által említett memorandumot nem is láttuk, de azt nem is fogadtuk volna el.

Ebből a nyilatkozatból, valamint a magyar kormány állásfoglalásából kitűnik, hogy Zagorác czikke csak hangulatkeltésre volt szánva. El akarta hitetni a horvát választókkal, hogy egyrészt a magyar kormány már követeket küld hozzájuk, másrészt pedig, hogy az unionistákat az esetleges tárgyalásoknál a magyar kormány készséggel figyelmen kívül hagyja.

Zágrábban a horvát-szerb koalíció végrehajtó bizottsága ma délután ülést tartott, amelyen a végrehajtó bizottság összes tagjain kívül a koalíció számos tagja is megjelent. Az e konferenciáról kiadott kommuniké szerint a koalíció senkit sem hatalmazott fel, hogy a magyar kormánnyal avagy a magyar parlamenti többséggel béketárgyalásokat kezdjen és hogy az egyes képviselők eddig folytatott tanácskozásai a koalícióra, mint ilyenre nézve semminemű kötelező erővel nem bírnak. A kommuniké továbbá hangsúlyozza, hogy a horvát-szerb koalíció belátható időn belül nem gondolhat béke-

tárgyalásokra, tekintve, hogy a magyar kormány ragaszkodik ahhoz, hogy esetleg megindítandó irányú tárgyalások csakis a horvát tartományi kormány, illetőleg a bán közreműködésével vagy beleegyezésével folytathatók és a horvát-szerb koalíció azt az álláspontot foglalja el s emellett meg is marad, hogy báró Rauch Pál bánnal semminő tárgyalásokat sem folytathat.

A horvát postások és az előléptetés. Zágrábból jelentik, hogy a horvát-szerb koalíció táviratilag panaszt tett Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszternél, hogy a horvát és szerb postásokat mellőzték az utóbbi előléptetésnél. Kossuth Ferencz szintén táviratilag válaszolt a panaszra. A válasz, amelyet Medakovich Bogdánhoz intézett, így szól:

Mint minden évben, úgy az idén is a posta- és táviratigazgatóságoknak azt az utasítást adtam, hogy az előléptetések körül minél kevesebb mellőzés történjék. Tudtommal nem történt, hogy valakit mellőztek volna. Ha valaki megérdemli, hogy mellőzzék, meg is történik vele, akár magyar, akár horvát, akár szerb. Az előléptetések a politikai tekintetek teljes mellőzésével történtek.

A koalíció nem nyugodott meg ebben a választásban, hanem elhatározta, hogy előterjesztést tesz a miniszteriumnak, amelyben konkrét eseteket fog felsorolni. Hangsúlyozni fogja, hogy a 675 előléptetett postás közt mindössze 15 horvát van. A magasabb rangosztályokban szinte egyetlen horvát postást se léptettek elő, az alsóbb osztályokban pedig szinte sok horvátot mellőztek olyan magyarok kedvéért, akiknek sokkal kevesebb a szolgálati idejük.

KÜLFÖLD.

Oszták miniszterválság. Bécsből jelentik tudósítónk: Dr. Marchet közoktatási miniszter állását, mely a Wahrmond-ügy óta amugy is megrendült, egy újabb eset megint komolyan fenyegeti. A miniszter rendeletet adott ki, amelylyel megengedte, hogy a bécsi Komenski-féle cseh iskola ezentúl Lundenburg helyett Bécsben tarthassa vizsgálatait cseh nyelven. Ez a rendelet, mely ugyszólván nyilvánossági jogot és az állami iskolákkal egyenrangúságot adott ennek a cseh iskolának, a keresztényszocialisták és a németek táborában nagy visszataszást keltett. A városi közgyűlésen már ma nagy vihar volt miatta. A rendeletnek előzménye az, hogy a csehek folyamodtak a Komenski-féle iskola nyilvánossági jogáért, amit a közoktatási miniszter a törvényre hivatkozva elutasított. Ekkor új beadványt nyújtottak be, hogy engedje meg a közoktatási kormány, hogy Lundenburg helyett Bécsben tartsák a vizsgákat cseh nyelven. A miniszter ezt megengedte azzal a kikötéssel, hogy a vizsgákon a kerületi oktatási tanács egy tagja tartozik jelen lenni. A keresztényszocialista párt a rendelet miatt írtóhadjáratot indított Marchet közoktatási miniszter ellen. Homola képviselő és városi tanácsos a mai közgyűlésen meginterpellálta a polgármestert és élesen kifakadt a közoktatási miniszter rendelete miatt, amely tönkre teszi a német tanítás egységességét Bécsben. Lueger nyomban válaszolt az interpellációra, magáévá tette a benne kifejtett aggodalmat és azt ígérte, hogy a panaszt a tanács elé terjeszti, mely bizonyára találni fog módot és eszközöket, hogy megóvja Bécsben az oktatásügy német jellegét.

A reichsrath ülése. A képviselőház rosszalását fejezte ki Herold képviselővel szemben, aki egyik legutóbbi ülésen Myslivec felé azt kiáltotta: Gazember! A vita során Wolff képviselő hangsúlyozta, hogy Herold képviselő, amidőn dicséretileg szólott Freyer ereri bíróról, Myslivec ezt kiáltotta feléje: „Pour le roi de Prusse!”, ami a német nép ellenségitől sértésként fogható fel, még ha a német radikális-párt semmi hajlandóságot nem mutatott, hogy annak, ami ebben szemrehányás, védelmére keljen. Szólvó ellenkezőleg egész nyíltan kijelenti, hogy a német radikálisok készek minden adandó alkalommal valamennyi német elválaszthatatlan összetartozóságát hangsúlyozni. Egy interpellációra válaszolva, kijelenti Ebenhoch földmivelésügyi miniszter, hogy az ország valamennyi részében beható vizsgálatok folynak a szárazság folytán a mezőgazdaságra háramolható veszélyek tárgyában. E vizsgálatok még nincsenek befejezve, de meg lehet állapítani, hogy a

birodalom nagy területén a szárazság és a takarmányhiány hatásai igen érezhetők. Ezen állapotokon segitendő, július 7-ére tanácskozásra hívta össze a mezőgazdasági testületeket a földmivelésügyi miniszteriumba. A miniszter kijelenti, hogy semmit sem fog elmulasztani a mezőgazdaságot fenyegető súlyos hátrányok elkerülésére. (Élénk helyeslés.) A ház elveti a ruthén torna- és tüzoltó-egyesületek üldözését szövétevé sürgős javaslatot és a munkásbiztosítás kiépítéséről és reformjáról szóló sürgős szocialdemokrata-javaslatot tárgyalja.

Elders képviselő a munkásbiztosítás reformjáról és kiépítéséről vonatkozólag általa benyújtott sürgős javaslat tárgyában kijelenti, hogy a szocialdemokraták sürgős javaslatát a legutolsó intézői szolgálatnak a kormánynak és a parlamentnek, hogy a számos ígéretet végre tettek kövessék, t. i. hogy ősszel benyújtsa a munkásbiztosító törvényt és vigye keresztül annak elintézését. (Élénk helyeslés és taps.) Axmann képviselő a sürgősség mellett van. Szólvó pártja az általános biztosítás mellett van, miután minden hivatásbéli egyéneknek joguk van aggkoruk biztosításához. A szocialdemokraták kötelessége, hogy a keresztény-szocialistákkal karöltve, bírják rá a kormányt általános biztosítási törvény benyújtására. (Általános helyeslés.) A vita befejezése után vezérszónokokká választottak Schuller (pro) és Stransky (contra). A tárgyalást erre megszakítják és az ülést berekesztik. Legközelebbi ülés hétfőn délután három órákor.

Az osztrák adóügyi bizottság ülése. Az adóügyi bizottság Renner sürgős javaslatával, amely az élelmiszer-drágaság elleni intézkedésekről, valamint Glombinskinék a köveztvám-, hus- és vágatási adók eltörlésére vonatkozó javaslataival foglalkozott. Dr. Diamond a kormány élesen körvonalozott álláspontját kívánja hallani, mire Korytowski pénzügyminiszter szólsra emelkedett és pénzügyi okokból, különösen tekintettel a nagy állami szükségletekre, az említett fogyasztási adók megszüntetése ellen foglalt állást. Ami az általános pénzügyi terveket illeti, a miniszternek alkalma lesz, hogy erről legközelebb részletesen nyilatkozzék a házban.

A szerb kormányválság. A két radikális párt delegátusai ma folytatták a koalíciós kabinet alakítására vonatkozó tárgyalásokat. Az újradikálisok ragaszkodnak ahhoz, hogy az Ausztria-Magyarországgal való kereskedelmi szerződés után új választások legyenek.

Az óradikális párt azt ajánlotta az újradikálisoknak, hogy kötelezzék magukat a költségvetés megszavazására az apanage kiküszöbölésével és az osztrák kereskedelmi szerződés letárgyalása elé ne gördítsenek akadályokat, akkor aztán a rendkívüli ülésszakot be lehet zárni, ősszel megalakulhat a koalíciós kormány, amely kidolgozza a közös programot, amelynek két legsarkalatosabb pontja a választási törvény reformja és a szkupstina házszabályainak módosítása. Az újradikálisok a rekonstruált Velimirovics-kabinetben két, esetleg három tárczát fognak kapni. E javaslat alapján ma a két párt bizalmi írfiai tanácskozásra ültek össze s van remény, hogy megegyezés jön létre s akkor a Velimirovics-kormány már hétfőn bemutatkozhaték a szkupstinában.

A perzsa forradalom. A Reuter-ügynökség értesülése szerint Tebriszben újabb utcai harcok történtek ki.

Teheránból jelentik: Az ostromállapotnak múlt hó 24-én történt kihirdetése óta egyetlen rablótámadás sem fordult elő. Liakov orosz ezredes eljárása kitűnő hatással van és a közönség minden telege elismeri a csapatok helyes magatartását. Teherán soha sem volt nyugodtabb és a rend teljes. A kenyérárak alacsonyabbak, mint 1885 óta bármikor. A sah proklamációját az októberi választásokról tegnap tették közzé. Junius 22-ike óta nem jelentek meg lapok. Tebriszből érkező tegnapi hivatalos jelentések szerint a város a császári hatóság felügyelete alatt áll.

Bécsből jelentik, hogy a kormány csapatai bombázzák az endsumen házát és Seli Dowleh kormányzó palotáját. A katonák a gazdagabb polgárok házait fosztogatják. Tebriszből táviratozzák: Miután Khiában vá-

rosrész lakossága meghódolása jeléül kítűzte a fehér zászlót, a lovaskatonák a csöcselékkel és a reakció-sokkal szövetkezve, elpusztítottak egy több száz füzletet magában foglaló bazárt. Ezt az alkalmat használták fel a lázadók arra, hogy a lakosságot kürtszóval önvédelemre szólítsák fel. Letépték a fehér zászlót és pirosat tettek helyére. Az eddigiekhez újabb barrikádokat emeltek. A tüzelés még nem indult meg. A lovasok a kormány megbízásából ma igyekeztek rábírn a kereskedőket arra, hogy bazárjaikat kinyissák, ezek azonban fosztogatástól tartva, ezt nem tették meg. Az oroszok saját színű zászlókat tűznek ki, szintugy a többi európaiak. Kenyerhiány következtében a helyzet mind súlyosabbá válik.

Szerb-bolgár konfliktus. A balkáni háború veszedelméről diplomáciai részről szerzett értesülés alapján a következőket írja a „Berl. Ztg.“:

A Bulgária és Szerbia közti fenyegető feszültségről szóló hírek a diplomáciai körökben nem lepték meg. Már három hónap óta tudják, hogy a viszony a két szomszéd állam közt nagyon kiélesedett. A konfliktust Szerbia és Bulgária közt csak úgy lehet elkerülni, ha a szerb bandákat lefegyverezik és visszavonják.

Költségvetési vita a dumában. A mai ülésen, mely éjjelig tartott, a дума megvizsgálta és jóváhagyta a 2 és fél milliárdnyi bevételi költségvetést. Kokovcev pénzügyminiszter általánoságban hozzájárult a költségvetési bizottság által nyilvánított kívánásokhoz és a többi között rámutatott arra, hogy egy oly állam, amely három év előtt háborút vezetett, röviddel ezelőtt belső zavarokat élt túl, valamint nagy összegeket áldozott a lakosság közszükségleteinek kielégítésére és amelynek rendes bevételét mégis 83 millióval haladják túl a kiadásokat, bátran mondhatja, hogy pénzügyi szervezete kiállotta a próbát. Ezért kötelessége az orosz pénzügyi vezetésnek, hogy a bevált rendszert lehetőség szerint fenntartsák. Az 1908. évi deficit nem rendítheti meg az orosz pénzügyviszonyokat. Ilyen kijelentéseket csak dr. Martin és követői mondhatnak, akik mindent megtesznek, hogy az orosz állami csődöt hirdessék és bizonyítsák, Istennek hála, az orosz állam csődjé csak a szerzők röpirataiban létezett eddig. (Helyeslés.) Több szónok beszédjére reflektálva, kijelenti a pénzügyminiszter, hogy a szabadságon kívül jog, nyugalom és rend is szükséges, amelyek nagyobb ellentálló képességet adhatnak a pénzügyi helyzetnek. Végül a miniszter ama meggyőződésének adott kifejezést, hogy nemcsak a kölcsönös kritika, hanem a дума és a kormány közti kölcsönös bizalom is meg fogja könnyíteni a közös fejlesztő, építő munkát. (Hosszantartó, viharos helyeslés jobbról és a centrumban.)

Az újtörökök mozgalma. A török elem forradalmi, reformálni akaró pártja ismét felüti fejét: az újtörökök hatalmas pártja ismét akcióban van. Jelenleg Macedónia s főleg Szaloniki a párt tevékenységének középpontja. A szaloniki helyőrség tisztjeinek jórészt szintén megnyerték az ügynek s így nem lehetetlen, hogy a közel jövő nagy meglepetéseket tartogat számunkra. A mozgalom, különösen katonai körökben, már annyira elharapódzott, hogy Konstantinápolyban is neszét vették a dolognak s két nappal ezelőtt egy számos tagból álló török katonai bizottság érkezett Szalonikibe különvonaton, hogy az ügyet megvizsgálja. A katonai bizottság nyomban szigorú vizsgálatot indított, melynek eredménye azonban eddig titok. Valószínűleg az is marad addig, míg az újtörökök valami kisebb meglepetést nem szereznek nekik. Az újtörökök ellen indított akcióknak, úgy látszik, már áldozata is van. Enver bey, Hilmi pasának adjutánsa, ki egyszerűs mind a Yildiz titkos gárdájának is tagja, két nap óta nyomtalanul eltűnt. Enver bey a térparancsnoknak sógora, igen befolyásos s képzett tiszt, de az újtörököknek nem legjobb barátja. Az hírlik tehát, hogy az adjutáns eltűnése az újtörök mozgalommal van összefüggésben s hogy ez a párt tette el láb alól Enver beyt. A katonai s polgári hatóságok a legszorgosabb kutatás, nyomozás ellenére sem tudták eddig nyomra bukkanni. A talaj mindenestre forrongásban van. Nem lehetetlen, hogy nagy események előtt állunk.

Török-perzsa határviillongás. A porta, hogy Oroszország kívánságainak eleget tegyen, megparancsolta Tahir pasának, hogy a perzsa határon levő vitás területről a csapatokat azonnal vonja vissza, a kurdok előnyomulását akadályozza meg és tartózkodjék a Perzsa belügyeibe való bármiféle beavatkozástól. A porta közölte ezt az intézkedését a konstantinápolyi orosz nagykövetséggel.

Sötét bűnök.

— Az Eulenburg-pör. —

Budapest, július 3.

Amint a pör tárgyalása előrehalad, a tanúk egyre több terhelő dolgot vallanak Eulenburg herceg ellen. A herceg állapota azonban mindinkább aggasztóbbá válik, úgy hogy máris a tárgyalás elnapolásáról beszélnek, mert kétségesnek látszik, hogy a nagybeteg ember ellen le lehet-e folytatni az eljárást?

A tárgyalásról szóló legújabb híreink ezek:

Az Eulenburg-pör mai végtárgyalásának legérdekesebb eseménye az a nyilatkozat, amelyet Isenbliel főügyész egy hírlapíró előtt tett. Azt mondta, hogy indítványt fog tenni, amelyben azt kívánja majd, hogy a tárgyalás már a perbeszédék megkezdésekor nyilvános legyen, nem pedig csak az ítélet-hirdetésekor. Egyelőre azonban mind általánosabb kezd lenni jogász körökben az a vélemény, hogy a perbeszédre nem is fog sor kerülni. Eulenburg herceg egészségi állapota ugyanis olyan kedvezőtlen és az izgalmak, amelyeknek naponként ki van téve, annyira megviselik, hogy nem lehetetlen, sőt felette valószínű, hogy a tárgyalást el kell napolni.

A mai tárgyaláson Bernstein igazságügyi tanácsos folytatta vallomását rövid megszakítással, amikor dr. Speck müncheni elmeorvos hallgatta meg a bíróság szakértő gyanánt arról, vajon szavahihető-e Bauerreinsné, aki a legterhelőbben vallott a vádlott ellen. Bauerreinsné ugyanis azt beszélt, hogy 1884-ben, amikor szobaleány volt a felső bajorországi Murnanban az ottani Post-fogatóban. Háromszor is látta Eulenburg herceget egy müncheni titkos tanácsos és egy kocsislegény társaságában s akkor a herceg abnormális dolgokat művelt a szállodában. Erről a tanuról dr. Speck, akit a védelem idéztetett be, úgy nyilatkozott, hogy nem szavahihető, mert évek előtt gyengeelméjűség miatt gondnokság alatt is állott.

A szakértői vélemény után folytatták Bernstein kihallgatását, délután fél két órakor pedig az elnök szünetet rendelt el, mert a vádlott annyira ki volt merülve, hogy szinte öntudatlanul hanyatlott vissza a hordszékre. A szomszédos szobában frissítő- és erősítő-szereket adott be a hercegnek felesége s aztán fél óra hosszat mellette maradt.

Délután két órakor folytatták Bernstein kihallgatását. Harden jogi képviselője az egész tárgyalás idején a teremben fog maradni, mert többször lesz rá szükség a bizonyító eljárás során.

Utána Müller rendőrségi őrmestert szólította be tanúnak a törvényszék elnöke, akitől arra nézve kér felvilágosítást a vád, hogy miket beszéltek a berlini rendőrségen Eulenburg herceg természetellenes hajlamairól. Ez a kihallgatás csak néhány percig tartott s következett volna Trost Károly bányász, aki évekkel ezelőtt a Hohenzollern-yachton szakács volt. De hiába kiáltotta nevét a jegyző. Trost eltávozott az esküdtszéki teremből és nem lehetett megtalálni. Helyette Mayer országos törvényszéki tanácsost hallgatták ki, aki a Staedele-pörben a müncheni törvényszéken elnökölt s azt vallotta, hogy reá Ernst és Riedel tanúk vallomása feltétlenül a szavahihetőség benyomását tette.

Délután fél négy órakor az elnök holnapra halasztotta el a tárgyalást. Eulenburg hercegnek ismét megengedte, hogy a Thiergartenen át térhessen vissza a Charitébe.

A megidézendő új tanúk között van gróf Lónyay, volt követségi titkár is, aki unokabátyja, gróf Lónyay Elemérnek, Stefánia főhercegnő, egykori trónörökösne mostani férjének. Gróf Lónyay titkár volt a berlini osztrák-magyar nagykövetségen, majd Münchenbe helyezték át s most Bécsben lakik. A mai tárgyalásra nem jelent meg s valószínűleg a bécsi német nagykövetség útján fogják felkérni, hogy menjen el a tárgyalásra. Gróf Lónyaynak állítólag tudomása van Eulenburg herceg üzelméről, mert Münchenben vele és Leconte francia követségi titkárral jó barátságban volt.

Bauerreinsné, a murnaui Post-fogadó tulajdonosnője, akit ma az Eulenburg-pörben tanuként kihallgattak, husz év előtt történt dolgokat beszélt

el a hercegről, amikor Murnauban erkölcstelen üzelmeket vitt véghez. A törvényszéki orvosszakértők véleménye szerint ennek a tanúnak a vallomása alig érdemel hitelt.

A tegnapi tárgyalásról kiszivárgott legújabb hírek szerint mialatt Kanzow elnök újból kihallgatta Eulenburg herceget, hogy alkalmat adjon neki Bernstein vallomásával szemben a védekezésre, Wronker védő többször közbeszólt és ő is kérdést intézett a vádlotthoz. Az elnök eleinte nyugodt hangon figyelmeztette a védőt:

— Védő ur, most én kérdezek. Ön majd később!

De ez nem használt. A legközelebbi kérdésre Wronker újabb megjegyzést tett és közbevető kérdést intézett a herceghez. Ekkor már erőlyesen rászólt az elnök, mire a védő felpattant és tiltakozott az elnök eljárása ellen, amely megnehezíti a védelem feladatát.

— Ha a törvényszék elnöke megakadályoz hivatalos betöltésében, kénytelen leszek letenni a védelmet — jegyezte meg Wronker.

Az elnök így válaszolt:

— Fenyegetéssel én nálam nem lehet semmire sem menni. Most én kérdezek és nem tűröm, hogy közbeszóljanak.

A védő azt vetette ez ellen, hogy esze ágában sem volt fenyegetni s ezzel a szóharccal beveződött.

Mozgó képek.

A divat hullámzásai.

A női szoknya ez idő szerint olyan szűk, hogy ennél már szűkebb nem lehet. Meglehet, hogy a legközelebbi időben ismét kibővül, s addig bővül, amíg krinolinná nem domborodik.

— Directoire! Princesse Fourreau!

Ez a mai jelszó. És a divathóbort annyira megy, hogy már az antik- és directoire-stilus czimén a közszemérembe ütközik, s a Longchamp-i debut után vállalkozó szellemű hölgyek Newyorkban is kísérleteztek a felhasított tanagra-szoknyákkal. Csakhogy pörül jártak: Az erkölci dolgokban tulságosan prüd amerikaiusok majdnem meglincselték őket, s így is megfélekedtek arról a szép tanításról: „A nőt virággal se szabad köríteni”. Ellenkezőleg a magyar paraszt példáját követték, aki azt mondja: „Az aszszony verve jó”.

A The Standard Magazine érdekes diagrammákat állított össze, melyek szerint a szoknyának egy évszázad alatt való felduzzadását és lelohadását pontosan megfigyelhetjük. Talán némileg tartózkodással fogadhatjuk a nevezett lapnak ama következtetéseit, melyeket a krinolin fel-felbukkanása és súlyos politikai események közt von. Ezekről bőlesem hallgatunk és egyszerűen a tényeket soroljuk föl.

Míg 1809-ben a nők meglehetősen rövid, bokáig érő szoknyákat viseltek, a XIX. század huszas éveiben ismét uralomhoz jutott a krinolin. Ez azonban nem az 1770-iki abroncs-szoknya, hanem egy aránylag kecses harang volt, mely a csipőről szabadon himbálódott.

Az ötvenes évek végén és a hatvanasokban már sokkal fenyegetőbb arányokban lépett föl. Majd újra összezsugorodott és a hetvenes években megint alakot változtat. Erre az időre még jól emlékezünk. Hiszen anyáink arcképei megörökítették, hogy ne szóljunk az egykori karrikaturákról és a néphumorról. Talán mindenki ismeri azt a pompás két rajtot, mely egy krinolinos hölgy zavart helyzetét ábrázolja. Az elsőn az óriási terjedelmű szoknyába öltözött nő egy czölöpökkel szűkített gyalogjáró előtt megállva, így szól kutusához:

— Pincsikém, nem megy!

Majd ötlete támad: két oldalt, két kezével összelapitva az abroncsokat, átesusszan s diadalmasan kiáltja:

— Pincsikém, mégis sikerült!

Faluhelyen a krinolin-divat alkonya után a gazdasszonyok csibe-boritónak használták a kiselejtett ruhaneműt, ami az arramenőknek állandó mulatságára szolgált.

Nagyon érdekes továbbá a derékvonal hullámzása. 1810-ben olyan magasan helyezték el a szoknya „schluss“-szát, hogy a lapok gunyosan azt

ajánlották, hogy legjobb lenne a nyakón megkötni a szoknyát.

A következő tíz évben fokozatosan lejjebb szállt, hogy azután 1829 körül ismét a hónalj tájékát veszélyeztesse. Most, a XX. század első éveiben egyre csak egy-két centiméternyire hullámszik alá s fel s 1902-ben érte el a legmélyebb pontot.

Figyelemreméltók az ujjak változásai is. Ezek a dudornak le- s felvándorlásából s időközönként való eltűnéséből állnak. A XIX. század kezdetén a ruha-ujjak egészen szűkek voltak és csak könyökig értek, amint ezt most is kedvelik.

Azután tíz-husz éven át felduzzadt, ballonszerű lett és 1830-ig ilyen maradt. A nyolczvanas években az egészen sima, karhoz tapadó, szűk ujjat találták egyedül előkelőnek, míg ma ezt a régi divatot nevetésesnek, utálatosnak mondjuk.

A kilenczvenes években ismét a ballon- és sonka-ujjak jutottak érvényre s némely tulsásra hajlandó divathölgy olykor akkora terjedelemre vitte, hogy kocsiiban egyedül se fért el, nemhogy villamoson járhatott volna.

Ezek a ballon-ujjak a szerelmes pároknak alkalmas ürgyűl szolgálta a gyengéd érintkezésre. A gavallér udvariasan feladta dulcinea kabátkáját.

— Kérem, tolja be az ujjakat. — Fuvólázta a hölgy.

És az urfi sietett a rengeteg ballont begyömöszölni a felöltő ujjába, ami elég hosszas babrálással járt. Ezek az ujj-monstrumok hihetetlen mennyiségű szövetet emésztettek fel. Egy akkori ujjból egy mai divatos szoknya bőven — nagyon is bőven — kitélt volna.

A „puff“-ok később alácsuszta, hol a könyökig, hol egészen le a csuklókig s ott valóságos zacskót képeztek. Ez a le- s felvándorlás többször ismétlődött s ennek megvolt az a kétségbevonhatlan előnye, hogy a divatját mulott ujjat egyszerűen megfordítva könnyű szerrel modernizálni lehetett. Ami a szűk és krinolinos szoknyákról, saines, nem lehet elmondani.

Az olvasóhoz.

Az új iélev kezdetén új előfizetést nyitottunk az „Egyetértés“-re, a legrégebb s legtekintélyesebb magyar függetlenségi napilapra.

Az „Egyetértés“ úgy politikai állásfoglalásában, mint társadalmi, közgazdasági, művészeti és irodalmi szerepében hiú marad eddigi nagy multjához, amely a magyar olvasóközönség előtt oly kedvelté, politikai és társadalmi életünkben pedig mindenkor döntő fontosságú tényezővé tette.

Az a függetlenségi politika, amely e lapot nagy hagyományaihoz híven, eddig irányította, ezentul is mindenben vezérelve lesz. A független, önálló nemzeti állam klépítése, a magyarság állami erejének és mindenben parancsoló uralkodásának érvényesülése, ez az a cél, amelyért az „Egyetértés“ ezentul is törhetetlenül és megújuló intenzivitással küzdeni fog.

Olvasóink ragaszkodása és szeretete egyedüli erősségünk, amely ebben a nehéz feladatunkban megsegít. Viszonzásul a legváltozatosabb és a legmegbízhatóbban megszerkesztett nagy magyar napilapot adjuk, amely úgy irányelvek szigorú betartásával, mint a napl események részletes és pontos feltárásával ezentul is a vezető helyen fog állani.

Olvasóink az „Egyetértés Vasárnapja“ czimű, gyönyörűen klállított mellékletet is megkapják vasárnaponként. Nyolcz oldalas, számos reprodukcióval tarkított mellékletünkön előfizetőink megtalálják a hét érdekességét, a kül- és belföld nevezetes eseményeit. Kapnak ezenkívül elbeszéléseket, karczolatokat, színházi történeteket.

A magyar közönségnek az „Egyetértés“ a legkedveltebb lapja, ezt a szeretetet ezentul csak fokozottabb munkássággal fogja kiérdemelni.

Az Egyetértés előfizetési ára:

Egy hónapra	2 kor. 40 fill.
Negyedévre	7 kor. — fill.
Félévre	14 kor. — fill.
Egész évre	28 kor. — fill.

Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek előfizetése lejárt, sziveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Tanár-gyűlések.

— Középiskolai és polgári iskolai tanárok a fővárosban. —

Budapest, július 3.

Ma tartotta rendes évi közgyűlését a fővárosban az „Országos Középiskolai Tanáregyesület” és „Polgári Iskolai Tanárok Egyesülete.” Mindkét egyesület kiválóan fontos kulturális munkát végez, ezért jól esik látni, hogy a tagok nagy érdeklődést áruktak el a közgyűlések iránt s rendkívüli nagy számban vettek részt a tanácskozásokon.

Részletes tudósításunk a két közgyűlésről a következő:

Középiskolai tanárok gyűlése.

Ma délelőtt kezdte meg az Országos Középiskolai Tanáregyesület két napra tervezett közgyűlését a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében. A közgyűlésre az ország minden vidékének tanársága szép számmal sereglett össze, ami annál dicséretesebb, mert a közgyűlés napirendje — minden önös cél mellőzésével — tisztán és kizárólag a hazai közoktatás és a magyar kultúra fejlesztésére való őszinte törekvés képét mutatta. A kultuszminiszter képviselőjében a gyűlésen dr. Gotthard Zsigmond miniszteri osztálytanácsos jelent meg.

A közgyűlést Négyessy László elnök nyitotta meg nagyhatású beszéddel, amelyben a tanárságot félig-meddig a gazdaemberhez hasonlítta, bár a hasonlat — ugymond — nem egészen találó, mert a gazda vet is, arat is, de a tanárság csak vet, az aratás a szülőké, a társadalomé, a hazáé. A termés minősége mégis jórészt a tanárságtól függ.

Ezután összehasonlítást tett a 25 év előtti és a mai középiskolai tanulmányi viszonyok között. Konstatálja, hogy a mai ifjúság amannál sokkal pallérozottabb, de kevésbé lelkes, mint a régiek. Kevesebb benne a hit, a tiszteltetés és a régi ideálokhoz való ragaszkodás. A tanárságnak egyik legfőbb és legszebb hivatása, hogy az ifjúság előtt kimutassa a régi eszmények állandó értékét s szeretettel vezesse őt az eligazodás ösvényén. Szíves szavakkal köszöntötte ezután a miniszter képviselőjét, továbbá a testvéregyesületek, nevezetesen az országos református tanáregyesület, az ág. hitvallású evangélikus tanáregyesület és az imént alakult katolikus tanáregyesület képviselőit.

Dr. Gotthard Zsigmond osztálytanácsos tolmácsolta ezután a miniszter üdvözlését, biztosítván az Országos Középiskolai Tanáregyesületet, hogy a miniszter az egyet minden dolga iránt a legnagyobb mértékben érdekli s a középiskolai tanárságnak általában úgy szellemi, mint anyagi érdekeit szíven viseli. Erős magyar érzésű ifjúság nevelésére buzdítja a tanárságot.

Dóczy Imre a református, Fischer Miklós az evangélikus és Mády Engelbert a katolikus tanáregyesület nevében üdvözölték az országos tanáregyesületet s mindnyájan hangsúlyozták a magyar tanárság összetartását és a magyar nemzeti közműveltség egységes szellemének szükségességét.

Levélben üdvözölték a közgyűlést: Molnár Viktor államtitkár, Berzeviczy Albert, az Akadémia elnöke és Beöthy Zsolt, a tanáregyesület volt elnöke.

Ezután megkezdődtek az előadások. Elsőnek dr. Fináczy Ernő egyetemi tanár tartott igen lelkes, szép beszédet a középiskolai törvény szentesítésének 25-ik évfordulója alkalmából. Ebben a törvényben az erők egybefoglalásának alapfelfogása nyilvánul. Miután a középiskolák századokon át egyéni életet éltek, be kellett következnie annak az időnek, amikor a nemzeti művelődés összes tényezői, tehát azok is, melyek a magasabb szellemi élet haladásának folytonosságát biztosítják, egyetemes erővel megvalósítására egyesültek. A középiskolák története mutatja, hogy ez az összefoglalás aránylag későn ment végbe hazánkban. A cél az volt: egyesíteni, de nem egyenlővé tenni; összhangot teremteni és az együttműködést biztosítani a kiváló és a közepes és a szabadság életű szellemének köznevelésénélkül.

— Ez az alapfelfogás főleg a törvény három in-

tézkedésében jut kifejezésre; a tanulmányi végcél-ek egységében, a magyar nyelv és irodalom kötelező tanításában és a tanári képzés államosításában. Ezek mellett a törvény egyéb intézkedései másodrendűek. Nekünk, az utódoknak, kik a törvény szellemét megvalósítjuk, kötelességünk a törvénynek ezt az alapfelfogását, az erők egybefoglalásának nagy elvét, drága örökségnek tartani és teljes tisztaságában átadni azoknak, akik utánunk következnek. Soha sem szabad engednünk, hogy az összefoglalásnak ez a gondolata erejéből veszítsen s netán ismét széjjelzakadjanak azok, akik 1883 óta, tehát egy negyedszázadon át, a törvény által kijelölt közös művelődési célok tudatában buzgón és nem minden siker nélkül együtt dolgoztak és együtt fáradtak. Az előadást zajos taps és éljenzés kísérte s az elnök, a közgyűlés nevében, hálás köszönetet mondott a tudós előadónak érdekes és szép fejtegetéséért.

Pályi Sándor a szabad tanításról tartott érdekes előadást. A szabad tanítás szervezésében első feladatnak tartja a cél tisztá, világos kitűzését. A szabad tanításnak az egész társadalmat átkaroló célja: a szellemi kincseket mindenkinek egyaránt hozzáférhetővé tenni, tekintet nélkül társadalmi állásra és előképzettségre s ezzel előmozdítani az egész társadalomnak szellemi kiválóságát. Első sorban azokat a tudományokat műveljük, melyek az életet közvetlenül megtermékenyítik. A szabad tanítást az egyetemek végezzék, de ezenkívül gondoskodni kell gyakorlati és szaktanfolyamokról és a szabad tanítást támogató könyvtárakról, népszerű előadásokról, hangversenyekről, színi előadásokról, kirándulásokról, kiállításokról stb. A szabad tanítás országos szervezését a kulturpaloták alapításával kell kapcsolatba hozni. A kulturpaloták mindegyike igazi népegyetem legyen. A szükséges anyagi áldozatokat kulturális adó kivételével kellene megszerezni.

Miklóssy István a magyar nyelv ügyéről értekezett a nemzetiségi vidékek középiskoláiban. Statisztikai adatokkal kimutatta, hogy több ezer elemi iskolában a magyar nyelv ügye annyira elhanyagolt, hogy e körülmény folytán nemzetiségi vidékeken levő középiskoláink sem fejtethnek ki kielégítő munkát. Jelezte azokat az utakat és módokat, amelyekkel a baj orvoslását remélni lehet.

A mai nap utolsó előadója dr. Vargha György volt, aki a földrajz tanítás terén tapasztalt reformtörekvéseket ismertette.

Délben közös ebédre gyűltek a tanárok a Magyar király-szállóban.

A közgyűlést holnap délelőtt folytatják.

Polgári iskolai tanárgyűlés.

Az „Országos Polgári Iskolai Tanáregyesület” ma délelőtt 9 órakor kezdte meg két napra tervezett idején rendes közgyűlését az Újváros háza dísztermében.

A polgári iskolai tanárok és tanítónők ebből az alkalomból szokatlanul nagy számban gyűltek össze az ország minden vidékéről. A mindvégig lelkes hangulatú közgyűlésen Vaszkó György, az egyesület ügyvezető alelnöke, elnököt, akinek fárasztó munkájában Böngérffy János titkár és Lázár Kálmán pénztáros, továbbá Kellner Pál és Kolb Lajos jegyzők segítettek.

A székesfőváros képviselőjében dr. Wildner Ödön tanácsjegyző jelent meg a közgyűlésen, amelyen az egyesületnek közel 400, nagy részben vidéki tagja vett részt.

A közgyűlés alkalmából érdekes házikülfelkutatást rendezett a Lampel-czég a polgári leányiskolák részére kiadott új tanterv alapján írt munkákból.

A közgyűlésről szóló részletes tudósításunk a következő:

Vaszkó György elnök meleg szavakkal üdvözölte a szép számban megjelent tagokat.

Beszédében kiterjeszkedett arra is, hogy a választmány és igazgató-tanács az idők sürgető kívánságának eleget téve, az eddiginél nagyobb jogokat kíván adni az egyesület nőtagjainak, ha ezek viszont a munkából is kiveszik részüket. Üdvözölte a főváros képviselőjét, Wildner Ödön tanácsjegyzőt s kéri őt, hogy továbbra is támogassa az egyesület törekvéseit.

A tetszéssel fogadott beszéd után dr. Wildner a székesfőváros tanácsa s különösen a tanügyi osztály nevében kívánt a közgyűlés nehéz munkájához sok sikert és üdvözölte a gyűlést.

Napirend előtt a közgyűlés köszönetet szavazott Böngérffy János igazgatónak, a fogadó- és elszállásolási bizottság elnökének, a mintegy 180 vidéki tag elhelyezése körül végzett nagy munkájáért.

Ezután a közgyűlés az elnök indítványára Balagyi Aladár orsz. képviselő, volt elnököt, tiszteletbeli elnöké választotta meg egyhangú lelkesedéssel. Elhatározta a közgyűlés, hogy táviratilag üdvözölte Takács Menyhért jászói prépostot abból az alkalomból, hogy a főrendiházban legutóbb támogatta a polgári iskolák fejlesztését s Hock János orsz. képviselőt, aki a képviselőházban tartott beszédet a polgári iskolák mellett.

Majd a tisztikar választását rendelte el az elnök s ajánlotta, hogy a titkos szavazás után történő választást Király Károly elnöklété alatt működő 8 tagú szavazatszedő bizottság eszközölje.

Rosenberg Augustus ennek kapcsán kéri a közgyűlést, hogy a tisztikarba nőket is válasszanak. Az elnök felvilágosítja a közgyűlést, hogy a mostani alapszabályok értelmében nők csak a választmányban foglalhatnak helyet, kéri ennél fogva a nőket, hogy kívánságaikkal várjanak az alapszabály módosításáig. (Helyeslés.)

A szavazatszedő-bizottság ezután megkezdte munkáját; az eredményt a holnap folytatódó közgyűlésen fogják kihirdetni.

A mai napirend során még két rendkívül becses felolvasás szerepelt.

Az első Donszky Lukács, az egyesület lapjának szerkesztője tartotta. „A polgári iskola és a társadalom” címen. Az előadó tanulmányában ismertette azt az évtizedes küzdelmet, amelyet a polgári iskolák tanárai folytatnak a hét osztályú polgári iskola érdekében. Ez a középfokú gyakorlati iskola, a magyar viszonyoknak teljesen megfelelő, hivatva van a magyar polgári társadalmat megteremteni. Ez az iskola hivatva van a magyar intelligens iparosság és magyar kereskedelem nevelésére. E célok elérésére fel kell világosítani a társadalmat, hogy a nemzeti iskola megteremtése a polgári társadalomnak legfőbb érdeke. Ajánlja, hogy országos mozgalom indíttassék a polgári iskolák reformálása érdekében.

A közgyűlés hosszas tetszéssel fogadta Donszky előadását, akinek eddigi működéséért dr. Pastinszky István indítványára jegyzőkönyvi köszönetet is szavazott a közgyűlés.

Gabel Jakab a felolvasás kapcsán felemlíti, hogy a miniszter a polgári iskola reformját a külföldi hasonlirányú reformjaitól teszi függővé. Kéri, hogy küzdjenek e felfogás ellen, mert a magyar polgári iskola kiépítése nemzeti ügy, amelyet nemzeti szempontból és csak magyar viszonyaink figyelembevételével lehet megoldani.

Rosenberg Augustus szólt föl ezután a leány polgári iskolák ötödik osztálya érdekében.

A második nagyérdemű felolvasást Szeneas Adolf tartotta, aki a polgári iskolák nyugdíjügyét ismertette. Küzdeni kell, hogy a polgári iskolák tanárainak nyugdíja kivétel nélkül a népiszkola nyugdíjából s mint külön és önálló nyugdíj törvényesen rendeztessék. Sajnálja, hogy a kultuszminiszter nem képviseltette magát a közgyűlésen, mert óhajtott volna, hogy a miniszter megismerje a polgári iskolák tanárainak igen sérelmes nyugdíjügyét.

Határozati javaslatot nyújt be, amely a sérelmek orvoslásának kiküzdésére utasítja az igazgatótanácsot s felkéri az elnökséget, hogy az illetékes hatóságoknál járjon el az állami polgári iskolai tanárok nyugdíjának rendezése érdekében.

Többek hozzászólása után a javaslatot elfogadták s Szeneasnak köszönetet mondtak alapos munkájáért. Ezzel a mai közgyűlés véget ért. Délután a közgyűlés tagjai Budafokra rándultak.

EGYHÁZAK.

— (A pápai bréve ellen.) A drégelypalánkai ev. egyházmegye Nógrádverőcén Sárközy Aurél nyugalmazott főispán, világi elnök elnöklésével közgyűlést tartott, amelyen az elnök megokolt indítványára a pápai bréve ellen tiltakoztak. Elhatározták, hogy az ág. hitv. ev. esperességhez hasonlóan fölírják a kerülethez, hogy e minden művelt embert és az országos törvényt sértő intézkedés sürgős, energikus és végleges visszavonását sürgessék a kormánytól. A határozatot a társégházmegyékkal is közlik. Végül a népes közgyűlés megbotránkozását fejezte ki ez újabb merényleten.

— (Egyházmegyei közgyűlés.) A békési ág. hitv. ev. ref. egyházmegye július 1-én tartotta évi rendes közgyűlését Tótkomlóson, amely istentisztelettel kezdődött, amelyen Kovács Andor orosházi lelkész szentbeszédet mondott. A közgyűlés 9 órakor kezdődött a templomban, mikor az elnökség bejelentette, hogy a nemzetiségi túlzó törekvésekkel vádolt Herdlicska Lajos tótkomlósi lelkész és Sztik Gyula tanító fegyelmi ügyében a legfelsőbb fórum, az egyetemes törvényszék meghozta az ítéletet, amely szerint Herdlicskát ezer, Sztik tanítót ötszáz korona büntetésben marasztalták és körülbelül 1500 korona perköltség terhelte őket. Veres József esperes, Haviár Dániel esperesi felügyelő és dr. Haviár Gyula esperesi ügyvéd, valamint Kovács Andor igazgató és méltatlan támadásoknak voltak kitéve, őket a közgyűlés bizalmáról biztosította s különösen az elnökséggel szemben lelkesen megnyilatkozott a ragaszkodás. Megnyugtatólag hatott a közgyűlés után tartott közbéd alatt Herdlicska Lajos az a felszólalása, melyben ígérte, hogy mint jó magyar hazafi fogja teljesíteni ezentúl kötelességeit a magyar hazával szemben. A közgyűlés a tárgysorozat összes pontjait letárgyalta és délután hat órakor a gyűlés véget ért.

A gázgyári sztrájk.

Budapest, július 3.

A helyzet tegnaptól mára éppen nem mutat nagyobb változást, mint nem mutatott az előző napokban. A mai nap erélyesen ráczáfolt azokra az ellenőrizhetetlen hírekre, melyeket a tegnapi éjszaka hozott forgalomba. A munka az összes légszuszgyárakban zavartalanul folyik. A közönséget semmineműi rendellenesség nem fenyegeti és nincsen ok az aggodalomra. Ma már a munkások maguk is belátták, hogy végzetesen könnyelműek voltak, amikor elhagyták dolgozóléteiket. A közeli béke biztos szimptomája, hogy az eltávozott munkások egyre-másra jelentkeznek az elhagyott gyárakban munkára.

Az igazgatóság annyi új munkást lesz kénytelen felvenni, hogy a régiék közül kevesen számíthatnak arra, hogy visszavegyék őket a szolgálatba. A józsefvárosi gyárban ma hatvanhat munkást vettek fel, ezek nagyrésze a régiék közül való. Az igazgatóság a százával jelentkező munkások közül csak annyit vesz fel, amennyi az üzem feltétlen ellátására szükséges. Azonfelül az igazgatóság régi munkásaival szemben a legnagyobb méltányosságot akarja tanúsítani és nem akarja őket — többnyire családös embereket — abba a szomorú helyzetbe juttatni, hogy kenyér nélkül maradjanak.

A félrevezetett munkások.

Érdekes és a munkások félrevezetését jellemző leleplezés történt ma. A gázgyári óratöltők egy hónappal ezelőtt átadták a világító szövetség pénztárosának, Jankovichnak, bérjavításukra vonatkozó emlékiratukat, hogy továbbítsa a gázgyár igazgatóságának. Az óratöltők küldöttsége ma délelőtt megjelent az igazgatóságnál és érdeklődött a memorandum sorsa iránt.

— Hol a memorandumuk? — kérdezte ekkor tőlük Radocza vezérigazgató.

— Beterjesztettük az igazgatóságához, — volt a válasz.

— Hozzánk nem érkezett az önök memorandumuma, — válaszolt Radocza.

Az óratöltők ámulva vettek tudomást arról, hogy a világító-szövetség nem továbbította emlékiratukat és kérték az igazgatóságot, hogy teljesítse az abban foglalt kérelmüket. Az emlékiratban 130 korona havi fizetést kérnek. Radocza János vezérigazgató kijelentette, hogy a gázgyár igazgatósága anélkül, hogy a memorandum tartalmát ösmerte volna, önként rendezte az óratöltők fizetését. Eszerint az eddigi napibér helyett július elsejétől 125 korona havi fizetést kapnak. A küldöttség vezetőjének azon kérelmére, hogy az igazgatóság 130 koronában állapítsa meg az óratöltők havi fizetését, Radocza vezérigazgató kijelentette, hogy az igazgatóság most a sztrájk alatt ebben az irányban nem tehet semmit, de a sztrájk befejezésével hajlandó a kérelmet a legnagyobb jóakarattal tárgyalni.

Katonák munkában.

A katonák igazán szépen és jó kedvvel végzik a dolgukat. Ma reggel a 32. gyalogezredből parancs jött a telepre, hogy egy katonát küldjenek haza zászlóaljszolgálatra. A főhadnagy sorba állította a legényeket s fölhevítte azt, aki haza akar menni, jelentkezzen. Nem mozdult senki. Nem volt eredménye a második fölhevítésnek sem s a főhadnagynak kellett kiemelni a legényt, aki hazamegy szolgálatra. Több katona, akinek októberben lejár az ideje, kérte az igazgatóságot, hogy jegyezze őket elő, mert szeretnének a katonaságtól való szabadulásuk után a gyárba menni munkásnak. Abból a híresztelésből, hogy a katonák kidölnék, hogy egy katonának a balkarját elkapta a gép, több katona égett sebet kapott, a katonatisztek állítása szerint egy betű sem igaz. Mindössze egy jelentéktelen baleset történt tegnapi ferencvárosi telepen. Egy pihenő katona társaival az udvaron beszélgetett és cigarettázott. A cigarettáját leejtette s amint hirtelen ujjára kapott, a kokszt ledörzsölt

egy darab bőrt a keze fejről. Amikor a pihenő idő lejárt, ez a katona is munkába állott, mert nem volt semmi baja. Ezenkívül ma délig még csak bõrhorzsolás sem volt.

Nem tárgyalunk.

A gyárigazgatóság még nem tett lépést a béketárgyalások felé és Schödel igazgató ma délelőtt az újságírók előtt a legnagyobb határozottsággal kijelentette, hogy a sztrájkolókkal semmiféle tárgyalásokba nem bocsátkoznak.

— Tiszta helyzetet akarunk magunknak teremteni — mondotta Schödel igazgató — és ezért csakis azokat a munkásokat vesszük vissza, akiket megbízhatónak tartunk. Ezenkívül új munkásokat fogadunk fel, de úgy a visszatérő sztrájkolók, mint az új munkások tartoznak velünk bérszerződésre lépni, illetőleg az új árszabályt aláírni. Mi tehát arra fordítjuk minden igyekezetünket, hogy megbízható munkásokat toborozzunk össze részint a régiékből, részint a jelentkezőkből.

— A főváros gázszükségletét el tudjuk látni s Budapest nincs kitéve kellemetlen meglepetéseknek. A katonákra egy ideig még szükségünk van, de meggyőződésünk szerint nemsokára véget ér ez a jelenlegi állapot, amennyiben ismét elegendő számban lesznek munkásaink. Ilyeneket szerezni különben is nem nehéz, mert a gázgyári munkásnak nincsen semmiféle szakképzettsége. A passzív rezisztencia miatt a kemenczék némileg kihültek, most azonban elértük a rendes hőfokot és annyi gázt fejlesztünk az utászokkal, mint amennyit rendes körülmények között termelünk a munkásainkkal. A főváros szükséglete teljes kielégítést nyer és eddig sehonnan sem érkezett még panasz hozzánk. Ma reggel azt a hírt korpoltálták, hogy a gép egy katonának levágta a karját. Ezt meg kell czáfolnom. Annál kevésbé lehet ez igaz, mert hiszen gépekhez a katonák hozzá sem juthatnak.

A Zöld Vadászban.

A Hermína-uti Zöld Vadász vendéglő helyiségeiben nyüzsgő, mozgalmas élet van. A sztrájk-tánya reggel óta a rendesnél is élénkebb és népesebb, mert reggel óta itt tanyáznak a kizárt vásári szabómunkások is. A gázgyári munkások alig fél óra után már táncra hívták a szabóleányokat is, úgy, hogy tíz-tizenegy óra táiban nemcsak a vendéglő, hanem környéke is hangos volt a jókedvtől. Künnjártak a lámpagyújtogatók is, akik megkérdezték a sztrájkoló gázgyári munkásoktól, hogy mitévők legyenek. A bizalmi férfiak munkába küldték őket s így a rendőrségnek nem kell esténként a lámpagyújtogatókra örködni. A gázgyári munkások elhatározása érthető, dr. Boda Dezső főkapitány kötelezte a házimestereket a lámpák felgyújtására, eszerint tehát a lámpagyújtogatók munkabeszüntetése nem használt volna a sztrájkolóknak, sőt még gyengítette volna segítő-alapjukat. A lámpagyújtogatók ma délelőttre egybehívott gyűlése éppen ezért elmaradt, de különben sem lehetett volna megtartani, mert mindössze négy munkás jött el.

Déltájban megjelent a vendéglőhelyiségben Andrejka Károly rendőrfogalmazó és tájékozódott a történetek felől. Beavatkozásra nem volt szükség, a sztrájkolók csöndesen viselkednek s vezetőik utasítását várják. Annyit bizony lehet állítani, hogy a sztrájkolók nagyon óhajtiák a békét s szívesen visszamenének a gázgyárakba. Egyik vezetőjük, Simon József, ma délelőtt a sztrájkotányán járt újságíróknak a következőket mondotta:

— Munkástársaim hajlandók visszamenni a gyárakba s a béke létrejön abban a pillanatban, amikor az igazgatóság kijelenti, hogy valamennyiünket visszafogad. Csakis erről van szó. Az új árszabályhoz mi hozzájárulunk s követeléseink nincsenek. Ahhoz azonban ragaszkodunk, hogy azt a huszonhét munkást is visszafogadják, akik miatt a sztrájk kitört. Jelenleg minden igyekezetünkkel azon vagyunk, hogy munkástársaink el ne csüggedjenek s ebben segítségünkre van a pártvezetőség, amely nagyobb összegű pénz kiutalványozását helyezte kilátásba.

A józsefvárosi gyárban.

A külső kép ugyanolyan, mint tegnapi. A bejáratnál szuronyos katonák, az udvar elő részében husz főnyi készenlét egy tiszthelyettes vezetésével, egyébként az egész telepen katonai ör-

járatok czirkálnak s a legcsekélyebb rendellenességet azonnal jelentik az igazgatóknak és a mérnököknek.

A gyárban most háromféle katonaság van. Egy század 52. zászlóaljbeli gyalogság, nyolcvan ember a 38-ik zászlóaljból és husz utászkatona Mutsch és Röhrer hadnagyok vezetésével. Az ötvenkettesek kizárólag a rendfentartására vannak kivezényelve s a tulajdonképeni munkát a nyolcvan Alfonz-baka látja el a husz utászszal. Azonkívül itt van még Wolkenberg rendőrfelügyelő husz gyalogos rendőrrel.

A munkát semmi sem zavarta meg s a katonák látható munkakedvvel dolgoznak. Munka tulajdonképen csak a tüzházban van, ahol Skrabal főhadnagy hatvan katonája dolgozik. Munkájuk abban áll, hogy szén lapátolnak egy hosszú fémhengerbe, amelyet azután vasrudakkal felemelnek és a kemence három méter hosszú nyílásába tolnak. A káplárjuk kiadja a paprancsot:

— Fordítsátok meg a lapátot!

A katonák szempillantás alatt megfordítják a lapátot s ennek széntartalma kifordul a kemenczenyílásba. Egy másik katona gyorsan elzárja a nyílást s ezzel megkezdődött a szén elzárása. Négy órán keresztül hevíti a szén a földalatti kazánok tüze s ezalatt a szénben levő gázok nagy csöveken keresztül eltávoznak a hűtőházba. Itt már nincs dolguk a katonáknak, a munkát gépek és hatalmas szerkezetek látják el.

Amint ebből a rövid leírásból is kitünik, munkászekere csak a kazánoknál és a tüzházban van szükség, a fejlesztett gázt gépek és csövek önműködőleg vezetik el a hat gáztartályba. A sztrájknak eddig semmi nyoma s nincs óra a gáztartályokon, amely ne jelezze 3—4000 köbméter gáztartalmát.

Miközben Wohlfart Rezső üzemmérnök bemutatja a katonák munkáját, megczáfolja azt a híresztelést, hogy tegnapi néhány katona rosszul lett volna. A tüzházban csak olyankor van nehéz dolga a munkásnak, amikor a négy órán keresztül hevített szénét kivesszi. Ekkor a három méteres nyílásban elhelyezett szén már egészen sárgás-vörös színben izzik: pirszén, kokszt lett belőle s a katona aszbeszikeztyűt vesz fel, amely csak nagyon csekély mennyiségben vezet a hőt s úgy huzza ki lapáttal a pirszénét a kétkerekű vastalicskába. Zugva és sisteregve ömlik ki a pirszén, néha-néha lobot vet, de csak nagyritkán, jelölve annak, hogy a katonák jól dolgoztak, ami az égő szénben a lángot adja: a gáz teljesen eltávozott a tisztító csövekbe.

Ez az a munka, amelyet a katonák a gázgyárban végeznek. Fehér vászonzubbony van rajtuk, de a káplárok, akik most munkavezetőszámba mennek, rendes egyenruhájukban feszítenek. Épp így teljes tábori ruhában van az irtózatossá daczára: a mérnöki és felügyelői teendőket végző Skrabal főhadnagy. A katonáknak a gyár rendes munkabért: naponként 5—6 koronát, a tiszteknek mérnöki tiszteletdíjat fizet a katonai intendántura után, ezenkívül a katonák reggelit, ebédet és vacsorát s ezenkívül kétszer uzsonnát kapnak. A gyárban kis kantint rendezett be az igazgatóság s itt a katonák bármikor kaphatnak sört, szivart és cigarettát. Nem lesz érdektelen megemlíteni, hogy két Alfonz-baka, aki októberben szabadul, már most jelentkezett Schödel főmérnöknel munkásnak.

Általában a katonákkal ugyanúgy bánnak, mintha rendes munkások lennének. Nyolcvan órát dolgoznak egyfolytában, azután nyolcvan órai pihenés következik, de a nyolcvan órai munkaidő sem folytonos. Husz percig tartó tüzházi munkára negyven percnyi pihenő következik.

Az antimilitaristák.

Már tegnapi volt szó arról, hogy a katonák között az antimilitaristák röpiratot fognak kiosztani, amelyben arra szólítják föl őket, hogy tagadják meg a munkát és ne dolgozzanak. A terv az volt, hogy több más szakmabeli munkás felvételre jelentkeznek és úgy csempészi be a röpiratokat. Amikor az igazgatóság erről értesült, intézkedett, hogy csak azokat a munkásokat vegyék fel, akik pontosan és minden kétséget kizáróan tudják magukat igazolni. Ennek daczára is sikerült több röpiratot becsempészni a gyárba. Az érdekes röpirat szövege így hangzik:

Katonák! Testvérek! Tihozzátok is volna néhány szavunk. Tudjátok-e, hogy ti a gazdagok, az urak védelmezői vagytok? Tudjátok-e, hogy titeket most arra használnak föl, hogy elnyomói legyetek egy nagyobb darab kenyérért küzdő munkásembereknek. Tudjátok-e, hogy ti arra tettetek esküt, hogy polgártársaitokat és a hazát fogjátok megvédelmezni a külső ellenség ellen? Katonák! Az urak rutul becsaptak titeket! A gázgyár nem a haza és ti mégis a gázgyárakat és azok tulajdonosait véditek csak azért, hogy nagyobb legyen az évi nyereségük! A kizárt munkásemberek nem külső ellenség — és ti mégis úgy bántok velük, mint ellenséggel! Hozzájárultok, hogy ők és családjaik az éhség által megtörve lépjenek vissza a munkába — éhbéért! Hozzájárultok, hogy nejeik, gyermekeik éhezzenek! Katonák! Ha van bennetek emberi érzés, úgy nem fogjátok túrni, hogy néhány gazdag emberért több ezer ember nélkülözzön. Ha van bennetek egy parányi önértet, úgy nem fogjátok túrni, hogy titeket a sztráiktörő, az elnyomó, a testvérgyilkos alias és megszegényítő szerepére fölhasználjanak! Katonák! Ti nem lehettek sztráiktörők. Nektek munkástestvéreitek pártját kell fogni. Ők küzdenek több kenyérért, több szabadságért egy a maguk, mint a ti részetekre. Nem ők a ti ellenségeitek, hanem azok, akiknek tulajdonát képezik a bankok, paloták, gázgyárak stbik. Ezek ellen kell fordulnotok s nem testvéreitek ellen! Katonák! Testvéreink! Gondoljatok arra, hogy ismét civilek lesztek! . . . Inkább pusztuljatok el valamennyien, inkább börtönözzenek be egész ezredeket, de sztráiktörő, testvéráruló és testvérgyilkos egy se legyen köztetek!

Testvéri üdvözléssel: A magyarországi antimilitarista forradalmi szociálisták.

Az egyik katona kezében egy tiszt meglátott egy példányt a kiáltványból. Az illetőt nyomban bevezették az irodába és vállatára fogták. Kihallgatása során elmondta, hogy a vasrácson át nyugtatták be neki és nem tudja a tartalmát, mert még nem volt ideje elolvasni.

Az antimilitarista kiáltvány ügyében a rendőrség az ügyesség utasítására szigorú nyomozást indított. Stefkovics rendőrfogalmazónak osztották ki az ügyet, aki megállapította, hogy a röpiratokat, amelyek tele vannak lázítással és a fennálló társadalmi rend elleni izgatással, a Pannónia-utcában levő Thália-nyomdában nyomták. Két órákor a rendőrfogalmazó és több detektív megjelent a nyomdában, házkutatást tartott ott és az összes kiáltványokat lefoglalta.

A budai és a többi gyárban.

A budai légszeszgyárban továbbra is rendszeresen folyik a munka és sztráikról szó sincsen. A gyár igazgatósága határozottan megzárta az egyes lapok azon hírét, mintha a munkások abbahagyták volna a munkát. Hogy ez a koholt hír az újságokba kerülhetett, annak a következő története van:

A sztráiktanyáról a munkásvezetők közül többen átmentek a budai gyárba s ott a munkásokat rá akarták bírni a sztráikba lépésre. A vezérek terrorizmusa azonban csúfos kudarccsal végződött, mert egyetlen munkást sem tudtak a munka abbahagyására bírni. Látván a vezérek, hogy a helyszíni terrorizmus eredménytelen, a Lövőház-utca 31. szám alatti vendéglőbe gyűlést hívtak össze, azt remélve, hogy itt sikerül, ami a gyárban nem sikerült. Azonban ez a kísérlet is balul ütött ki. A munkások ugyanis egyszerűen nem mentek el a gyűlésre, amit ilyenformán nem lehetett megtartani. A budai gyárban tehát tovább folyik a munka és zavargásról szó sincsen.

A dolgozó munkások köréből kiszivárgó tendenciózus híresztelésekkel szemben megállapítható, hogy a munka valamennyi gyárban rendszerben folyik. Nevetséges tehát világitási zavarokról még beszélni is. A Ferencváros mindkét gyárában rendszerben dolgoznak a katonák és a gáztermelés teljesen normális. Ujpesten hasonlóképpen minden fennakadás nélkül folyik a munka és a légszeszfejlesztés szintén kielégítő.

A dolgozó katonák egyébiránt itt három korona bért kapnak munkájukért.

Békekisérletek.

A gázgyár igazgatósága nevében ma délelőtt megjelent a polgármesternél dr. Heltai Ferencz, aki jelentést tett a sztráik mai állásáról és átadta a polgármesternek a gyár új bér-szabályzatát. Egyben kijelentette a polgármesternek, hogy alapos kilátás van arra, hogy a gázgyárak három napon belül teljes munkáltszámmal fognak dolgozni.

Dr. Pető Sándor országgyűlési képviselő, aki ma a sztráiktanyán járt és akit a munkások nagy lelkesedéssel fogadtak, azon fáradozik, hogy megteremtse a békés megegyezést. Pető Sándor megjelent ma a gázgyár igazgatóságánál abból a célból, hogy a tárgyalások fonalát újból felvegye. Az igazgatóság azonban Pető prozódzióira egyelőre választ sem adott és kijelentette, hogy megmarad ismeretes álláspontjánál. Az igazgatóság különben holnap délelőtt ülést tart, amelyen határozni fog további eljárásáról.

Erőszakoskodó sztráikolók.

Bernauer Izidor gázgyári igazgató ma megjelent a főkapitányságon és feljelentést tett magánosok elleni erőszak címén két gázgyári munkás ellen. A feljelentés elmondja, hogy két munkás a Botond-utczából kilencz csővizsgálót kicsalt a sztráiktanyára és ott a sztráikolók fogva tartották őket este kilencz óráig. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

A főkapitány a sztráikra vonatkozólag a következő felvilágosításokkal szolgált:

→ Magamhoz kérttem a munkások bizalmi férfait, mert kötelességem volt meggyőződést szerzeni a helyzetről. Holnap délelőtt tizenegy órára a gázgyár igazgatói jönnek el hozzám s meg fogom kísérelni az ellentétek elsimítását. Arra a kérdésre, hogy meglesz-e a béke, érthető módon ma még megközelítő feleletet sem tudok adni.

Ál-toborzás.

Máramaros-Szigetről táviratozzák, hogy a budapesti gázgyár egyik mérnöke M.-Szigeten és a közeli falvakban mintegy száz munkást toborzott össze, kiket a gázgyári sztráikoló munkások helyett fognak alkalmazni. Ma délelőtt száz rutén és román munkást indítottak és délután 150-et indítanak utnak. A munkások napi három-öt kor. fizetést kapnak és utiköltségüket megtérítik.

A gázgyár igazgatósága kijelenti, hogy ez a hír nem mond igazat, mert a gázgyárnak semmiféle mérnöke sem toboroz munkásokat Máramaros-Szigeten vagy a környékén.

Elmaradt értekezlet.

A Vig-utca 18. szám alatti Póó-s-féle vendéglőbe ma délelőtt Jancsó Károly és társai a lámpagyújtogatókat értekezletre hívták. A gyűlésre a rendőrség részéről Andrejka és Németh Lipót rendőrfogalmazók mentek el. A vendéglőben jelenleg a börgyári munkásoknak van a sztráiktanyájuk. A gyűlésre a meghívók közül is csak Jancsó Károly jött el, míg a meghívottak közül összesen négyen. Az egybehívókat szemmel láthatólag elkedvetlenítette a teljes részvétlenség és Jancsó, negyed tizenegy óra tájban, elfásult hangon jelentette ki a megjelent néhány ember előtt:

— A gyűlést teljes részvétlenség miatt nem tarthatjuk meg. Majd újabb tanácskozásra fogjuk egybehívni az elvtársakat!

E kijelentés után eltávoztak a vendéglőből. Eszerint a lámpagyújtogatókban úgy látszik, nincsen meg a hajlandóság arra, hogy kollektív szerződésük megszegésével a gázgyári munkások érdekében sztráikba lépjenek.

Gyűlés a sztráiktanyán.

A sztráikoló munkások bejelentették a rendőrségnek, hogy ma délután öt órákor a Zöld-Vadászban gyűlést tartanak. A rendőrség tudomásul vette a bejelentést s kiküldte Bónis István rendőrkapitányt és dr. Kisteleki Imre rendőrfogalmazót, kik a gyűlés megnyitása előtt helyet foglaltak az emelvényen. Egymásután léptek az emelvényre a munkások szónokai s mindannyian azt hangoztatták, hogy a sztráikkal csak úgy fognak célt érni, ha ezentul vakon teljesítik a vezetők minden utasítását és parancsát.

Simon József, a gázgyári munkások szövetségének elnöke rosszalta, hogy egyesek esti nyolcz óra előtt elhagyják a kerthelyiséget. Érdekes volt Jancsó Károlynak, a szövetség titkáranak beszéde. Jancsó, kit a rendőrség tegnap rendőri felügyelet alá helyezett, ma, valószínűleg azért, hogy elnézéssel legyenek iránta, teljes félóra hosszat beszélt a főkapitánynak iránvukban tanusított jóindulatáról s annyira hatott hallgatóira, hogy azok szinte egyszerre kiáltották:

— Éljen Boda Dezső főkapitány!

Jancsó beszámolt arról is, hogy a főkapitány magához kérte a vezetőket s jóindulatul figyelmeztette őket, hogy csendesesen, nyugodtan viselkedjenek s legyenek raita, hogy a béke mielőbb létrejöjjön. Holnap tizenkét órákor jelennek meg ismét dr. Boda Dezső előtt, aki maga vette kezébe a békéltetés ügyét.

Szóvá tették a gyűlésen azt is, hogy a gázgyár igazgatósága abban az esetben, ha hétfőig, vagy keddig nem lenne béke, új munkásokat fog felfogadni. Ezeket a munkásokat, akiket tótokból és ruténekből toboroznak, a gyárban dolgozó katonák fogják kiképezni, úgy, hogy a katonaság rövidesen elhagyhatja a gázgyárak területét.

Természetesen felháborodással vették tudomásul a jelentést. A szónokok azonban annak a reményüknek adták kifejezést, hogy ez nem fog megtörténni, mert addig talán létrejön a kölcsönös megegyezés. Negyed nyolcz órákor ért véget a gyűlés, a munkások rendszerben szétoszlottak, a választmány pedig zártkörű tanácskozásra vonult vissza.

A gyűlés után Bónis István rendőrkapitány maga mellé vett egy rendőrelenőrt s a Hermina-uti gázlámpákon érdekes kísérleteket végzett, hogy a rendőrszemek el tudják-e oltani a gázlángokat abban az esetben, ha például a lámpagyújtók az éj folyamán lépnek sztráikba.

A rendőrelenőr kihuzta kardját s azzal nyitotta és csukta le a gázlámpák csapiát. Ez a kísérletezés azért volt szükséges, hogy a lámpagyújtók sztráikja esetén elejét vehessék a felesleges gázfogyasztásnak.

Megakadályozott robbanás.

Ma este nagyszabású és könnyen végzetessé válható merénylettervnek jött nyomára a gyárvezetőség. Tegnapelőtt és tegnap este azt tapasztalták, hogy a ferencvárosi gázlángok fénye sokkal bágyadtabb, mint a többi városrészekben, mindamellett, hogy a gázmennyiséget jelző órák a rendes és megszokott fejlesztést mutatták. Ma este aztán megvizsgálták a csöveket és rezervoárokat a ferencvárosi gázgyárban s megállapították, hogy a sztráikoló munkások közül valaki, mielőtt abbahagyták volna a munkát, teletölték kőcczel, rossz kapokkal, zsákokkal s dolgozó kabátokkal a gyárból kivezető csöveket, úgy, hogy a gáznak nem volt szabad útja. Szigorú vizsgálatot indítottak, hogy ki volt a merénylő. Az elzáró akadályt eltávolították, s ma este már a rendes, erős fényvel égtek a lámpák.

Munkatársunk felkereste a gázgyár igazgatóját, hogy igaz-e ez a hír.

— Igaz, — felelte az igazgató — az elzárónál nagymennyiségű kőcot, rongyokat találtunk. S ha ma este észre nem vesszük, könnyen megeshetett volna az a szerencsétlenség, hogy az összegyülemlett gáz felvetette volna a tartályokat, s a leghatározottabban állíthatom, hogy végzetes robbanásnak vettük elejét.

A katonák.

A katonák jókedvvel dolgoznak, mert kapnak enni, inni eleget s egyre-egyre csak három órai munkaidő jut, úgy hogy teljesen kipihenhetik magukat. Jóízű dolog történt ma este. Három nappal ezelőtt az egyik közlegény sürgősen szabadságot kért s ma adott neki engedélyt a kapitány a hazamenetelre. A baka háptákba vágta magát.

— Köszönöm kapitány ur! De nem megyek.

— Miért? — kérdezte szigorúan a kapitány.

— Azért, mert olyan jól érzem magamat itt, hogy el se vágyódom.

A kerületi kapitány, rendőrfelügyelő s a körüllevő tisztek, kik fiútanul voltak a kedélyes jelenetnek, jóízű nevettek s az eset hallatára ön-

elégülten dörzsölték kezeiket a gyárvezetőség tagjai.

Esti hét óra tájban megint baj akadt az antimilitaristák kiáltványával. A gázgyári épület Tisza Kálmán-téri frontján pihenő katonák könyököltek ki az ablakon s egy munkáskülsejű ember a lázító röpiratból, amelyet a rendőrség ma délelőtt elkobzott, egy példányt az egyik katonára kezébe akart csusztatni. A szobában tartózkodó inspekcziós hadnagy azonban kikapta kezéből, mielőtt a katonának még átadhatta volna, egyuttal kiszólt Wolkenberg rendőrfelügyelőnek, ki a tettest rövid hajsza után elfogatta s az őrszobába vitette. Ott megállapították, hogy Feldmann Pál a neve s foglalkozása asztalos-segéd. Azonnal átkisérték a Zrinyi-utcai főkapitányságra, ahol kihallgatás után le tartóztatták.

Ismét zavargások.

Fél kuencz óraker megismétlődtek a tegnapi esti incidensek. A Köztemető-uton mintegy százötven főből álló munkáscsoport kövekkel verte be a gázlámpák üvegeit. Král Ferenc és Pausi Emil rendőrfelügyelőnek vezetésével a rendőrség szétszórta őket. Előállították Kovács Miklós asztalost, akit éppen akkor értek tetten, midőn az egyik lámpaüvegnek célzott egy kövel. A főkapitányságon Kovács Mihályt letartóztatták. A Thököly-uton a gázgyári munkások egyike, Michalovits Gyula elfordította a lámpák csapjait, úgy hogy nagymennyiségű gáz kárba veszett. Letartóztatták. Ernyei Ferenc cipészmeister, midőn az egyik rendőr a gyár kapujából való távozásra szólította föl, erősítette, hogy joga van ott maradni, mert ő az államrendőrség kiküldött detektívje. A nagyvárosi hóborban szenvedő embert éppen a detektívek föllelték le, s bekisérték az őrszobába, ahonnan igazolás után szabadon bocsátották. Engel Dezső nyomdászsegéd kövel dobott meg egy lovasrendőrt. A főkapitányságra vitték. Háromszor, négyszer is meggyült a baja a rendőrségnek a tüntető, kiabáló tömeggel, melyet mindannyiszor szétzavart. Sulyosabb sebesülés nem történt. Egy izben valaki betelefonált a központba, hogy a Tisza Kálmán-terén óriási zavargások vannak s ostromolják a gyárat. Nagyszámu lovas rendőrcsapat jött vágatva s utánuk egy szakasz gyalogos rendőr, de csak akkor derült ki, hogy az egész vakláрма volt.

Munkapénzek az előjáráságon.

A főkapitány holnap délelőtt tíz óraker fogadja a gázgyár vezetőségének tagjait, tizenketőnkör pedig a munkások bizalmi férfait, hogy a békéltető tárgyalások megkezdődhessenek. Hogy mit végzett dr. Boda Dezső ma a bizalmi férfakkal, nem kerülhet nyilvánosság elé, mert sem ezek, sem a rendőrség nem nyilatkoztak.

Késő éjjel megbízható forrásból arról értesültünk, hogy az igazgatóság a sztrájkoló munkások két napi bérét és munkakönyveit a nyolczadik kerületi előjáráságon tette letétbe.

TÁVIRATOK.

A flottaegylet elnöke.

Berlin, július 3. Salm-Hortsmar herceg végleg lemondott a flottaegyesület elnökségéről, amelyre újra megválasztották.

A szalonikii vasut.

Konstantinápoly, július 3. A Konstantinápoly-szalonikii vasut csatlakozó vezetősége tagadja, hogy Bartizole mögött állanak a török-bolgár vasuti csatlakozás iránti kérelem tekintetében és bolgár részről megczafolják, hogy Bartizole kérelmét támogatták volna.

A kamatláb.

Bécs, július 3. (Saját tudósítónktól.) Az itteni nagy bankok elhatározták, hogy a betéti kamatlábat 4%-ról 3¼%-ra szállítják le.

A japán kormány lemondása.

Tokio, július 3. A kormány valószínűleg holnap lemond. Állítólag, mert a miniszterelnök beteg. Valószínű, hogy az új kormány elnöke Katsura mári lesz. Egyesek Jammamoto tengernagyot jelölik a miniszterelnökségre. Hír szerint a lemondás igazi oka pénzpoltikai kérdésekben keresendő. Ha Katsura

mári veszi át a miniszterelnökséget, igen valószínű, hogy gróf Komura londoni japán nagykövettel tölti be a külügyminiszteri széket, amelyet ma gróf Hayashi foglal el, aki ez esetben londoni nagykövetté nevezetnék ki. Jól értesült körök információi szerint a kormány politikai irányában nem történnek változások és a mostani programot korlátozás nélkül vinnék keresztül.

Husz Abrahám büntársa meghalt

— Mihálka lános orbánczban elpusztult. —

Budapest, július 3.

Egy havas februári reggelen, amikor a máramarosszigeti fogház sötét folyosóin riadt alakok suhantak ki a fehér udvarra, amelyen a bitó várta a kivégzéshez öltözködő Husz Abrahámot, benéztem egy czella piczi ablakán és perczekig figyeltem Mihálka Jánost, a petrovai rablőgyilkost, akinek a király odalökte nyomorult életét. Még benne volt a rettenetes halálfélelem, amely összegörnyesztette, sőt fokozottan érezte a kint, mert megkínzott agyának minden sejtjével arra gondolt, hogy ha a király egy tollonással nem ajándékozta neki az életet, akkor most őt is felöltöztetik azokba a nyári rongyokba, amelyekben elfogták, hogy a kimult holttesten pocskékká ne legyen az állami darócruha. Fogvaczogva, meredt szemekkel nézett maga elé és a szokatlan, suhanó léptekre figyelt, amelyek tudatták vele, hogy Husz Abrahám végórátja közeledik. Talán csak az a tudat gyötörte el, hogy most ime neki is meg kellene halni a bitón, de gyötörődése rémesebb volt, mintha az a tudat verte volna le, hogy ő százszor inkább megérdemelte a halált, mint Husz Abrahám. Hiszen a kivégzéshez készülődő emberen kívül csakis ő tudta, hogy Husz mennyire bűnös.

Husz perczcel később őt lépésnyire álltam a bitótól, amelyen imádkozva halt meg Husz Abrahám. Hallottam utolsó hörgését, amelylyel egy zsidó fohászokodás szavai veszték bele a hideg téli levegőbe, láttam a vállának gyöngye rándulását, amely az élet elröppenését jelezte. És látam, hogy Husz Abrahám, a fanatikus hívő ugy hall meg, hogy nyugalmával megfagyasztotta a vért a bíróságnak, a kevés szónok és föllökte az emterekben a bűnösségében való hitet.

Mihálka ellenben szánalmas volt. A tetem még a bitón függött, amikor bementem a cellájába. Arczra borulva fektűt a földön és jajgatott:

— Szentséges Isten . . .

Amikor föl akart tápázkodni, térdei megrögytak. Riadtan nézett a belépőre, mintha attól tartana, hogy a királyi szó csak ámitás volt s most viszik a vesztőhelyre. Szinte fekvő helyzetben huzódott a czella sarkába és nyöszörgött, hogy nincs hova menekülnie.

— Mit érez most, Mihálka? — kérdezték tőle.

— Szent Isten — mormolta szederjes ajka és homlokát kiverte a verejték. Amikor az ör fölemelte a kariát, hogy a sapkáját megigazítsa, fölördített rettenetesen, mert azt hitte, hogy meg akarják ragadni.

Most érkezik a híre, hogy ez a nagy bűnös is hiába kapta ajándékba rongyos életét. Mihálka János a nagyenyedi fegyházban meghalt. Valami orbáncz támadta meg és megölte három heti kínládás után. Meghalt és magával vitte azt a titkot, hogy mennyi része volt Husz Abrahámnak Zauberer Jeremiás elpusztításában.

Mihálka Jánost márczius 27-én szállították be a nagyenyedi fogházba. A csendes, összetört ember a szabómesterségre kívánczkzott, arra is fogták. A daliás csendőrmester, a vakmerő gyilkos ezzel a szomorú asszony munkával pepecselt és alázatos volt a csuszásig. Csakhamar neki esett a betegség és kifosztotta erejéből. Kórházba szállították, ahol a torkára szállt az orbáncz és megfulladással fenyegette. Műtét talán segített volna rajta, de ő nem akarta, hogy megmentsék. Pusztult a biztos sir felé, amelyet most már áhított. Junius 29-én érezte a halálát és ekkor megkérdezték, van-e valami mondanivalója. Csak hörgött kidülledt szemekkel. Majd sórt kért, de mire azt meghozták, a rab meghalt.

A végtelenek temetőjében egy semmitmondó és sokat jelentő szám alatt fekszik az az ember,

aki egy néma országuton hátulról lökött két családapát és árvaságra juttatott egy pár gyereket. Filipcsuk Jónás, volt czinkosa és rabtársa vett neki szemfödőt és gyertyát és ő imádkozott érte egész nap. Mert, akik hozzátartozói voltak, azok nem tudtak az ő elmúlásáról. Felesége az örültek házában, a gyerekei? Egy rablőgyilkosnak a gyerekei titokban bujkálnak szerte a világban.

UJDONSÁGOK.

— Személyi hír. Gróf Cziráky, udvari főmarsall Bicskére utazott. — Gróf Nákó Sándor fiumei kormányzó ma Angliából Nagy-Szent-Miklósról érkezett.

— Vilmos császár és a czár találkozására. Berliin illetékes helyen teljesen alaptalannak mondják azt a híresztelést, hogy Vilmos császár az Északi-tengeren találkozni fog a czárral. Annyi bizonyos, hogy a császár Északi-tengeri útján a norvég királylyal találkozni fog és augusztus 3-6 között Stockholm-ban meg fogja látogatni a svéd királyi párt. A czár is a svédországi vizeken fog abban az időben utazgatni, a svéd királylyal találkozni fog, de közte és Vilmos császár között nincs szó találkozásról.

— Kinevezések. A király a kereskedelemügyi magyar miniszter előterjesztésére Söpkéz Sándor műegyetemi nyilvános rendes tanárt az 1895. évi XXXVII. t.-cz. 26. §-a alapján a szabadalmi tanács ilnökévé kinevezte. — A kereskedelmi miniszter az aldunai hajózási hatóság főnökét, Gruber Jenő kir. hajózási főfelügyelőt műszaki tanácsossá és ugyanezen hatóság főnökhelyettesét, Tompa Károly kir. hajózási felügyelőt a VII. fizetési osztály 3-ik fizetési fokozatába felügyelővé nevezte ki.

— Tűz gróf Zichy Aladár birtokán. Gróf Zichy Aladár, a királyi személye körüli miniszter Szentmihályi birtokán hatalmas tűz pusztított. Szerencse, hogy a tüzet rögtön észrevették és az oltáshoz, mentéshez fogtak. Mikorra az égő gabonát körülkaszálták, illetve körülzántották, már 25 hold buza teljesen elégett.

— A német kabinetiroda főnöke visszavonul. A császár polgári kabinetirodájának főnöke, Lukánusz, jobban van ugyan, de egészen bizonyos, hogy még teljes felgyógyulása esetén sem fogja hivatalát megtartani.

— A német trónörökös nyara. Berliin hírek szerint a német trónörökös Bregenzet szándékozik tartózkodási helyül választani. Ez a hír abból származik, hogy a trónörökös Hopfereben közszégen, a bregenzi erdőben átvette egy angol ember örökségét, egy vadászkastélyt s a hozzátartozó vadászterületet s állítólag tényleg az a szándéka, hogy e hó folyamán családijával egy-két hetet ott töltsön.

— Az idei nagy hadgyakorlatok. Az idei magyarországi hadgyakorlatok szeptember 14-én kezdődnek és szeptember 18-án érnek véget. Az idei hadgyakorlat az összevont csapatok tömegét illetően — tíz gyalog- és két lovascsapatadosztály, körülbelül 130 zászlóaljjal, 30 lovasszázaddal stb. — jóval túlszárnyalják az előző évi manővereket. A csapatok létszáma kerek 100.000 főből fog állani. Amennyiben a hadgyakorlat színhelyének területi viszonyai megengedik, az idén nagyobb lovashadtestek is akcióba lépnek. A hadsereg parancsnoki tisztét báró Albori tábornagy és Fiedler tábornagy csapatfőfelügyelők fogják ellátni. Két hadsereget alakítanak és mindkettőhöz két hadtest négy-öt hadosztálylyal fog tartozni.

— Malet Edvárd temetése. Cheniesben tegnap temették Malet Edvárd volt berliin nagykövetet. A temetésen a többi közt résztvett gróf Wolff-Metternich német nagykövet a német császár képviselőjében, akinek megbízásából pompás koszorut helyezett el a síron. Az angol király és a külügyminiszter is képviseltették magukat.

— Panama az olasz hadseregben. Az olasz kormány a hadügyi értekezlet eredményeképpen vizsgálatot rendelt el Rogier, a tizenegyedik hadtest parancsnoka és Mangiagalli tüzérségi felügyelő ellen. Mindkettőjüket azzal vádolják, hogy a Krupp-gyár megvesztegette őket és az új ágyuk szállításánál megkárosították az olasz hadsereget. Rogier azonkívül még nagymennyiségű Terni-féle régi aczélművet rendelt meg, holott új rendszerűeket kellett volna beszereznie.

császár távirato uj nem pelin a ujjab bodeni A mai jelen vo léghajó a király város k ismételv nyába i

reggel hir, hog tovább mes hi nül elv és sely népván A közle a katon gassa a nagyob égett le át a tűz óraker homlok den fel nek. Itt nyen g a nagy óraker zete al a király mellett hogy u „nagy tűzörsé hány p hogy h tetözete lámpásték, vé szedele lékony gyuladt terem, delemb már sz hitték, szedele sok ma ke belé 1843. a porrá é

utódjául tegnap ságtól v előtt ki tizenegy hajó áll Az elér a hadü amelyne katonai résztvet testvére hajós-kl bemutat

tyánköi eset ér igyekezi redék u a gép ő lefelé és latnál a partján hanem husz lép kezteben szened

Reg Macz bak é

— Vilmos császár Zeppelinhez. Vilmos német császár gróf Zeppelinhez megleghangu üdvözlő táviratot küldött, amelyben sikeres léghajó-utját egy új nemzeti hőstett kezdeteként ünnepli. Gróf Zeppelin a szerdai rekord-utja után tegnap nem tett újabb fölszállást, ellenben ma újra fölszállt és a bodeni tó fölött különböző manővrozást végzett. A mai fölszállásnál a württembergi királyi pár is jelen volt. — Friedrichshafenben a Zeppelin léghajó mai utjában a királyi pár is résztvett. Először a király szállt fel a léghajón és körutat tett a tó és a város körül, ezután felvették a királynét is és megismételve az előbbi utat öt óra tájban Konstanz irányába indultak.

— A berlini operaház égése. Berlinben ma reggel tíz óra tájban villámgyorsan futott szét a hír, hogy a királyi operaház lángokban áll. Akik tovább terjesztették, már úgy tódtották a rémes hírt, hogy a gyönyörű palota menthetetlenül elveszett és a tűz árcsapott az aranyozástól és selyemtől pompázó nézőtérre is. Valóságos népvándorlás indult az Unter den Linden felé. A közeli kaszárnyákból futólépésben ott termett a katonaság, hogy fentartsa a rendet és támogassa a tözoltóságot. De szerencsére nem volt nagyobb veszedelem. Csak a tető egy része égett le, a színház belsejében nem harapódzott át a tűz és a kár jelentéktelen. Délelőtt tizenegy órakor már lokalizálva volt a tűz. A gyönyörű homlokzat sértetlen maradt, mindössze a Linden felé néző oldalon égett le egy része a tetőnek. Itt a tűzoltók hamarosan leverték a könyven gyűlkönyv faalkatrészeket s elejét vették a nagyobb veszedelemnek. Már reggel kilenc órakor lappangott a tűz a királyi operaház tetőzete alatt. Először a Linden felé eső oldalon, a királyi könyvtárnak charlottenburgi szárnya mellett csapott ki a füst. Mivel az a szabály, hogy udvari épületek tűzveszedelme esetén „nagy tüzet” kell jelenteni, kivonult tíz állomás tűzörsége a gőzfejszkendővel s mindössze néhány perc alatt elfojtotta a lángokat. Kiderült, hogy bádigosok dolgoztak a királyi operaház tetőzetén s mikor reggeliztek látták, a petróleumlámpást, amelynek világánál munkájukat végezték, véletlenül felborították. Nagy volt a veszedelem, mert a padlásnak ezen a részén gyűlkönyv kellékek is vannak felhalmozva. A kigyuladt tető alatt van a kamara-hangversenyterem, az építőművészet remeke, amely veszedelemben forgott. Mivel a királyi operaházban már szüneteltek az előadások, kezdetben azt hitték, hogy gyújtogatók okozták a tüzet. A veszedelem színhelyén megjelent az udvartartás sok magasrangú hivatalnok, később gróf Moltke belügyminiszter is. A királyi operaházban 1843. augusztus 18-án volt utoljára tűz. Akkor porrá égett az udvari operaház palotája.

— A Patrie utódja. A megszokott „Patrie” utódjál kiszemelt „Republique” nevű katonai léghajó tegnap tette meg utolsó próbautját a katonai hatóságtól való végleges átvétele előtt. A fölszállás délelőtt kilenc órakor történt meg és tizenegy óra tizenegy perczig tartott. Bár erős szél fújt, a léghajó állandóan megtette óránként a 42 kilométert. Az elért magasság 350 méterre rugott. Az átvételt a hadügyminiszter által kiküldött bizottság teljesíti, amelynek tagjai Boyer őrnagy, a chalais-mendoni katonai léghajógyár igazgatója, aki a fölszállásban is résztvett; Bathous, a középítkezési miniszter testvére; Besancons és Lhermites, a léghajós-klub tagjai. A „Republique” tehát nemsokára bemutatkozhatik a párisiaknak.

— Automobil-baleset. Almássy György borostyánkői nagybirtokos és neje súlyos automobil-baleset érte. Almássy és neje automobilon Pinkafőre igyekeztek, azonban Borostyánkő határában egy meredek uton elszakadt az automobil csatló-láncza, mire a gép óriási sebességgel rohogott a meredek lejtőn lefelé és fékezni nem lehetett. A motor egy kanyarultnál az útszéli mély árokba iramodott, de az árok partján egy fának ütdött s nem zuhant az árokba, hanem visszaesett az utra. Almássy és neje mintegy husz lépésnyi távolságra repültek ki az ütdés következtében a kocsiból és mindketten súlyos sérüléseket szenvedtek.

— Hajósok sztrájkja Fiumében. Ugy lehet nemsokára hajósztrájk lesz Fiumében. Az Ungaro Kroata igazgatósága hétfőn ülést tartott a gépészek és kapitányok hozzája intézett memoranduma tárgyában. Az igazgatóság kijelenti, hogy inkább beszünteti a forgalmat, de a kifejezett kérelmeket nem teljesítheti. Egy igazgatósági tag Budapestre utazott, hogy a kereskedelmi miniszteriumban ismertesse az ügyet. Sztrájk esetén mindegy 120 gépész, illetve kapitány tagadja meg a szolgálatot. Rödiger révkapitány, a társaság kormánybiztosa tegnap közbenjárta az ellentétek elsimítása érdekében, de eredménytelenül. Az esetleges sztrájk összeesnék az angol hajóhad fiúmei látogatásával.

— Egy tanítóegyesület jubileuma. A székesfehérvári egyházmegyei róm. kat. iskolák tanítóinak egyesülete fennállásának huszonötödik évfordulója alkalmából tegnap Székesfehérvárott dr. Prohászka Ottokár megyés püspök elnöklésével diszkrétgyűlést tartott, amelyen az egyházmegyéből mintegy 200 tanító vett részt. A gyűlést Prohászka püspök lelkes beszéddel nyitotta meg. Örömeinek adott kifejezést, hogy a tanítók helyzete a méltányosság arányában javult; a lefolyt 25 év sok jót és újat teremtett. A megnyitó után a megyés püspök nagy figyelemmel kísért előadást tartott a gyermekek nem felvilágosításáról. Hangoztatta, hogy az iskola ne foglalkozzék ezekkel a kérdésekkel, maga a család adhat annyi felvilágosítást, amennyi a gyermek erkölcsének veszedelmével nem jár. Papp János lovasberényi tanító, egyesületi jegyző a központi bizottság jegyzőkönyvét olvasta fel, amelynek kapcsán több indítványt tárgyaltak. Az egyesület 25 éves történetét Házy Ferenc dinnyési tanító változa érdekesen. Ember Károly a tanügyi tanács nevében üdvözölte a jubiláló egyesületet. Reichenbach Ferenc csákvári tanító az egyesületi pénztár állását ismertette. A közgyűlést a megyés püspök zárószavai és a Hímnusz éneke zárta be.

— Megmérgezett orvos. Egy Wilson nevű német származású orvos mérgezési tünetek között Londonban hirtelen meghalt. Az orvos egy üveg sört ivott s rá néhány perc múlva kiszendvedett. Eleinte azt hitték, hogy öngyilkosság esete forog fenn, most azonban kiderült, hogy az orvost bosszúból mérgezte meg egy ember, akinek a felesége az orvos kezelése alatt meghalt.

— Összeütközött torpedó-zuzók. Az Északi tengeren Ranger és Haught torpedó-zuzók, sűrű ködben összeütköztek. A Ranger jobb oldalán nagy léket kapott, míg a Haughti sértetlen maradt.

— Művészasság. Fulda Lajos, híres német író, akinek a „Talizmán” című darabját közönségünk is jól ismeri, eljegyezte Hermann Károly tanárnak, a frankfurti Schauspielhaus egykori rendezőjének leányát.

— A brutális főhadnagy. A hét elején megirtuk, hogy Salzburgban feljelentették Alexy főhadnagyot, mert kegyetlenül bántalmazta tisztiszolgáját. A legény hónapokon át türte gazdájának brutalitását, míg végre egyszer a főhadnagy úgy elverte, hogy a szerencsétlen közkatona a lépesőházban ájultan rogyott össze, száján és orrán ömlött a vér. A házmester magához térítette a boldogtalan tisztiszolgát, aki hosszas faggatás után bevallotta, hogy Alexy főhadnagy bántalmazta. A ház lakói közül többen jelentkeztek tanukul, akik nem egyszer látták, amint a főhadnagy ültegette a legényt. Az ezredparancsnokság orvossal megvizsgáltatta Deckauer Antalt — ez a neve a megkínzott tisztiszolgának — s testén nyílt sebeket találtak. Kiderült, hogy ha éjnek idején a legény nem rohant be az első csengetésre az urához, mert mélyen aludt, a főhadnagy madzagot kötött a szerencsétlen katona tagjára, úgy küldte ki aludni és a madzagnál fogva berángatta többször egymásután, valahányszor elaludt. A bántalmazott tisztiszolga a helyőrségi kórházban van s már legközelebb gyógyultan fog kijönni. Alexy főhadnagy ellen megindult a vizsgálat, de szerdán este kitért rajta az örültség, kórházba vitték és kényszerzubbonyba bujtatták. Most megfigyelés alatt áll s előreláthatólag nem lehet törvényszék elé állítani, mert nem egészséges észszel kinezta meg a legényt.

— Villámcsapások a fővárosban. Ma délután hirtelen zápor előtt négy éles csattanás jelezte, hogy a főváros területén lecsapott a villám, amelynek egy halottja és két súlyos sebesültje van. Mogáts Antónia és Forgács Erzsébet tizenhatéves leányok az óbudai téglagyárba menekültek a zivatar elől. A villám lecsapott rájuk, Mogáts Antónia nyomban meghalt, Forgács Erzsébet pedig veszedelmesen összeégett. Esméletlenül vitték szüleinek Zápor-utczai lakására. Rákospalotán Belák Alfréd kereskedésében is becsapott a villám s az üzletben tartózkodó kereskedő neje érte. Súlyosan megsérült s a Károlyi-kórházba szállították. A Krisztina-köruton a villámcsapás leszakította a villamos vezeték drótját, mely egy fuvaros lovára zuhant. A Margitszigeten egy magas fát szakított ketté a villám. Az éppen arra haladó lovasut utasait annyira megrémítette a dörrenés, hogy ijedten ugráltak le a kocsiról. Egy asszony elájult.

— Északi fény. Azt a fényjelenséget, mely Kopenhágában oly feltűnést keltett, Berlinben is Észak-Németország más részeiben is észlelték. Az éjjeli égbolton vöröses-sárgás fényáv húzódtott körülbelül 15 foknyi szélességig, ahonnan azután színe átment a kékbe. Az éles körvonalakkal bíró fényáv az északi égen volt látható s olybá tűnt, mintha ott nyugodott volna le a nap. Közlebbi felvilágosítást nyújthatnak majd a további megfigyelések. Sokan sarki fényre, míg mások a napfénynek magas légrétegekbe való tükröződésére gondolnak. A fényávok lassankint alábbszállottak, de meglepően erős fényük egészen hajnalhasadtáig tartott. Archenholz, a berlini obszervatórium igazgatója, ez alkalommal felémeltette, hogy hasonló jelenség 1883-ban volt látható s a Sundákon levő Krakaton vulkán kitörésére volt visszavezethető. Akkoriban a fénylő felhők 80 kilométer magasságban különös érdekes és jellegzetes látványt nyújtottak. Dr. Jaschke a bécsi obszervatóriumból a fényjelenségre vonatkozólag azt írja, hogy a kopenhágai tudósítás után oly alkonyati fényjelenségekre gondolt, amelyeket magas rétegekben uszkáló vulkanikus hamu szokott néha előidézni. Az a körülmény azonban, hogy a tűneményt igen nagy kiterjedésben és éles körvonalakkal észlelték az északi égboltozaton, arra enged következtetni, hogy redkivül intenzív sarki fényvel állunk szemben. Ezeket a magnetikus kisüléseket, amelyek gyakran a leggyönyörűbb fénytűneményekkel járnak, tapasztalat szerint nemcsak a sarkok vidékén, hanem alacsonyabb szélességi fokokon is lehet észlelni; csak hogy ritkán lépnek fel ez utóbbi esetben oly intenzív fényvel, mint ezt a napokban láttuk. Erős támasza e feltevésnek az is, hogy június 30-ról július 1-re virradó éjjelen a Bécs-Pootsdam-i táviróvonal vezetékéhez ideig megszakadt, hogy tehát nincs kizárva egy ugynevezett magnetikus zivatar, amely — igaz, nem nagy intenzitással — végigvonul Közép-Európán. Ilyen tűneményeket észleltek tudvalevőleg igen nagy erősséggel három éve, mikor rövidebb időre Európának úgyszólván egész távirati közlekedése megakadt. A jelenséget különben Bécsben is észlelték, de lényegesen kisebb intenzitással.

— Rejtélyes öngyilkosság. Zágrábban nagy feltűnést kelt Spitzer durgazdag gyáros fiának, Spitzer Vladimírnak öngyilkossága. A fiatalember, aki atyjának Rannban levő gyárát vezette, föbelötte magát. Családja nem is sejtí, hogy mi lehetett az öngyilkosság oka.

— Ügyvédjelöltek kirándulása. Az Ügyvédjelöltek Országos Egyesülete vasárnap, július hó 5-én, a reggel 5 óra 40 perczkor induló vonattal társas-kirándulást rendez Dobogókőre. Találkozás reggel 10-kor a nyugoti pályaudvarnál. Vendégeket szívesen lát az egyesület. Vezető dr. Zsitvay Tibor.

— Házasság. Csillag Lipót székesfővárosi tanító eljegyezte Pintér Erzsikét, Pintér Ignác polg. iskolai tanár leányát.

— Nászajándékok. Jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán műőrs ékszertelepen, Budapest, VII., Erzsébet-körut 29. l. em. szereztetik be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

Reggelizés előtt fél pohár

Schnldthauer-léle

Használatá valódi áldás gyomorbajoknak és székszorulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot 2-3 óra alatt tel. Jelen rendbe hozza. Kis üveg 40 fillér. Nagy üveg 60 fillér.

— **Léghajós-baleset.** Grosz porosz őrnagy kormányozható léghajója a tegnapi harmadik felereszkedés alkalmával szerencsétlenül járt. Csekélyebb sebességgel leesett a magasból és fennakadt egy tölgyfán. Emberéletben nem történt kár. A részletekről a következőket táviratozzák Berlinből: A porosz hadsereg új léghajója, amely Grosz őrnagy tervei szerint kormányozhatóra készült, délután ötödél órákor tiszta, nyugodt időben ereszkedett fel a német főváros környékén levő telepről. A kosárban heten voltak. A vezetés tisztét Sperling őrnagy és Basenach főmérnök teljesítette. A gömb eleinte nyugat felé tartott, majd Charlottenburg felett haladt el. Hatodél óra tájban gyorsabban emelkedtek felfelé, de a Grunewald fölött hirtelen vesztegelni kezdett az alkotmány, majd mérsékelt sebességgel leesett az erdő egyik tölgyfájának koronájára. A léghajónak az a fele, amely elsőbbsen érte a lombzatot, megrongálódott, de a másik résznek az épsége megakadályozta a továbbzuhanást és így az utasok épségben menekültek meg. A második testőrezred egyik csapatja követte a léghajót és amikor meglátták a fennakadást, a helyszínre siettek és lesegítették az utasokat. A léghajót a charlottenburgi tűzoltóság emelte le a fa tetejéről. A történetet Sperling szerint az okozta, hogy az utirányokkal ellenkező légáramlásba kerültek, amely leszorította a léghajót.

— **Árvíz Kínában.** A „Daily Express” jelenti Hongkongból: Koating tartományban a vízáradások nagy nyomort idéztek elő. Sok ezer ember a vízbe fullt. A Kanton folyó völgyének egy része víz alatt áll. A kormány 3000 fontot szavazott meg a károsultak segítésére.

— **Vakmerő rabló.** Hamburgban tegnap délelőtt a Vereinsbank pénztáránál egy étes ur hitellelre 10.000 márkát vett fel bankjegyen. Amikor tárczájába akarta tenni a pénzt, egy mellette álló választékos öltözött fiatalember öt darab ezrest kikapott kezéből és elszőkött. A rablónak nyoma veszett.

— **A lakatosok kollektív szerződése.** A négy évvel ezelőtt kollektív szerződést kötöttek lakatosmesterek segítségével. E kollektív szerződés a folyó év augusztus havában megszűnik. Mint éresülünk, új kollektív szerződés megkötésére a lakatosmesterek semmi esetre sem hajlandók. A Lakatosmesterek Országos Szövetségében egyesült lakatosmesterek elhatározták, munkaközvetítő intézetet állítanak fel és a kollektív szerződést augusztus havában meg nem kötik. A lakatosmesterek csak oly munkást fognak munkába állítani, aki egy nyilatkozatban kötelezi magát az új műhelyrend betartására. Az új műhelyrendben a régi óraberek változatlanok, szintugy változatlan a munkaidő is, 9 és fél óra. A bizalmi férfiakat a szövetség tagjai a jövőben többé el nem ismerik. Az amerikázó, engedetlen, izgató munkások a műhelyrend szerint bármikor kizárhatók és azonnal elbocsáthatók. A műhelyekben agitálni, pénzt gyűjteni, szónokolni, felolvasást rendezni tilos. Hogy a lakatosmesterek szövetségének akciója sikeresebb legyen, a Szövetség átiratot intézett a budapesti egyesült lakatos, puskaműves, késes, reszelővágó, lánczkovács, sarkantyus, csattos, szerkovács, műszerész, közsőrüs és kardműves ipartestülethez, hogy közösen állítsák fel a budapesti lakatosmesterek, vas és fémpárosok munkaközvetítő intézetét.

— **A segítő.** Petrozsényban Kremer László bányász összeveszett házigazdájával, Krisa Györggyel. A veszekedés után verekedni kezdtek. Ezt látta az ugyanazon udvarban lakó Szentésnyek Péter bányász és közéjük ment, szét akarván a verekedőket választani. Ekkor Kremer felkapott egy baltát és azzal Szentésnyeket úgy fejbeütötte, hogy az rögtön szörnyethalt. Kremer a csendőrség elfogta.

— **Száguldó nyaktiló.** Selzthalban, Liezen közelében egy automobil halálra gázolt egy Strasser Frigyes nevű kocsiist. Az automobil báró Berg Miksáé volt és Kapuvárról jött.

— **A fegyver.** Vulkanban Perli Mózes kereskedősegédet, kit Salamon Ignác üzletében alkalmaztak, ma az üzletben a földön fekvő holtan találták. Délután ugyanis az üzletből fegyverdörrenés hallatszott és a lövésre összecsdülő nép a kereskedősegédet a földön fekvő holtan találták és előtte állt a kereskedő 19 éves fia, kezében a füstölő revolverrel. A fiatal Salamon azt állítja, hogy atya pisztolyát Perli-vel együtt vizsgálatták, miközben a fegyver az ő kezében hirtelen elsült és Perlibe furdódott a golyó. Az ügyben az ügyészség nyomoz. A fiatal Salamon ellen szándékos emberölés vétsége miatt vádat emeltek.

— **Nagy vasuti katasztrófa Amerikában.** Nagy vasuti katasztrófa híre írják Londonból, ahova Sedaliából (Missouri) az a hír érkezik, hogy tegnap két gyorsvonat összeütközött, miután a sűrű ködben nem vették észre a jelzéseket. A mozdonyok elpusztultak, a személykocsik tüzet fogtak. Nyolcz személy meghalt, husz megsebesült.

— **Megőrült rendőr.** A 77. számú őrszobában ma reggel hirtelen megőrült Novák Sándor rendőr. A szerencsétlen ember kardot rántott és meg akarta vágdálni társait. A rendőrök lefogták és bevitték a főkapitányságra, ahol az orvos konstataálta rajta az örültséget. Novák Sándort a lipótmezei örültekházába vitték.

— **Egy mérnök családi drámája.** Hamburgban Sonntag Bernát mérnök, egy nagy vasület tulajdonosa, agyonlőtte feleségét és önmagát. A dráma oka egy szóváltás volt, mely amiatt keletkezett, hogy a mérnök 45.000 márkát eldorbézolt. A házastársak rögtön meghaltak.

— **A vonat elé ugrott.** Tegnap este a Keresztúri-uton a magyar államvasutak 7. számú őrháza előtt egy 20—22 évesnek látszó munkáskülsőjű fiatalember a hatvani személyvonat elé ugrott. A vonat kereszttül ment rajta és a szerencsétlen ember meghalt. Kiletét nem tudták megállapítani. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— **Felrobbant granátok.** A fontenebleaui tüzérségi gyakorlatozó téren két granát felrobbant, egy katona azonnal meghalt, a másik életveszélyesen megsebesült.

— **Ki a legény?** Bögöte községben az odaváló legények husz peresztégi legényt kivertek a korcsmából, mire a peresztégiek az utcán dorongokkal felfegyverkezve megtámadták az utcán haladókat s többeket megvertek s egy asszonyt súlyosan megszurkáltak. A peresztégiek ezután nekitámadták ifi. Tanai József bögötei legénynek, kit megbicskázottak, míg Tanai apját, ki fia védelmére sietett, dorongokkal agyonverték. Az apa, id. Tanai József meghalt. A gyilkosokat letartóztatták.

— **Lázongó tengerészek.** Brestből jelentik, hogy a Leon Gambetta hajó 70 tengerészét Jaureguiberry tengernagy parancsára engedetlenség miatt partraszállították. A hajónak Quebec felé kellett volna mennie a város 300 éves jubileuma alkalmából.

— **Hurokra került leányrablók.** Kaliforniában a napokban meglicseltek két elvetemült embert, akik egy Edua Domingone nevű tizenhat éves leánykát Koalíngából, a szülői házból elraboltak. A rablókat, akik 25 ezer korona váltságdíjat követeltek, lovas-cowboyok vették üzőbe. Az egyik rabló a leányt maga mellé vette a lóra és paizs gyanánt tartotta maga elé a cowboyok golyói ellenében. A leány testvére kivált az üldözők csapattjából és heves küzdelem után a két rablót harcképtelenné tette. Az üldözők aztán itélőszéket tartottak a rablók fölött, akiket rövid tanácskozás után halálra ítélték és meglicseltek.

— **Halálozások.** Zsák Frigyes miniszteri iskolatagozó életének 48-ik évében, rövid szenvedés után meghalt Szegeden.

Havadtói Dombay Károly volt 48-as honvéd, nyug. vármegyei árvaszéki elnök 75 éves korában meghalt Krasznán.

Guttmann Adámné, született Kanitz Berta tegnap rövid szenvedés után életének 52-ik. házasságának 33-ik évében elhunyt. A megboldogult a legnemesebb szívű és a legjobb feleség, anya, anyós, nagymama és testvér volt, kinek halálát nagy és kiterjedt rokonság gyászolja felejtethetetlen részvétellel és mély fájdalommal. Holttestét e hó 5-én, vasárnap délelőtt 10 órákor helyezik örök nyugalomra a rákosi izraelita temető halottasházából.

Weidmann Adolf kereskedelmi tanácsos, győri iparkamarai alelnök, Lloyd-társulati elnök ma 75 éves korában Pörtschachban, hová nyaralni ment, meghalt.

— **X Zászlók,** czimerek minden kivételben kaphatók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

— **X Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.**

— **X Fodor-féle vívőterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobb felszerelt torna- és vívőterme. Különös gond fordítatik a gyermekteremre és vívásra.

— **Dr. Hönig Izó** elektrotherapiái és Röntgen-intézet (Károly-körút 24.) az orvosi tudomány modern gyógyszerközeivel felszerelve páratlanul áll a fővárosban és főképp idegbeteg (neurasthenia, hysteria) csuzosok, köszvényesek, szivbajosok, elhizottak, bőrbetegek, zsabában, álmatlanságban szenvedők stb., találnak benne bajuk ellen sikeres gyógykezelést. Az intézet hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét.

— **X Különös figyelmébe** ajánljuk olvasóinknak a Magyar Orvosi Műszertárt, ahol az orvosi műszerek páratlan választékban és kiváló minőségben szerezhethők be.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

A Népszínház sorsa.

Budapest, július 3.

Amit tegnap még képtelenségnek tartottunk, azt ma már félig-meddig bevezett ténynek kell tekintenünk. Apponyi Albert kultuszminiszter a nála megjelent népszínházi küldöttségnek oly választ adott, melyből a Népszínház kisajátítása biztosnak vehető. Ezzel pedig megadják ennek a szerencsétlen intézetnek a halálos döfést.

Szomorú elégtételül szolgál nekünk most, hogy amit ezelőtt másfél évvel megjósoltunk, pontrólpontra beteljesedett. Az „Egyetértés” volt akkor az első, amelyik figyelmeztette a Népszínház-bizottságot, hogy minő következményekkel járna, ha a Népszínház Mádernek adná bérbe. Meri hiszen csak a vak nem látta, hogy a Népszínház Máderr igazgatása alatt cseberből-vederbe jut. Máderr elégtelensége, adminisztratív-ügyekben abszolút járatlansága és ami fő, anyagi helyzete, mind oly tényezők voltak, amelyek előre sejtették a mai helyzet bekövetkezését. Csakhogy a Népszínház-bizottság nemcsak vak, hanem süket is volt minden jó tanács iránt. A pályázók között voltak olyanok, kiknek művészi multjuk és anyagi helyzetük teljes garanciát nyújtott arra, hogy azok a szomorú esetek, melyek teljesen aláásták a Népszínház jó hírnevét, a jövőben nem fognak megisméltódni. Ők nem kellett a Népszínház-bizottságnak, hanem Máderrre volt szüksége, hogy ezt a szerencsétlen színházat rövid idő alatt másodsor is katasztrófa elé vihessék. Ha csak ez kellett az uraknak, ez a kivánságuk immár beteljesedett.

A Népszínház környéke ma éppen úgy fest, mint szerencsétlen Vidor halála után, kinek tönkrejűfésében, tevékeny részük van ezeknek az uraknak is. Ugyanaz a kétségbeesés az arczokon és ugyanaz a bizonytalanság uralkodik harmadélszáz ember felett, mint uralkodott Vidor halálakor. A különbség most csak az, hogy míg a becsületes Vidor életével fizette meg a színház bukását, addig a mostani igazgatók hasznát akartak húzni belőle.

Tudja isten, talán nem is olyan vétkesek ezek a Bálint Dezsők. Hiszen ők rideg üzleti emberek, kiknek a művészethez semmi közük. Czeruzával kezükben kiszámítják, hogy befektetésük, hogyan hajthat több hasznót! A jelen esetben az üzlet mérlege ugy kívánta, hogy megtegyék propozíciójukat a közoktatásügyi kormánynak. Azzal, hogy egy csomó ember kenyér nélkül marad és hogy egy nagymultu műintézet megszűnik, azzal ők nem törődnek, mert nekik a művészet, csak addig művészet, míg az kellő hasznót hajt. A lelkiismeretlenség vádjá azokra hárul, kik ezekkel a kufárokkal szóba álltak.

A legszomorubb ebben az ügyben, hogy éppen azokat kell vádolnunk, kik hivatva lennének a magyar színművészet istápolására. Mert az bizonyos, hogy ilyen eszközökkel nem szokás kulturállamban dolgozni. Nálunk, ahol a színművészet nemzeti érdekből is nagyfontosságú, kétszeresen csapás az, ha azok, akiknek kötelességük volna újat teremteni, csak rombolásra gondolnak.

Hogy őszinték legyünk, biztosra vettük, hogy gróf Apponyi Albert az utolsó pillanatban meghusítja ezt a kétségkívül lelkiismeretlen merényletet. Mai kijelentése azonban nagy csalódást okozott. A Népszínháznak tehát pusztulnia kell, mert azok, kik még megakadályozhatnák ezt a vásárt, aligha fognak a miniszter akaratával szembehelyezkedni. A Népszínház-bizottságot értjük, mely ennek a színháznak a végzete volt.

Nem tudjuk, hogy a közgyűlés fog-e ezzel az ügygyel foglalkozni. Kötelessége volna ugyan, mert őt esztendő múlva a polgárság filléréből alkotott műintézetet, legfeljebb mozinak, vagy legjobb esetben istállónak használhatják a főváros lovai számára.

Mint említettük, a Népszínház tagjai ma küldöttségileg a képviselőházba jöttek és felkérték Nagy György képviselőt, hogy vezesse a küldöttséget Apponyi miniszter elé. A miniszter azonban a főrendiházban volt elfoglalva és addig a nép-

színházak a kultuszminiszter szobája előtt várakoztak és keservesen panaszkodtak sorsukról a képviselőknek és újságíróknak. Ha már el kell hagyni a színházat, mondották, legalább méltányos végkielégítést kapjanak s az volna főkvánságuk, hogy a miniszter küldje el megbízottját a színházba és az illető gondoskodik az őket megillető összegek kiutalványozásáról. A mostani igazgatóság ugyanis valóságos zűrzavar módjára jár el ellenük. Nagy György ezalatt a főrendiház folyosóján várta meg Apponyit, aki egy óra után jött ki a teremből. Apponyi a küldöttséget szobájában fogadta. Körülbelül harmincz-negyven ember volt ott: hölgyek és urak.

Nagy György hivatkozott a Népszínház művészi hagyományaira, hivatására és megnyugtatót kért, hogy a Nemzeti Színház céljaira nem veszik át a Népszínházat.

Gróf Apponyi Albert miniszter ezt felelte:

— Ebben a kérdésben nem nyugtathatom meg képviselőtársamat, mert igaz ugyan, hogy a szerződést még nem irtam alá és véglegesen nem határoztam. De viszont abban sem tudom megnyugtani, hogy nem ilyen formában fogjuk megoldani az ideiglenes Nemzeti Színház kérdését.

Nagy György erre megjegyezte, hogy ha már befejezett a dolog a Népszínház átvétele, akkor vegye a miniszter a kezébe a tagok kielégítésének dolgát, mert a Népszínház igazgatói zűrzavarok módjára bántak el a tagokkal.

— Ezt megígérhetem — felelte Apponyi — és gondom lesz a személyzetre.

— Csak hogy nagyon kell sietni kegyelmes uram, mert a tagokkal most egyezkednek.

Apponyi nem felelt, mire egy Szabó Lajos nevű színész panaszkodott, hogy nincs pénzök és kénytelenek volnának minden ajánlatot elfogadni és nem tudják, hogy mit tegyenek.

— Elhiszem, hogy bajos a dolguk, de én magam nézek bele az iratokba! — felelte Apponyi.

Pázmány Ferenc, a Népszínház tagja most arra figyelmeztette a minisztert, hogy vannak tagok, akiknek négy-öt éves szerződésük van és ezeket nem volna szabad három vagy hat hónapos kielégítéssel elbocsátani.

— En magam gondoskodom arról — felelte újra Apponyi — hogy a tagok jogos igényeit kielégítsék.

Ezzel véget ért a küldöttség fogadása. A Népszínház tagjai szomorúan távoztak el a teremből, mire Nagy György kijelentette, hogy interpellálni fog a dologban.

Később Apponyi félrehívta Nagy Györgyöt és azt mondotta neki, hogy az alkalmazottakra figyelemmel lesz. A dolog jórészt el van intézve már és csupán a fővárostól függ a Népszínház végleges átvétele, de azt hiszi, hogy ez is rendbe jön. Az alkalmazottakra pedig okvetlenül figyelemmel lesz és maga nézi át a népszínházi igazgatóság intézkedéseit.

(*) Megjött a mester. Ujházy Edével az a szokatlan dolog történt, hogy hetekig nem volt Budapestben. Akik a mester konzervatívizmusa ismerik, inkább hitték volna, hogy az Andrássy-utat ki lehet kapcsolni a fővárosból, mint azt, hogy a mester önként száműzze magát Budapestről. Hát nem is egészen önként távozott: utolérte a gourmandok végzete — Karlsbadba küldte az orvosa. Most pedig, hogy visszatért, a Don Juanok végzete vette üldözöbe: szembaja tómadt s holnap műtétet kell kiállania. Reméljük, hogy ezen is szerencsésen átesik és a jövő szezonban ismét élvezhetjük utánozhatatlan művészetét.

(*) A Góth-pár Budán. A budai nyári színházban Góthné-Kertész Ella és Góth Sándor, a Víg-színház tagjai holnap, szombaton kezdik meg vendég szereplésüket Bernstein Henry „A tolvaj” című drámájában. A főszerepeket a Góth-páron kívül Kiss Mariska, Szeghő, Tábori és Zátory játszik. A közönség körében nagy érdeklődés mutatkozik a Góth-pár vendégjátékai iránt.

(*) A „Mesterdalnokok” új szereposztással. A M. Kir. Operaház jövő szezonjának egyik érdekes eseménye a „Mesterdalnokok” felújítása lesz. A szerepek nagy része új kezekbe kerül. Hans Sachsot Takáts Mihály, Stoltzing Walthert Anthes, Évát Medek Anna, Beckmessert Dalnoki Viktor, Dávidot Déri Jenő fogja énekelni. Az operát Kerner István tanítja be és Márkus Dezsővel változtatva fogja vezényelni.

GYÓGYITHATÓ A SÉRV?

E kérdéssel foglalkozó tanulmány most hagyta el a sajtót. Bárkinak díjtalanul zárt borítékban megküldi.

POLLITZER SÉRVAMBULATORIUM
speciális orvosi rendelő-intézet

Budapest, Kossuth Lajos-utca 8., főemelet
Egész nap orvosi ingyenes rendelés.

FŐVÁROS.

(*) A középítési bizottságból. Ma délután Rózsa-völgyi Gyula alpolgármester elnöklése mellett ülést tartott a középítési bizottság.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter, mint már említettük, leiratot intézett a székesfőváros hatóságához, amelyben kéri, hogy a Nemzeti Színház ideiglenes elhelyezésének a céljára a VIII. kerületi Rákóczi-teret engedje át.

A középítési bizottság mai ülésén az ügyosztály azt a javaslatot tette, hogy a terület ne engedjék át. Az ügyosztálynak ezt a javaslatát Kemény Géza fogalmazó bőven megokolta azzal, hogy a nagy-körutnak amugy is szerfelett gyéren vannak közei, a Rákóczi-ter pedig, amely szépen be van fásítva, parkirozva, a környékbeli közönségnek, de különösen a gyermekeknek az egyedüli üdülőhelye. A végleges színház felépítése legalább hat évig fog tartani; a parkjától megfosztott Rákóczi-ternek a mostani díszes állapotába való visszahelyezése szintén annyi ideig, ugy, hogy a környékbeli közönség legalábbis tízenkét évig lenne megfosztva a megszokott és megszólván nélkülözhetetlen parkjától. Abban a reményben, hogy maga gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter is méltányolja a felsorolt okokat, javasolja, hogy a bizottság ne járuljon hozzá a Rákóczi-ter átengedéséhez. A középítési bizottság egyhangulag elfogadta az ügyosztály javaslatát.

A további tárgyak során elfogadták a VII. ker., Ilka-utca csatornázására vonatkozó tervet.

Hozzájárult a bizottság ahhoz, hogy a VII. ker. Rákóczi-utca és Sip-utca tájékán levő gyalogutját 3,80 méternyire szélesítsék meg.

Heuffel Adolf középítési igazgató jelentést tesz az I. ker. Árok-utca vonalában tervezett új budai körút tervei ügyében. Eszerint Devecis Ferenc műszaki tanácsos és Palóczy Antal műépítész készítet tervezetet. A bizottság Wellisch Alfréd, Szabó József és Willinger Ferenc hozzászólása után, az ügy fontosságára való tekintettel, azt a javaslatot teszi a tanács előtt, hogy hívjon össze a középítési bizottság és a közmunkák tanácsa tagjaiból álló vegyes bizottságot, amely a folytatott tárgyalások után tegyen előterjesztést. Willinger Ferenc kéri, ajánlják a vegyes bizottság figyelmébe Devecis tervezetét, mint amely a leginkább megfelelő.

Kisajátításokra és telekfelosztásokra vonatkozó ügyek elintézése után az ülés véget ért.

(*) Tanácsnokok áthelyezése. Dr. Bárczy István polgármester rendeletet adott ki, amelylyel Piperkovics Bátor tanácsnokot a tanügyi osztályból a katonai ügyosztályba, Rényi Dezső tanácsnokot a katonai ügyosztályból a vasuti ügyosztályba és gróf Festetics Géza tanácsnokot a vasuti ügyosztályból a tanügyi osztályba helyezte át.

(*) A pénzügyi bizottságból. A pénzügyi és gazdasági bizottság ma délelőtt ülést tartott Vaszi Lievits János alpolgármester elnöklése mellett. Boly Tivadar tanácsos előterjesztette az 1907. évi zárószámadásra és vagyon-leltárra vonatkozó jelentését. E szerint a háztartási hiányt eleve 520.193 korona 24 fillérrel vették föl, míg bizonyos törlésekkel az effektív hiány 448.543 korona 28 fillér. Ha azonban az állami segítséget a főváros megkapja, akkor 1.378.694 korona 76 fillér többlet mutatható ki. Így újból az eleve várt 2.081.249 korona 31 fillér hiányt tekintve, az eredmény 1.742.856 korona 76 fillérrel kedvezőbb. Az első főlészáló Eulenburg Salamon volt, aki azt a kérdést intézte Boly Tivadar tanácsoshoz, vajjon történt-e rendelkezés annak a közgyűlési határozatnak a keresztülvételére, hogy részletes kimutatás készíttessék a fővárosi üzemenél elért megtakarításokról. A tanácsos előadta, hogy a kimutatás jórészt elkészült s ebből az tűnik ki, hogy tetemes megtakarításokat sikerült elérni; a végleges eredményt a költségeliránnyal fogják előterjeszteni. Boly tanácsos ezután több tételt említett föl, amelyeknél megtakarítás értek el. Eulenburg Salamon tudomásul vette a választ. Platthy György azt a reményét hangoztatta, hogy így az az emelése fölöslegessé válik. A tanácsos erre megjegyezte, hogy az ekként elért megtakarítások — legalább ezidőszáig — nem adhatnak jogot arra a várakozásra, hogy az adó leszálkíttassék. Felek Béla is abban a véleményben van, hogy idő előtti

lenne olyan remény fölkeltése, mintha a nagyobb adóra most már szükség nem lenne. Ezt, igenis, el fogjuk érni a folytonos takarékoskodás folytán beálló abban az időben, amidőn a lehető legreálisabb mérleget állapíthatjuk meg; a mai zárószámadások szép eredménye is ezt bizonyítja. A bizottság ezután egyhangulag elfogadta a zárószámadásokat. Tudomásul vette ezzel kapcsolatosan a bizottság a kórházi alapok 1907. évi zárószámadásait és 1909. évi költség-előirányzatát. Hozzájárult a bizottság ahhoz, hogy a pesti oldalon levő kórházak főosztályaihoz egy orvos és három segédorvos állást szervezzenek. Tudomásul vették a központi fertőtlenítő-intézet 1909. évi költségelirányzatára vonatkozó előterjesztést. Javasolja a bizottság, hogy a Bródy Adél-gyermek-kórház gondnok lakásának a céljára, a VI. ker. Lőportár-dűlőben engedjenek át eladásra 300 négyszögöl területet, négyszögölönként 45 korona árért. Megszavazták az ujlaki r. kath. plébániához szervezett második kápláni állás után a fizetési pótlékot és a fölemelt káplántartó-díjat. Javasolja a bizottság a tabáni r. kath. plébánia második káplánja részére a lakáspénz engedélyezését. Az óbudai ev. ref. egyházköztség azt kérelmezte, hogy az újabb ingatlanának a részben való kisajátításához szükséges költséget, valamint az építő-költségekhez segélyt engedélyezzen a főváros. A bizottság javasolja, hogy az előbbire adjon a főváros 23.000 koronát. Költségfedezeti kimutatások elintézése után az ülés véget ért.

(*) A főváros a londoni kiállításon. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter jóváhagyta a közgyűlésnek azt a határozatát, amelylyel a fővárosnak a londoni magyar kiállításon való részvételét elhatározta és erre a célra 40.000 koronát szavazott meg.

(*) A millenáris emlékmű környékének rendezése. Csak a minap hívta fel a belügyminiszter a fővárost, hogy a millenáris emlékmű környékét mielőbb rendezze. A tanács sietett a miniszter felhívásának eleget tenni s ma már ki is irta az emlékmű környékének makadámszerű rendezési és járdakövezési munkáira, valamint ugyanott két szökőkút építési munkáira a nyilvános árlejtést. Az ajánlatok e hó 31-én délelőtt 11 óráig nyújtandók be a középítési ügyosztályban (Központi városház, II. em., 256. ajtó).

(*) A fővárosi bérházak. Említettük, hogy Eröss Sándor fővárosi bizottsági tag az iránt tett indítványt, hogy a főváros tulajdonában levő Lipót- és Ferenc-körúti három bérházat adják el és az ekként befolyó pénzből munkásházakat építsenek. A tanács ehhez az indítványhoz nem járult hozzá.

Nyilt-tér

E rovatban közzétetté nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Dr. HARMAT GYULA

tüdőbajosok rendelő-intézete

inhalatorium Budapest, Rákóczi-ut 82. sz.

Tüdő, mellbajok, tüdővész, tuberkulózis, vérértőzés, tüdőcsucsuhurut, kitűnő eredménytel gyógyítástnak inhalációval és szeszment oltságokkal. Rendel. 11-13 óráig 3-4 fr.

ÜSTÖKÖS

a legjobb magyar vicclap

Hetenkint 20 oldal kacagató tartalom, színesen illusztrált politikai és társadalmi karrikaturák

Előfizetési árak:
1/2 évre (jul.-decz.) 6 k. 1/4 évre (jul.-okt.) 3 k.
Az „EGYETERTÉS” előfizetési részére:
1/2 évre — — — 4 kor. 1/4 évre — — — 2 kor.
kedvezményes előfizetés.

Figyelem! A ki most félévre 6 koronával előfizet, INGYEN kapja meg az 1907. évi teljes bekötött évfolyamot. (700 oldal vicc, kép stb.) Cím: ÜSTÖKÖS — Budapest

SPORT.

Siófoki versenyek.

— Első nap. —

Az Urlovasok Szövetségének holnap és holnapután tartja szokásos kétnapos meetingjét a Balaton partján, Siófokon. Nagy mezőnyökre ugyan nincs kilátás, azonban a kötelezett anyag minőségileg az Urlovasversenyek javát képezi és így eléggé érdekes sportra van kilátás. Külön megbeszélést igénylő verseny nem lévén, typteinkre hívjuk fel olvasóink figyelmét.

Jelöltjeink:

- I. Dornoch — Mehet
- II. Westminster — Remele
- III. Tiny Tim — Panas
- IV. Tell Vilmos — Fityóka
- V. Markovits Ist. — Carmela
- VI. Macska — Lothian

( ) **Uszás.** A Magyar Uszógyesület által e hó 5-én, vasárnap, Tatatóvároson rendezendő uszóversenye az év egyik legsikerültebb versenyének ígérkezik. Londoni utazásuk előtt itt mérik össze erejüket utóljára olimpiai kiküldöttjeink: Hajós, Zachár, Onody, Munk, akikhez csatlakoznak még ismertebb uszók közül Hendl, Hégner, Adám, Sarlós, Domonkos, Olasz, Rémi, Rickerl, Friedmann, Kankovszky, Slivicska, Apor stb. A nap egyik eseménye a tatatóvárosi angol kolónia uszóversenye lesz, amelyben Devis, Reynolds, Walkington, Brown, Vivian, Ch. Planner stb., sportéletünknek a lóversenytérről ismert jelesei vesznek részt. Sportéletünk fejlettségére vall, hogy a hölgyek számára fentartott versenyekre is szépszámu nevezések érkeztek s így minden jel oda mutat, hogy e versenyre lerándulóknak ritka kellemes sportlevezetben lesz részük. A nap egyik főversenyében, a Szemere Miklós által alapított vándordíjban ritka nagy mezőny indul. Onody, a múlt évi védő, Munk, Hégner, Olasz, Adám, Domonkos, Bodó, Sarlós, Hevesi tekinthetők biztos indulóknak. Világhy Gyula országgyűlési képviselő által felajánlott tiszteletdíjért szintén a fenti kiváló crackok fognak találkozni az 50 méteres gyorsuszásban. Az 500 méteres főversenyben Zachár és Onody a legjogosultabb aspiránsok. A stafétaversenyben is nagy mezőnyre, 5-6 csapat indulására van kilátás, amelyben a M. T. K. és M. U. E. csapatai látszanak legerősebbeknek. Hosszútáv-uszásunk újabb fejlődését mutatja a 100 méteres juniorverseny, melynek nagyszámu nevezései így távon rekordot képeznek. A programon szereplő handicapok is érdekes s minden valószínűség szerint heves küzdelmekkel fognak végződni. A hölgyek versenyében Haber Nusi, Lengyel Juci, Muntván Ilus, Wohlmut Margit, Müller Olga, Szódy Szilárdné, Wohlmut Olga, Vaszarits Tusi, Zwilling Hilda és Spitzer Adél a valószínű indulók. A nap utolsó versenyére a ruhában való uszás, amely bizonyára élénk derűtséget fog kelteni a közönség körében. A versenyeket követő vízipóló-mérkőzésben a M. U. E. II. csapata ellen a Fővárosi Ifjak csapata és a M. U. E. I. csapata ellen egy kombinált csapat fog küzdeni a győzelemért. A dijkiosztás a Fővárosi Kaszinó táncszertélye keretében lesz. Találkozás reggel 7 óra előtt a keleti pályaudvar pénztáránál. Jelentkezés Schubert Alfréd tükárnál ugyanott. A verseny délután 3 órakor kezdődik.

( ) **Elhalasztott athlétikai viadal.** Az Ujpesti Torna Egyesület július hó 5-ére tervezett országos athlétikai viadalát a nevezések elégtelensége miatt bizonytalan időre elhalasztotta.

( ) **Koppanó-játék.** Nagy Zsigmond, ismert nevű festőművész, szép jövővel kecsegtető, új testedző játékot eszelt ki, amelyet koppanó-, vagy céldobójátéknak nevezett el. Ez a találó elnevezés onnan ered, hogy ha a játékban a játékosok által dobott golyó a célpontot, vagy a találós meggátlását, feltartóztatását célzó borpajzsot éri, hát nagyot koppan. Az új játék sikeres üzése józanságot, éles megfigyelést és természetes mozgást igényel és tág teret nyit a testi ügyesség kifejtésére és tökéletesítésére. Különösen értékes a játék a célzó-sport szempontjából, mert a játékosokat célzásra szoktatja és így a célzóversenyekegyszerűsége az előképzettséget szolgáltatja. A rendkívül testedző, új játék férfias, de nem veszé-

lyes és könnyen sajátíthatja el a fortélyait ifjú és felnőtt egyaránt. Az új, tetszetős játék egyszerű felszereléséről és módozatairól megemlékeztünk már a múlt héten, amikor ezt Nagy Zsigmond, a feltaláló, először mutatta be nagy tetszés mellett a Nemzeti Lovardában egybegyűlt nagyszámu nézőközönség előtt. A játék lényegileg abból áll, hogy két játékos husz lépésnyire áll fel egymással szemben fejmagasságban egy-egy célponttal, amely egy lyuk fölé feszített papírlapból van készítve. A játékosok feladata az, hogy bizonyos kitűzött idő alatt a rendelkezésre álló kicsiny golyókkal a célpontokat eltalálják, illetve beüssék. A játékosok arca, mint a vívásnál, kosárral van védve a golyók ütése ellen. Minden játékos a balkarján kerek borpajzsot tart, amelylyel a dobott golyókat kivédheti, felfoghatja. A pajzsra a golyók visszapattanásukkor hangos koppannak és innen vette a játék elnevezését. Minthogy ugyanabban az időben kell a golyókat dobálni és egyszersmind az ellenfelét kivédni, könnyen érthető, hogy nagy figyelmességet és ügyességet igényel a játék. Tegnap este Halász Zsigmond és Vizi Károly vívómesterek mutatták be ügyességüket e szép új játékban és már is sok hívet szereztek. Tegnap ugyancsak hasonlóan szép sikerrel mutatta be a szép játékot Nagy a Fészekklubban.

( ) **A ferencvárosiak football-lakomája.** A Ferencvárosi Torna Club abból az alkalomból, hogy első osztályu football csapata megnyerte az 1908. évi Corinthian-vándordíjat, továbbá a husvéti serleget és a Polónyi ezüstlabdát, július hó 4-én, szombaton este 8 órakor lakomát rendez a sertésközvágóhídi vendéglőben. Terítékjegy 4 korona.

( ) **Birkózó-háziverseny.** E hó 5-én, vasárnap délután fél órakor a Törökvis Sport Egylet kőbányai sporttelepén birkózó-háziversenyt rendez 3 súlycsoportban. E versenyben a Törökvis teljes birkózó-gárdája részt vesz Maróthy és Téger kivételével, akik épp aznap utaznak el Londonba az olimpiai versenyekre. Mindazonáltal igen érdekesnek ígérkezik a verseny s Weigand mester újabb tanítványai is fejlett technikát fognak bemutatni. Hatvan és negyven filléres trainingjegyek érvényesek.

TÖRVÉNYSZÉK

§ **A bíróság köréből.** A király Somogy János temesvári ítélőtáblai bírónak és Nemes Sámuelnek, a gyulafehérvári törvényszék elnökének a kuriai bírói címet és jellegét adományozta. Szerdahelyi Sándor szabadkai törvényszéki bírót a szegedi, Thirring Béla soproni törvényszéki bírót a győri és Kelemen Ernő debreczeni törvényszéki bírót a marosvásárhelyi ítélőtáblához bírókká, Jakaff Pál temesvári ítélőtáblai elnöki tükárt a karánsebesi törvényszék elnökévé kinevezte és Bulyovszky Gusztáv miskolci, Oszlányi Kornél felértemplomi és dr. Kiss János kecskeméti ügyészek a főügyési helyettesi címet és jellegét adományozta.

§ **Pángermán szerkesztő.** A Temesvárott megjelenő Deutsch-Ungarischer Volksfreund szerkesztője, Orendi, rágalmazás és becsületsértés miatt vádat emelt Pogány Mihály, a Temesvári Hírlap szerkesztője ellen. Pogány Mihály lapjában több ízben hevesen támadta Orendit. A Temesvári Hírlap cikkeire főleg az adott alkalmat, hogy Orendi azt írta lapjában, hogy Magyarország mindig német föld volt, Wengriának hívták és a magyar királyok hűségsküt tettek a német császárnak. A temesvári törvényszék vádtaácsa Gerdánovich Sándor királyi ítélőtáblai bíró elnöklésével foglalkozott ezzel a pörrel. A vádtaács határozatában a vádiratot elutasította és Pogány Mihály ellen a bünvádi eljárást beszüntette. Ezt a határozatot a temesvári ítélő kir. tábla dr. Laszy József kir. táblai elnök elnöklése és Gidró László kuriai bíró előadása mellett helybenhagyta, illetve a vádtaács határozata ellen beadott felfolyamodást elutasította. Érdekes a vádtaács határozatának indoklása, amely erőteljes szavakkal bélyegzi meg Orendi pángermán magatartását, tényként állapítva meg, hogy lapjában Magyarország államjogi helyzetének meghamisítását célzó, irányzatos közlemények jelennek meg, amelyek ha nem is a büntetőtörvénykönyvbe ütköző módon izgatnak a magyarság ellen, de valótlan és irányzatos voltuknál fogva mindenesetre alkalmasak arra, hogy a lap olvasóközönsége körében a magyar állameszméhez való tartozandóság érzetét meglazítsál

§ **Vádiratok a Kardosék bűnyűjében.** A budapesti kir. ügyészség most terjesztette be vádiratát a hűtlen kezelés és család büntetével terhelt s letartóztatásban levő Kardos Árpád, Kardos Géza és a szabadlábban levő Kardos Zoltán János, Kardos Lipót és Kardos Dezső bankigazgatók bűnyűjében. A vádiral három rendbeli család büntetével vádolja a terheltet, amelyet azzal követtek el, hogy 1906. évben, mint a József-Ferencvárosi takarékpénztár r.-t. alapítói, tehát mint ügyvivők, e megbízatásuk körében jogtalan vagyoni haszonzerzés céljából a részvénytársaság többi alapítói és részvényjegyzőit azzal a ravasz fondorlattal, hogy magukat vagyonos és az általuk jegyzett részvénytőke befizetésére kész és képes pénzembereknek szinlelték, tévedésbe ejtették és ezáltal azoknak 4000 koronát messze túlhaladó vagyoni kárt okoztak.

Kardosék ellen hűtlen kezelés büntetéseért is vádat emelt a kir. ügyészség, mert mint a szövetekezett vagyonkezelői, a szövetekezett vagyonát minden jogczim és könyvelés nélkül saját céljaikra fordították.

Azt is megemlíti a vádirat, hogy a terhelték nővéreiknek, özv. Baján Mihálynak, kinek a pénztárosi fizetésén felül lakbéré is volt a részvénytársaságtól, természetben is adtak lakást, sőt világitását is a szövetekezett fizette.

A kir. ügyészség bejelentette, hogy a nyomozás, illetve vizsgálat során terheltként kihallgatott Alszei Kálmán, Ney Samu, Vecsey Lóránt, Klein Manó, Brunner László, Baján Mihályné, Kármán Lajos és báró Perényi Péter ellen vádat nem emel.

A főtárgyalásra tanukul kéri az ügyészség beidézni dr. Kosch Elemért, dr. Horváth Ákost, Sőhaj Gyulát, id. és ifj. Vecsey Tamást, Vecsey Kálmánt, Ney Samut, Kármán Lajost, Kacsóh Pongráczot, Fehér Miklóst, Bakonyi Károlyt, Alszei Kálmánt, Kardos Dezsőné, De Pott Máriát, Stern Gizellát, Pál Zsigmondot, báró Perényi Pétert, Vecsey Lórántot, Balla Miklóst, Klein Manót, Brunner Lászlót, Baján Mihálynét, gróf Török Józsefet, Lukács Györgyöt, De Pott Adolfit, Krausz Sándort, Vajda Pált, Weisz Miksát, Krausz Ignácot, Kovács Józsefet, Sáfány Vilmost, Frank Kálmánt, Kaufmann Salamont és Spolarits Györgyöt.

Pollák Illés és dr. Gál Jenő védők a vádirat ellen, amely indokolásában részletesen elmondja az említett pénztézetek alapításának történetét — kifogásokat adtak be a vádanáchoz

§ **A vagdalózó rendőr.** Tavaly május 8-án történt, Kőbányán, hogy egy szegény munkásember eszméletlenül összeesett az egyik utcasarkon. A járó-kelők nyomban jelentették az esetet Farkas Sándor közrendőrnek, hogy telefonáljon a mentőkért s a beteget vitesse el az utcáról. A rendőr azonban lényegtelen csekélységnek tartotta az esetet s nem hívta ki a mentőket. A szegény beteg még este is ott hevert az utca porában. Tözsér János malommunkás felháborodva vont felelősségre este a rendőrt, hogy a reggel óta ott heverő beteget miért nem szállította el. A rendőr eleinte rá se hederített a munkásra, amikor azonban ez megismételte szemrehányásait, felszólította, hogy távozzék, ekkor a körülötte állóktól czeruzát kért, hogy a rendőr számát feljegyezhesse. Mivel czeruzája senkinek sem volt, Tözsér úgy segített maxán, hogy zsebkésével karczolta rá pénztárczája oldalára a rendőr 1074-es számát. Farkas Sándor megpillantva Tözsér kezében a kést, kardot rántott és két hatalmas ütessel sujtott le az előtte gyanutlanul álló Tözsérré, ki súlyos testi sérülést szenvedett. A megvagdalt malommunkás feljelentésére hivatalos hatalommal való visszaélés és testi sértés vétsége miatt indult meg a büntető eljárás Farkas rendőr ellen, akit vád alá is helyeztek. A budapesti büntető törvényszék ma tárgyalta az állásától felfüggesztett rendőrnek ezen bűnyűjét. A tárgyaláson, amelyen dr. Bakonyi táblabíró elnökölt, a vádott rendőr azt adta elő, hogy ő azért használta kardját, mert azt hitte, hogy Tözsér a kezében levő nyitott késsel meg fogja őt támadni. A kihallgatott tanuk azonban azt vallották, hogy Tözsérnek eszeágában sem volt a támadás. A bíróság dr. Szemere Károly védelme után Farkas Sándort hivatalos hatalommal való visszaélés és testi sértés vétségeért nyolcznapos fogságra és 10 korona pénzbüntetésre és állásának elvesztésére ítélte. Az ítélet ellen a vádott felebbezett.

§ **Vád egy pénzügynök ellen.** Pár nappal ezelőtt letartóztatta a rendőrség dr. Dobozsi István halasi tiszti főorvos panaszára család büntette címén Szirmai Zsigmond pénzügynököt azon gyanu alapján, hogy a tiszti főorvost tévedésbe ejtéssel tözsdetátekra birta s 4000 korona erejéig megkárosította. Dr. Kiss István vizsgálóbíró a kihallgatás után elrendelte Szirmai Zsigmond szabadlábra helyezését. E határozatot ma a vádtaács is helybenhagyta. A vizsgálat azonban tovább folyik ez ügyben.

Napok óta természetesen jobb le-térium hivatalos élők világitás. O. M. U. E. h-rint az idej g- jóval alul mar-tavalyinál is. A földmivelés a gazdasági érkezett jelen-fogják azt a- termésünk les-pen ma írta-sokból nagyo-lesz és hogy-a csapadék r-Kapásoknak l-

Az O. M. alábbiakban l-

A rad. mény a vár-térő, azonban-gebben fizet-minőségileg is-jól állanak.

Baja. bonák sorban-nem esővezil-elégitök.

Debrece. Az aratás fo-Győr.

Bár még pr-ményt gyeng-azonban az-burgonya, ré-karmányból, nem várható.

Kapos-vidéken átlarozsból 700-termések vá-megfelelők le-Az árpa szer-nagyobbrész-málisak, seho-ságainak. Az-esőre szükse-Léva.

Szépen érik, növény meg-eső nem ka-szépen fejlő-Miskolc.

Jövő héten-eredmény v-

Nagyb- megkezdődő-Cséplési pró-ményeként- minőség, sz-buzának 76-átlag-termés-(1600 öf). Jégkár jele-sok közszé-

Nagyk- az eredmén-karmányfél-van.

Nagy- ferróság so-gyengék, so-Az aratás r-Tengeri mé-járás száraz-

Nagy- kivételével-mozgalnak

Nyire-csekély eső-Aratás a r-északi rész-felső megye-rozsnál, kül-lemetlen es-

KÖZGAZDASÁG.

Az idei termés.

— O. M. G. E. jelentése. —

Budapest, július 3.

Napok óta fennen hirdetik, hogy az idei gabona-termés jobb lesz, mint azt a földművelésügyi minisztérium hivatalos termésbecslése jelezte. Ezt most élénk világitásba helyezi a gyakorlati gazdáktól az O. M. G. E.-hez beérkezett jelentések, amelyek szerint az idei gabonatermés az átlagos közepesen jóval alul marad. Sok vidékről gyenge közepes és a tavalyinál is rosszabb terméseredmény híre érkezik. A földművelésügyi minisztérium holnap fogja kiadni a gazdasági tudósítótól július első dátummal beérkezett jelentéseket, melyek valószínűleg igazolni fogják azt a fültevést, hogy a közepesen gyengébb termésünk lesz az idén. Komárom vármegyéből éppen ma írta egy gazda-előfizetőnk, hogy a kalászosokból nagyon gyenge, közepesen aluli termésünk lesz és hogy a takarmány is kevés lesz, a legelők a csapadék nélküli időjárás miatt teljesen lesültek. Kapásoknak használna még valamit a tartós esőzés.

Az O. M. G. E.-hez beérkezett tudósításokat az alábbiakban közöljük:

Arad. Az aratás folyamatban van. Az eredmény a vármegye különböző vidékein nagyon eltérő, azonban az őszi általában mindenütt gyengébben fizetnek, mint a tavasziak, mely utóbbiak minőségileg is jobbak. A kapás-növények még eddig jól állanak.

Baja. Még mindig nagy a szárazság, a gabona sorban megértek, legrosszabb a zab, a tengeri nem csövezik. Az aratás folyik, buza és rozs kielégítő.

Debreczen. Az időjárás éjjelenként hűvös. Az aratás folyamatban van.

Győr. A búzát és rozst mindenütt aratják. Bár még próbacseplések nem történtek, az eredményt gyenge közepesnek tartják. A tavasziakból azonban az eredmény még silányabb. Kukoricza, burgonya, répa eddig szépek, esőt igen kívánják. Takarmányból, ha eső nem lesz, termés egyáltalában nem várható.

Kaposvár. Az aratások megkezdődtek. E vidéken átlagban kat. holdanként búzából 750 kg., rozsából 700 kg., árpából 550 kg., zabból 425 kg.-os termések várhatók. Minőség tekintetében a búzák megfelelőek lesznek, a rozsok és árpák ellenben nem. Az árpa szeme nem lesz elég duzzadt. A rozsok már nagyjából learattattak. A munkáviszonyok normálisak, sehol semmi jele a korábbi évek nyugtalan-ságainak. Az időjárás állandóan száraz és meleg, jó esőre szükség lenne.

Léva. Az időjárás meleg, száraz. A gabona szépen érik, szeme egészséges, jól fejlett, de a kapás növény megakadt fejlődésében és ha rövid idő alatt esőt nem kap, gyöngye termést fog adni. A szőlő szépen fejlődik és jó bortelesre van kilátás.

Miskolc. Az aratás e hét végén, vagy a jövő héten kezdetét veszi. Gyenge középtermezi eredmény várható.

Nagybecskerek. Az aratás általánosan megkezdődött és a kedvező időben serényen halad. Cséplési próbákat is eszközöltek már, minnek eredményeként 7—7.5 q. mutatkozik kat. holdanként, a minőség, szemfejlődöttség igen jó. Súlyminősége a búzának 76—78 kg.-ig váltakozik. Árpában 7—8 q. átlag-termés van, míg zabnál 4—5 q. holdanként (1600 öP). A tengeri szépen fejlődik és elég erős. Jégkár jeletéktelen volt: 5%—7% általánosságban, sok községben egyáltalában nem volt.

Nagykanizsa. Az aratás folyamatban van, az eredmény nem kielégítő, főképp a tavasziak takarmányfélék silányak, kiadós esőre nagy szükség van.

Nagyszentmiklós. A tartós szárazság és fűrészság sok kárt tett. Rozs- és zabvetések igen gyengék, sok helyen takarmánynak le is kaszálták. Az aratás megindult, a hozam még nem ismeretes. Tengeri még jól áll, a burgonya száradni kezd. Időjárás száraz, zivatarra hajló. Eső nem volt.

Nagyvárad. Az aratás — a hegyi vidékek kivételével — mindenütt folyamatban van. Munkás-mozgalmak nincsenek.

Nyíregyháza. Az elmúlt héten gyakori, de csekély esők voltak, s a meleg, hideg idővel váltakozva. Aratás a megye déli részén erősen megkezdett, északi részen csak e héten. Arató van bőven, sőt a felső megyékből lejött tótokból akad felesleges is. A rozsánál, különösen szorult szem folytán biztos a kellemetlen csaldóság. A buza jobbat ígér.

Nyitra. Az időjárás meglehetősen hűvös, a rozs aratása tegnap megkezdődött, a többi gabonatermés körülbelül 10 nap múlva veszi kezdetét. A gabonatermésből átlag 6—7 q. termés várható holdanként. A rozsban talán jobb termés lesz mint tavaly, a többiből körülbelül olyan, mint tavaly. A nagy szárazság miatt a helyzet nem javult; különösen a burgonya és bab silyli a szárazságot. Jó kiadós esőre volna szükség.

Pancsova. A buzaaratásról mindig kedvezőbb hírek érkeznek; nagy, szép minőség mellett átlag 8 mm. várható. Történtek próbacseplések, melynek eredménye 9—10 q. Őszi árpa 12 mm. Tengeri nagyon szépen áll.

Pápa. Az aratások már javában folynak. Gabonatermésünk rosszabb az előző évinél. Két hónap óta egy csepp eső sem volt s így a gabona nem fejlődhetett. Az árak minden héten emelkednek 10—20 fillérrel, sőt néha 1 koronával is. Olyan drágaságnak nézünk elébe, amilyen már régen volt. Kapás növények drágábbak a husnál.

Sopron. A forróság a múlt napokban enyhült, miáltal terméskilátások javultak. Esőre már nagy szüksége volna a kukoriczának és répának. Az aratás folyik. Szőlő igen szépen áll.

Temesvár. Az aratást egész megyénkben megkezdtek és az eddigi hírek szerint a termés holdanként 6 mm.-át eredményezett. A minőségek az idén nagyon kielégítőek. Az idő változatlan meleg, mely a tavaszi vetésnek nem válik előnyére.

Versecz. A kisbirtokosoknál buza 7—8 métermázs holdanként, uradalomban 10 métermázsán felül, zab 5—6 mm., árpa 6—7 mm., rozs 8 mm.

Zalaegerszeg. Az időjárás állandóan száraz. Az aratás már javában folyik. A rozsok közepes eredményt szolgáltatnak, míg a búzák látszólag jó közepes eredménnyel bíznak, bár a szemek apadtak. Az árpák kényszerűek.

Zenta. A szárazság tart, aratás folyik. Árpatermés meglehetősen, zab gyenge. Tengeri jól áll. Búzából 8—9 mm.-t várnak.

Kész a bankkartzel. A bankkartzel, amelyről már annyit írtunk, kész s a napokban a bankok már „egyöntetűen” fogják lehuzni a bőrt azokról, akik bármilyen formában igénybe veszik őket. A Budapesti Giro- és Pénztáregyesület helyiségeiben ugyanis tegnap ismét összeültek a fővárosi pénztárek vezetők és a nagy magánbankházak tulajdonosai, hogy a bankkartzel megkötése érdekében a tanácskozásiakat folytassák. Az ülésen, mely két óránál tovább tartott, az eredeti pontokon néhány változtatást eszközöltek, majd megállapították, hogy a kartzelhez valamennyi fővárosi pénztárek és magánbankház hozzájárult. (Ez jellemzi legjobban a budapesti viszonyokat.) A megállapodás aláírását egyelőre azon okból „mellőzték”, miután mindegyik bankból csak egy igazgató volt jelen az ülésen, hasonló okmányok jogérvényes aláírása viszont csak cégyszerűen történhetik. Ennélfogva egy albizottságot küldtek ki azon utasítással, hogy szombatig minden egyes infézet cégyszerű aláírását beszeresse. Az albizottságot egyidejűleg megbízták, hogy a tárgyalásokat az egyöntetű kondíciók megállapítása érdekében az osztrák kartzel is folytassa, illetve befejezze. Ugyanis a magyar kartzelnek egyik pontja az egyezmény életbeléphetésének előfeltételül az osztrák kartzel hozzájárulását is szükségesnek mondja. A prágai hatalmas „Zivnostenska Banka”, továbbá a „Steiermarkische Eskomptebank” és a „Depositbank” azonban, mely intézeteknek kiterjedt összeköttetései vannak Magyarországon, még eddig vonakodnak a kartzelbe belépni, de nem kell aggódni, a kartzel ez osztrák bankok vonakodása folytán nem fog meghiúsulni.

A paritás az adókövetésnél. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés előterjesztéssel fordult Wekerle Sándor miniszterelnökhez, mint pénzügyminiszterhez aziránt, hogy az adókövetés a kincstár és az adókötelesek érdekeinek tökéletesen paritáson megóvása mellett történjék. Azt kéri az egyesülés, hogy az adófelvétel bizottságok az eddigi gyakorlat szemből, nyújtsanak az adóköteleseknek nagyobb mértékben módot, hogy a felszámolási bizottság tárgyalásain megjelenhessenek és a felvilágosításokat megadhassák.

Igazgatóváltás a Ganz-féle villamossági gyárban. Dr. Hoór Tempis Mór, a Ganz-féle Villamossági Részvénytársaság igazgató-helyettese, július 1-vel kilépett a társaság hivatalnokai kötelekéből, hogy magamérnöki gyakorlatot folytathasson; azonban a társasággal kötött szerződése alapján, mint annak műszaki tanácsadója fog tovább működni és így, ha nem is képviseli többé a céget, ez azért továbbra is élvezni fogja dr. Hoór kiváló műszaki közreműködését.

Fizetési képtelenségek. A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetési képtelenségeket közli: Löwinger Ferencz cipészmeister Budapest, Király-utca 53; — Nedelkovic János kereskedő-czég Belgrád; — Keks Henrik butorgyáros Nagybecskerek.

Az Országos Központi Takarékpénztár tökeemelése. A Magyar Országos Központi Takarékpénztár ma délután Hódossy Imre elnöklésével rendkívüli közgyűlést tartott, hogy a részvény- és tartaléktöke felemeléséről határozzon. A tökeemelést szükséges voltát Schmidt József vezérigazgató okolta meg azzal, hogy az intézet forgalma az utolsó években tetemesen emelkedett s zavartalan lebonyolítására az igazgatóság a mostani tökével már nem vállalt felelősséget. A közgyűlés ezután egyhangulag elfogadta az igazgatóság következő indítványait: A társaság részvénytőkéje 2,100,000 koronával, tartaléktőkéi mintegy 2,800,000 koronával szaporíttatnak a következő módon: 1. Kibocsátatik 3500 darab 600 koronás új részvény. 2. A forgalomban levő minden öt részvény után a részvényeseknek joguk van egy új részvény átvételére. Azok a részvényesek, kiknek öt-nél kevesebb részvényük van és elővételi jogukat gyakorolják, ötödörösztvény-utalványokat kapnak, melyekből öt-öt darabot lehet egy részvényre becserelelni. 3. Minden egyes új részvényért 600 koronát kell befizetni a részvénytőkére, 800 koronát a tartaléktőkére. 4. Az igazgatóság fogja meghatározni és közzétenni, mely záros határidőben lehet az elővétel jogát gyakorolni, valamint azt is, mely részletekben és mely határnapokon kell a befizetéseket teljesíteni. 5. Azokért a befizetéseket, melyeket a részvényesek a kitűzendő határidőben teljesítenek, a társaság 5% kamatot fog a befizetőnek — a befizetés napjától december 31-ig számítva — előre megtéríteni. Aki a kitűzött és kellően közzétett határnapig a befizetést nem teljesítette, az előzőleg befizetett összeget a nyereség-tartaléktöke javára elveszíti, az új részvényt pedig az igazgatóság értékesíti. 6. Az új részvények az 1909-ik év jövedelmében részesülnek és az 1910. május 1-től járó szelvényekkel lesznek ellátva. 7. Az ötödörösztvény-utalványoknak részvényekre való kicserélésére a közgyűlés a határnapot 1909. évi szeptember 31-ére tűzi ki azzal, hogy ezen határnapon túl a megfelelő részvényeket az igazgatóság szabadkézből, tőzsdei árfolyamon el fogja adni és a befolyó eladási árat az ötödörösztvény-utalványosok javára takarékpénztári betétként kezelni.

A liszt és maláta fuvardíjkezdésményel. A magyar-osztrák-német köteléki díjszabásnak a múlt hónap 5-én történt felmondása dolgában a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége sürgős beadványban fordult a kereskedelmi miniszterhez a magyar maláta- és malomipar érdekében. A beadvány rámutat arra, hogy a köteléki díjszabásnak július elsejére történt felmondása a németországi kivitel szempontjából teljesen bizonytalanná tette a magyar maláta- és malomipar helyzetét annál is inkább, mert a tervezett díjszabás-változtatásokat eddig ki nem hirdették s így attól lehet tartani, hogyha a köteléki díjszabás meghosszabbítása elmarad, kellő időben előkészített közvetlen díjszabás hiányában a fuvardíjnak a tervezettnél is nagyobb megdrágulása fog bekövetkezni. Különösen érzékenyen sújtja ez a helyzet malomiparunkat, amely az aratás után az őszi hónapokban várható nagyobb liszteladásoknál a fuvardíj bizonytalansága folytán nem képes lisztárát kalkulálni, ami az üzlet teljes megbénítását eredményezné. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége ezért az érdekelt iparágak megkeresésére arra kérte a minisztert, hogy az államvasutak után eszközölje ki az eddigi fuvardíj-tételeknek ez év végéig való változatlan fentartását, nehogy a váratlan díjemelés pótolhatatlan veszteséget okozzon a két fontos iparágban. Eppen a szállító közönség életbevágó érdekére való tekintettel az államvasutak igazgatósága rendszerint hónapokkal előbb közölte az érdekeltekkel a tervezett díjemeléseket, sőt a vasutak szabályrendeletileg kötelesek a díjemeléseket hat héttel előbb kihirdetni. Az adott esetben azonban nemcsak a kellő időben való kihirdetés maradt el, de a szállítóközönség napokkal a köteléki díjszabás lejárta után is teljesen tájékozatlan az új fuvardíj tekintetében. Minthogy az utóbbi időben ismételt megváltozott, hogy az államvasutak fuvardíjemeléseket csak életbeléptetésükkel egyidőben hirdettek ki, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége ebből az alkalmából is arra kéri a minisztert, hogy az évtizedes gyakorlat értelmében, amelytől csupán a legújabb időben tértek el, fuvardíjemelések csak legalább hat héttel a kihirdetés után léphessenek hatályba.

A gabonatözsde. A két napig tartott hausse-áramlat után ma nagy visszaesés történt. Valamennyi gabonacikk árfolyama 20-25 fillérrel csökkent, mert a tegnapi mára bekövetkezett borulás és a barometer folytonos csökkenése közeli esőre enged következtetni. Októberi buza mindjárt kezdetben 11.06-on, 10 fillérrel olcsóbban indult, mint tegnap záródott és nagyobb realizálásokra rohamosan csökkent 10.86-ra. Rozs 9.20-ról 8.95-re, zab 8.40-ról 8.26-ra, új-tengeri 7.10-ről 6.90-re esett. A forgalom ma is igen élénk volt. A készáru-piaczon is nagy üzlet fejlődött. A határidőpiac tegnapi váratlan emelkedése nagyobb listeladásokat eredményezett, minek folytán a malmok ma 40 ezer mázsa buzát vehettek, melynek fele már új búzából került ki. Elkelt több mint 20 ezer mázsa tiszavidéki buza 78 kiló súlyban augusztusi szállításra 11 korona 60 fillérért, ezer mázsa új bánági buza júliusi szállításra 11 korona 42 $\frac{1}{2}$ fillérért, 3 óra Budapesten. Az 6-buza ára 10-15 fillérrel olcsóbb lett, mint tegnap, az új-buza ára pedig nem változott. Rozs iránt ma nem volt érdeklődés, zab és tengeri néhány fillérrel csökkent. Az utolsó napokban a határidőpiaczon 1 óra 30 perczkor záródott árfolyamkülönbözeteket ez a táblázat mutatja:

	jun. 27.	jun. 30.	jul. 1.	jul. 2.	jul. 3.	különb.
Buza okt.	10.79	10.59	10.83	11.16	10.89	- .27
Rozs új okt.	8.74	8.62	8.86	9.21	8.94	- .27
Zab okt.	8.16	8.19	8.27	8.42	8.26	- .16
Tengeri jul.	6.94	6.91	6.88	7.14	6.96	- .18
Tengeri máj.	6.72	6.74	6.69	7.13	6.92	- .19

Közvetlen kocsik járatása Budapest-Buziás között. Az érdekeltség kérelmére a kereskedelemügyi miniszter elrendelte, hogy a 708-5104. és 5103-77. számú vonatknál Budapest és Buziás között közvetlen kocsikat közlekedtesse.

Uj gazdasági tudósítók. A m. kir. földmívelésügyi miniszter Arad vármegye Arad thif. város területére Szántay Béla aradi lakost, Fejér vármegye adonyi járására dr. Paizs Aurél ráczalmási lakost, Nyitra vármegye privigyei járására Frimmel Jakab morovónói lakost, Tolna vármegye dunaföldvári járására Jó Dömötör Károly dunaszentgyörgyi lakost, Vas vármegye fehértemplomi járására Párkányi Lajos alsószőlősi lakost és végül Zemplén vármegye bodrogközi járására Gerhardt Ármín fejszestanyai lakost a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Magánékegéből részvénytársaság. A Markó-féle bőrgyár részvénytársaság június hó 27-én tartotta alakuló közgyűlését Rozsnyón Lichtenstein László, a Miskolci Takarékpénztár vezérigazgatójának elnökelete alatt. Az új iparvállalat egyelőre 600.000 korona alaptőkével alakult meg és célja a Markó József bőrgyára cég tulajdonát képező rozsnói bőrgyár telephelyének megszerzése, üzemének folytatása, szakbavágo más gyártási ágakra való kiterjesztése, esetleg hasonló rokontermészeti vállalatok alapítása. A részvénytársaság a Miskolci Takarékpénztár, Miskolci Takarékegyelet, Rozsnyói Takarékpénztár és Zalogház-Részvénytársaság és Dobsinai Takarékpénztár és Előlegelési Intézet közreműködésével jött létre és az említett pénzüzeteknek ezen tranzakcióban való részvétele arra vall, hogy az országban ezen egyik legrégebb, 1782-ben alakult talpbőrgyára újjászerveve hatalmasan fejleszhető lesz. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság tagjai a nevezett pénzüzetek kiküldöttjei által töltenek be.

Megállóhely névváltoztatása. A kereskedelemügyi miniszter rendelkezése a szombathely-rumi vonalon fekvő „Harasztmajor” megállóhely nevét „Rumi kastély”-ra változtatták meg.

Déli vasúti kötvények kisorsolása. A B) sorozatu ötszázalkos elsőbbségi kötvények 39-ig, valamint a még ki nem bocsátott G) sorozatu háromszázalkos kötvények 11-ik tervszerű huzása e hó 1-én lett meg-ejtve és az említett kötvények sorsolási jegyzékai a „Budapesti Közlöny” e hó 4-én kelt számában közhírré tétettek.

Az Adria m. kir. tengerhajózási r.-t. gőzösei közül szerdán a Szapary Marcellből Fiuméba, az Andrassy Fiuméből Marseilleba indult.

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS
Kiadótulajdonos
A Magyar Újságkldó Részvénytársaság
Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

DR. HÖNIG IZSÓ

Elektrotherapiai és Röntgen-Intézete. Elektromágneses gyógyítás

Budapest, IV. Károly-körül 24. sz. I. em. Lift

Telefon 102-39.

Gyógytényezők:
Elektromágneses gyógyítás.
Röntgen sugarakkal való kezelés.
Mágnes feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio).
Kék fénynevelő kezelés.
Villamos hőfürdők (Elektrotherm).
Villamos fényfürdők.
Villamos massage (Vibratio).
Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.
Villamos vízfürdők.
Szénsavas fürdők.
Főbb javallatok:
Általános idegesség (neurasthenia, hysteria).
— **Rendelés d. e. 8-11-ig, d. u. 2-6-ig.**
Árnyalás egész napon át. — Kívánatra prospektum.

Időgyengesség állapotok
Almatlanság.
Hűdések (Paralysis).
Idegfájdalmak, Idegzsákák (Neuralgiák, Ischias).
Gerincvelősorvadás (Tabes).
Szívbetegségek.
Véreredényelmeszesedés.
Középvény és csusz (Rheuma, huygysavas lerakódások, izületi és csontbetegségek).
Székrekedés.
Anyagcserebajok (Elhízás, cukorbetegség, vesebetegség).
Bőr-bajok. Bőrvizsgálatok.
Hajbetegségek (Hajhullás, kopaszosság).
Aranyeres csomók.

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTÖZSDE

Gabonatözsde.

Budapest, július 3.

Az üzlet mai lefolyásáról közgazdasági rovafunkban számolunk be.

A készáru piaczon elkelt:

Buza. Tiszavidéki: 6000 mm. 78 kg. 23.20 korona (új), augusztusi szállításra, 6600 mm. 78 kg. 23.20 korona (új), aug. szállításra, 1000 mm. 78 kg. 23.05 korona (új), aug. szállításra, 473 mm. 77.5 kg. 24.40 korona, 100 mm. 77 kg. 24.50 korona, 200 mm. 77 kg. 24.40 korona, 250 mm. 76 kg. 25.— korona, 600 mm. 76 kg. 24.40 korona, 100 mm. 76 kg. 24.40 korona, 250 mm. 74 kg. 24.40 korona, 100 mm. 75.5 kg. 24.50 korona, 100 mm. 75.5 kg. 24.30 korona, 100 mm. 76 kg. 24.30 korona, 100 mm. 77.5 kg. 24.70 korona, mind három hónapra.

Pestvidéki: 1000 mm. 78 kg. 23.50 korona (új), aug. szállításra, 2000 mm. 76 kg. 24.20 korona, 1000 mm. 76 kg. 24.20 korona, 2000 mm. 76 kg. 24.20 korona, 453 mm. 76 kg. 24.20 korona, mind három hónapra.

Kalocsai: 1255 mm. 76.5 kg. 25.— korona.
Óbcesei: 500 mm. 76 kg. 24.50 korona.

Bánági: 3150 mm. 77.4 kg. 24.10 korona, 1600 mm. 74 kg. 24.10 korona, mind három hónapra.

Raktárból: 1000 mm. 77 kg. 24.10 korona, 1000 mm. 76 kg. 24.— korona, 500 mm. 76 kg. 24.— korona, mind három hónapra.

Rozs (új): 200 mm. 18.90 korona, 100 mm. 18.— korona, paritásra, jövő heti szállításra.

Zab: 150 mm. 17.— korona, 300 mm. 16.70 korona, 100 mm. 16.60 korona, 200 mm. 16.40 korona, készpénzfizetés mellett.

(Uj): 400 mm. 17.05 korona, júliusi szállításra, készpénzfizetés mellett.

Tengeri: 500 mm. 14.40 korona, 100 mm. 14.30 korona, készpénzfizetés mellett.

Az árak 100 kg-kint koronákban értendők.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	Millés	Ára 100 kg.	Millés	Ára 100 kg.
Tiszavidéki	74	23.00-23.40	78	24.20-24.40
"	75	23.30-23.70	79	24.10-24.60
"	76	23.80-23.90	80	—
"	77	24.00-24.20	81	—
Fejérmegyei	74	22.70-23.10	77	23.60-23.80
"	75	23.00-23.40	78	23.70-24.10
"	76	23.20-23.60	79	23.90-24.80
Pestvidéki	74	22.80-23.20	78	23.00-24.20
"	75	23.10-23.20	79	24.00-24.40
"	76	23.30-23.70	80	—
"	77	23.50-24.00	81	—
Bánági	74	22.90-23.80	78	—
"	75	23.20-23.60	79	—
"	76	23.40-23.80	80	—
"	77	23.60-24.10	81	—
Bácskai	74	23.10-23.50	76	23.50-23.90
"	75	23.20-23.70	77	23.70-24.20
Szerb	74	—	75	—
Rozs I.-rendű új	—	—	—	19.30-19.60
" középmínőségű új	—	—	—	19.10-19.30

Arpa takarmány I.-rendű	—	—	14.30-14.60
" II.-rendű	—	—	13.90-14.30
Köles	—	—	11.—12.—
Zab I.-rendű	—	—	16.40-16.60
" II.-rendű	—	—	15.80-16.20
Tengeri belföldi új	—	—	14.20-14.40
Repce: Káposztarepce	—	—	—

A határidőpiaczon kötöttett:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):
Buza 1908. októberre 11.04. 10.98, 11.12, 10.89, 10.98, 10.88.

Rozs 1908. októberre 9.11, 9.21, 9.01, 9.07, 8.98,

Zab 1908. októberre 8.45, 8.25, 8.32, 8.28.

Tengeri júliusra 7.01, 7.04, 6.99.

Tengeri 1909 májusra 7.10, 6.93, 7.01, 6.92,

1 óra 30 perczkor zárulnak:

októberi buza 10.89-10.90

októberi rozs 8.94-8.95

októberi zab 8.26-8.27

júliusi tengeri 6.96-6.97

1909 májusi tengeri 6.92-6.93

Budapesti gabonaforgalom.

1908. július 1-től július 2-ig.

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	6828	—
Rozs	689	—
Arpa	—	—
Zab	1182	4696
Tengeri	3101	—
Liszt	10	19467
Korpa	—	1501

Értéktőzsde.

Nagyon csendes üzletmenet mellett lanyha irányzattal folyt le a mai tőzsde. Bécsi eladásokra Déli vasut és államvasut-részvény visszahanyatlott, különösen a Déli vasut-részvény, amely tegnapi árfolyamához képest ma három korona visszaesést mutatott. A déli tőzsde folyamán nagyobb üzlet volt Rimamurányi vasút-részvényben, amely a mai nap másfél koronát veszített árfolyamából. A helyi piaczon gyenge volt a forgalom, legfőbb üzlet Országos Központi Takarékpénztár, Salgótarjáni Köszénbánya-részvényben fordult elő, kelendő volt a Beocsini Czementyár-részvény is, amely öt koronával emelkedett. Forgalomba került: Osztrák hitelf 719-720-719 koronán, Magyar hitel 727.25-738-737 koronán, Államvasut 693.50-692 koronán, Déli vasut 117.50-113.75 koronán, Rima 549 koronán, Városi villamos vasut 536 koronán, Magyar koronajáradék 93 koronán, Hazai bank 271.50 koronán, Salgó 565 koronán, Beocsini 525-530 koronán, szubszkribált jelzálogkötvény 95.10 koronán.

Előtőzsde.

Előtőzsde kedvező.
Kötöttett: Osztrák hitelrészvény 619.—620.—, Magyar hitelrészvény 737.25-738.—, Osztrák-magyar államvasut 693.—693.50.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde kedvtelen.
Kötöttett: Magyar hitelrészvény 737.50-737.—, Osztrák-magyar államvasut 693.—692.50, Déli vasut 116.50-113.75, Rimamurányi vasút 550.—548.75, Közüti vaspálya 535.—, Magyar aranyjárdék 111.10, Magyar országos közp. takarékp. 1620.—, Salgótarjáni köszénbánya r.-t. 566.—, Beocsini czementyár r.-t. 525.—530.—, Szanatórium-sorsjegy 7.70.

Utőtőzsde.

Az utőtőzsde üzletlenn volt, kötés csak Osztrák hitelrészvényben fordult elő. Kötöttett: Osztrák hitelrészvény 619.50-620.50, Magyar hitelrészvény 737.75, Rimamurányi vasút 548.75.—, Jelzálog bank 430.50, Közüti vaspálya 535.— korona.

BÉCSI GABONATÖZSDE.

Bécs, július 3. (Saját tudósítónk jelentése.)
A budapesti eseményekkel egybehangzóan az az itteni piac irányzata is lanyhára fordult, különösen rozsé, amely czikk 5 fillérrel olcsóbban lett volna kapható. Buza és zab is 5 fillért veszített, tengeri ellenben megtartotta a tegnapi árakat. Az észak amerikai és a párisi tőzsdék könnyű javulást jelentettek.

Jegyzetett buza: tiszavidéki 12.90-13.30 korona, mosoni 12.50-12.90 korona, tótfelvidéki 12.50-12.95 kor., déli vasuti 12.40-12.90 korona, marchfeldi 12.30-12.65.

Uj-rozs: tótfelvidéki 10.20-10.45 korona, csepeli 10.15-10.35 kor., pestmegyei 10.20-10.45, déli vasut 10.15-10.35 korona, különféle magyar 10.05-10.30 kor., osztrák 10.15-10.45 korona.

Arpa: mo

földi

tótfelvidéki 7.1

győri

tiszavidéki

Magyar

korona,

korona.

Magyar za

8.60 8.90 ko

válogatott 9.—

és alsóausztria

B

Bécs, július

nyebbülése uja

irányzatának, u

előtőzsdén is ér

nyek iránt nagy

kek nyugodtak

vényekben nagy

II óraker z

Osztrák h

Länderbank

Elbavölgyi vas

Alpesi bányat

Májusi járadék

Orosz érték

márka 117.62.

1 óraker je

Osztrák h

Länderbank 43

693.—, Anglo

Déli vasut 114.

részvény 655.5

koronajáradék

márka 117.62,

murányi 549.—

utak —. Sko

pai petroleum

Bécs, júli

4:2 százalékos

osztrák arany

151.—, Osztrák

bankrészvény

Osztrák-magyar

Dunagőzhajózá

Cs. k. arany (ve

Lloyd 405.—4.

koronajáradék

trák hitelrész

537.50, Osztrák

gyar államvasu

Alpesi részvény

doni váltóár 2

jegy 186.—. Ju

Bécs, júli

4 százalékos a

kölcs. sorsjegy

737.—, Magyar

Rimamurányi

Adria hajózási

ronajáradék 93

kötv. 93.25.

Kassa-Oderber

zálogbank 428

KÜL

Berlin, júli

déről is rendk

üzlet majdnem

csak egészen c

különösen dé

gebb volt, ami

tott. Más vas

járadékpiac é

csak igen csek

irányzat mellet

nyire szilárd

százalék, magá

Záratkor

14.30-14.60
13.90-14.30
11.10-12.00
16.40-16.60
15.80-16.20
14.20-14.40

0.89. 10.98

8.98.

0.

90

95

97

97

93

latott:

lyia irány-

sokra Déli

atlott, kü-

napni árfo-

esést mu-

üzlet volt

a mai nap

helyi pia-

let Orszá-

gi Köszéni-

volt a

st koroná-

trák hitel

25-738-

onán, Déli

onán, Vá-

koronái-

nán, Salgó

szubszkri-

620.-

ák-magyar

0-737.-

Déli vasut

-548.75.

k 111.10.

algótarjáni

gyár r-t.

Osztrák

ák hitel-

y 737.75.

x 430.50.

jelentése.)

zónán az

it, külö-

mban lett

vesztett,

kat. Az

u javu-

3.30 ko-

felvidéki

korona,

korona,

-10.45,

magyar

rona.

Arpa: morvaországi — kor., march-feldi — kor., bécsvidéki — kor., löfelfvidéki 7.15-7.40 — kor., csepeli — kor., győri — kor., déli vasuti — kor., tiszavidéki — korona.

Magyar tengeri: régi 7.45-7.65, új — korona, cinquantin 8.—8.50, új — korona.

Magyar zab: selejtes — kor., közepes 8.60-8.90 korona, elsőrendű 8.85-9.10 kor., válogatott 9.—9.30 korona, cseh-morvaországi és alsóausztriai 8.40-8.70 korona.

BECSI ÉRTÉKTŐZSDE

Bécs, július 3. A külföldi pénzpiacok megkönynyebbülése újabb támaszt nyújtott a tőzsde jobb irányzatának, úgy hogy a barátságos hangulat a mai előtőzsdén is érvényben maradt. Alpesi bányarészesvények iránt nagyon élénken érdeklődtek. A többi értékek nyugodtak voltak. A déli tőzsdén déli vasuti részvényekben nagyobb arbitrázs eladásokat eszközöltek.

II óraker zárulnak:

Osztrák hitel. 619.75. Magyar hitel. 738.50. Länderbank —. Allamvasut 693.25 —. Elbavölgyi vasut 453.25. Déli vasut 116.25 —. Alpesi bányatársulat 655.25. Rimamurányi 549.—. Májusi járadék 97.05. Magyar koronajár. 93.—. Orosz érték —. Török sorsjegy 185.75. Német márka 117.62.

I óraker jegyezték:

Osztrák hitel 619.50, Magyar hitel 738.50. Länderbank 435.50. Unio-bank 537.—, Allamvasut 693.—, Anglo-bank —, Bankverein —, Déli vasut 114.50, Gözhajó —, Alpesi bányarészesvény 655.50, Májusi járadék 97.05. Magyar koronajár. 93.—, Török sorsjegy 185.75, Német márka 117.62, Elbavölgyi vasut —, Rimamurányi 549.—, Orosz járadék —, Keleti vasutak —, Skoda —, Magyar jelz. —, Kárpai petroleum —.

Bécs, július 3. (Osztrák értékek zárlata.) 4:2 százalékos papír-járadék 97.—, 4 százalékos osztrák arany járadék 115.85, 1860-as sorsjegy 151.—, Osztrák hitelsorsjegy 469.—, Angol osztrák bankrészesvény 294.50, Bécsi Bankverein 518.10 Osztrák-magyar bank 1735.— Déli vasut 113.— Dunagőzhajózási társ. 1000.— Dohány rész. 427.— Cs. k. arany (vert) 11.35 Német banky. 117.62 Osztr. Lloyd 405.— 4:2 száz. ezüst. jár 96.95-99.05, Osztr. koronajár. 97.20, 1864-es sorsjegy 261.—, Osztrák hitelintézeti részvény 619.75, Union-Bank 537.50, Osztrák Länderbank 437.50, Osztrák-magyar államvasut 691.50, Elbavölgyi vasut 452.—, Alpesi részvény 656.—, 20 frankos 19.13, Londoni váltóár 239.72. Lipótkohó —, Töröksorsjegy 186.—. Nyugodt.

Bécs, július 3. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 110.90. Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 142.75 Magyar hitelbank részvény 737.—, Magyar leszámítoló és váltó részvény 466.—, Rimamurányi 547.60, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság 405.—, Magyar koronajár. 93.—, 4 százalékos magyar földteherm. kötv. 93.25. Magyar nyer.-k. sorsjegy 186.—, Kassa-Oderbergi vasutrészesvény —, Magyar jelzálogbank 428.50, Magyar keresk. bank —.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE

Berlin, július 3. (Tőzsdei jelentés.) A mai tőzsdéről is rendkívül kevés a jelenteni való, miután az üzlet majdnem teljesen szünetelt. A bankpiacon csak egészen csekély üzletek jöttek létre. Déli vasut különösen délnémetországi eladásokra ismét gyengébb volt, ami az államvasuti részvényeknek is ártott. Más vasutak inkább szállárságra hajlottak. A járadékpiac éppúgy, mint a bányarészesvények piacza csak igen csekély forgalom színhelye volt, megosztott irányzat mellett. A készpénzpiac ipari értékei többnyire szállárságból irányzatok voltak. Napi pénz 3 százalékos, magánleszámítolási kamatláb 2 1/2 százalékos.

Zárlatok jegyeztetik: 4:2 százalékos papír-járadék —, 4 százalékos osztrák aranyj. 98.40, osztrák hitelrészvény —, Déli vasut 21.60, orosz bankjegyek 214.25, 4 százalékos új orosz kölcson 76.—, Disconto Commandit 170.80, Dinamit-truszt —, Harpeni 196.75, Unifikált török járadék 95.25, 4:2 százalékos ezüst-járadék 96.90, 4 százalékos magyar aranyj. 93.20, Magyar koronajár. —, Osztrák-magyar államvasut 147.90, Bécsi váltóár 84.95, Olasz járadék —, Alt. villamosági Edison 218.—, Gelsenkircheni 216.50, Laurahöz 201.30. Szilárd. Frankfurt. (Zárlat.) július 3 4:2 százalékos papír-járadék —, 4 százalékos osztrák aranyj. 98.40, 4 százalékos magyar aranyj. 93.40, Osztrák hitelintézeti részvény 194.50, Osztrák-magyar államvasut 148.—, Lszaknyugati vasut

—, Bustiehradi vasut —, Londoni váltóár 203.78, Bécsi Bankverein 130.10, Villamos részvény 145.—, 3 százalékos magyar aranykölcson 78.10, 4:2 százalékos ezüstj. 96.90, Osztrák koronajár. 92.80, Osztrák-magyar bank 126.—, Déli vasut részvény 22.20, Elbavölgyi vasut —, Bécsi váltóár 84.95, Párisi váltóár 811.33, Union bankrészesvény —, Alpesi bányarészesvény — Nyugodt.

Hamburg, (Zárlat) július 3. 4:2 százalékos ezüstj. 98.70, 1860. sorsjegy —, Déli vasut 21.65, 4 százalékos aranyj. 98.10, Osztrák hitelrészvény 194.50, Osztrák-magyar államvasut 148.25, Olasz járadék 103.90, 4 százalékos Magyar aranyj. 92.10 Nyugodt.

London, július 3. Angol consol 88.—.

Páris, július 3. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járadék 95.15, Osztr. aranyj. 98.75, Magyar aranyj. 96.—, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről —, 4 százalékos Olasz járadék —, Déli vasut elsőbbeségi kötv. 296.—, 5 százalékos marokkói járadék 517.—, 4 százalékos 1890. Román kölcson —, 4 százalékos Kons. amort. román járadék 89.20, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. 91.80, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 97.60, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 507.—, 4 száz. Szerb járadék 1907.—, 4 százalékos spanyol járadék 96.90, 4 százalékos unifikált török jár. 96.35, Török sorsjegy 178.—, Török dohányrészesvény 453.—, Osztrák föld-hitelintézet 1117.—, Osztr. Länderbank —, Magyar Jelzálogbank 453.—, Banque de Paris 1469, Banque Ottomane 721.— Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut 118.—, Meridional vasut —, Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann gépgyár 530.—, Rio Tinto 15.85, Sucrerie d'Egypte 27.—, Tula —, Thomson Houston —, Uríkányi köszén 150, Chartered 20.50, De Beers 263.50, East Rand 101.50, Jagersfontein 87.50, Transvaal Consols —, Transvaal Land Company 50.25, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.—, Váltó német piacokra (rövid) 123.21, Váltó Bécsre (rövid) 104.75, Váltó Belgiumra (rövid) 1/4. Olasz aranyváltó (rövid) 1/4, Váltó Svájcra (rövid) pari. Csek Londonra 251.25, Magánkamatláb 1/4. Nyugodt

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Vásárocsarnok.

1908. június 30-án.

Gyümölcsfélékben a kereslet jó, kajszinbarackból a hozatalok kedvező árak mellett emelkedőben vannak. Vaj lanyhult, tojás emelkedő tendenciát követ.

Mai árak:

Husneműek: Helybeli marhahus hátulja 130-156 K, eleje 104-120 K, vidéki borjú, bőrbőn hosszan mérve sulylevonás nélkül 72-86 K helybeli borjúhus 94-110 K, sertésus szalonával 130-132 K, lehuzott sertés 162-164 K, szalonna friss 136-140 K, szalonna sózott 112-120 K, szalonna füstölt 124-132 K, olvasztani való 132-136 K, háj 136-140 K, sertészsir 136-144 K, mind métermázsanként. Füstöltus (vidéki) kg.-ja 120-160 K, hazai sonka 1.60-1.80 K, szalámi magyar 3.40-3.80 K, nyári szalámi 1.20-1.40 K.

Vad: Öz 170-1.80 K, szarvas — K, dämvasd —, vaddisznó — K, nyul süldő — K, fogoly — K, fácán — K, szalonka — K, darabonként. Fenyvesmadár kötegye —.

Baromfifélék: Élő rántani való csirke 160-240 K, sütni való 2.40-3.20 K, kacsa sovány 3.40-4.40 K, kacsa hizott 5.—6.— K, liba fiatal 5.—8.— K, lud hizott 14.—18.— K, tyuk 3.40-4.20 K, pulyka — K páronként. Vágott: szépen tisztított baromfi: hizott lud 130.—150 K, hizott rucza 140.—160 K, hizott pulyka — K, levestyuk 1.20-1.40 K kg.-ként, Pulárd 1.80 -2.— darabonként.

Tejtermékek: Tevaj (centrifugált) I. 2.10-2.40 K, II. 2.—2.20 K, főzővaj (köpült) 1.40-1.60 K, tehénturó 10-24 K, kilogr.-ként. Valódi erdélyi juhturót és munkásturót igen jutányosan szállíthatunk.

Zöldségfélék: Burgonya (Waggonáru) sárga — K, rózsá ujj — K, fehér 4.80-5.20 K, kifli — K, sárgarépa 10.—12.— K, petrezselyem 16.—18.— K, vöröshagyma makói 18.—19.— K, közönséges hazai 10.—14.— K, fokhagyma 36.—40.— K, káposzta 10.—20 K 100 kg.-ként. Burgonya, új 12.—14, K, kalarabé .60-1.— fill, spárga solo K, közep K, leves — f kg.-ként. Zöldbab hüvelyes — K, kifejtett — K, zöldborsó hüvelyes — K, kifejtett — K.

Gyümölcsfélék: Szőlő — fillér kg.-kint Alma válogatott elsőrendű áru (aranypármén

ranett, Jonathán, Törökbalint, batul stb.) — K, másodrendű — K, harmadrendű apró áru — K. Körte elsőrendű — K, másodrendű — K, dió I. 40-60 K, II. 30-40 K 100 kg.-ként.

Tojás: bácskai 76-78 K, erdélyi apróbb áru (1440 drb.)

Budapesti szurómarhavásár.

Budapest, július 3. (Hiv. tud.) A mai vásárra felhajtottak 1752 darab élő borjú (közte 23 rugott) Fizettek: elsőrendű élő borjúkért 70-80 fillért, kivételesen 82-86 fill., középminőségű élő borjúkért 60-68 fillért, silány és rugott borjúkért 48-58 fillért kilogrammonként (levonás nélkül). Az üzlet életelen volt, az árak ismét 2-4 fillérrel kgr.-kint csökkentek.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest-Kőbánya.

Budapest, július 3-án. (Hivatalos tudósítás.) Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) — fillér Közép (páronként 300-400 kilogrammig terjedő sulyban) — fillér. Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 127-129 fillér. Fiatal közép (páronként 251-320 kilogrammig terjedő sulyban) 129-131 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr.-ig) 133-137 fillér. Szerbiai nehéz (páronként 260 kg fölül sulyban) — fillérig, közép (páronként 240-260 kilogramm sulyban) — fillérig.

Sertéslétszám: 1908. évi július 1. napján volt készlet 39224 drb., 1908. július hó 2-án felhajtott 66 darab, 1908. július 2-án elszállított 493 darab, 1908 július 3. napjára maradt készletben 38796 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: nyugodt.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, július 3. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 91 darab sertés, 23 darab süldő, 1 darab malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 1036 darab sertés, 33 darab süldő, — darab malacz, összesen 1127 darab sertés, 56 darab süldő, 1 darab malacz. Eladatott 1106 darab sertés, 49 darab süldő, 1 darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 23 drb sertés, 7 darab süldő, — drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül ételsulyban 102-108 fillér, ételsulylevonással — fillér. II. rendű 280 kg.-tól 350 kgr.-ig, 100-102 fillér, ételsulylevonással — fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül — fillérig, ételsulylevonással 130-138 fillérig; fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — fillér, ételsulylevonással 132-140 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — fillér, ételsulylevonással 130-140 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül —, könnyű 140-300 kgr.-ig — fillérig, ételsulylevonással 128-144 fillérig. Belföldi süldő 84-108 fillérig, horvát süldő — fillér Malacz — fillérig. — (Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, ételsulyban értendők.) A vásár irányzata igen élénk. Az árak 4 fillérrel emelkedtek.

VIZÁLLAS.

		m é t e r		m é t e r			
		jul. 3. jul. 2.		jul. 3. jul. 2.			
Inn	Ehirding	1.75	1.76	Tisza	M.-Salgot	0.98	0.01
Unna	Pusán	2.87	2.40		Tekoháza	0.09	0.23
	Lina	0.20	0.15		V.-Namény	0.58	0.70
	Bács	0.48	0.41		Tokai	0.86	0.29
	Pozsony	1.41	1.50		Tiszafüred	0.83	0.28
	Komárom	2.45	2.52		Szolnok	0.13	0.30
	Budapest	1.88	2.—		Csongrád	0.39	0.74
	Paks	1.50	1.80		Szeged	0.13	0.—
	Mohács	2.53	2.60		T.-Becse	0.48	0.59
	Gomhós	3.14	5.26		Titel	0.14	2.17
	Ujvidék	2.45	2.65	Óndava	Hoér	1.39	1.20
	Pancsova	1.26	1.32	Tapoly	Bárta	0.13	0.44
	Orsova	1.90	1.95	Bodrog	Ladmóc	0.22	0.18
Horva	Morvafalu	0.—	0.18	Sajó	Zsoleza	0.46	1.59
Vág	Zsolna	0.24	0.34	Hernád	H.-Némét	0.27	0.18
	Trencsén	0.23	0.34	Berettyó	Margitta	0.18	0.34
	Szered	0.23	0.27		H.-Ujfalva	0.42	0.28
	Szt.-Gothárd	0.46	0.30	Kőrös	Cenusa	0.46	0.46
	Sárvár	0.09	0.05		N.-Várán	0.27	0.25
	Győr	2.—	2.19		Belényes	0.18	0.19
Dráva	Várán	1.70	1.78		Tenke	0.42	0.30
	Zákány	0.08	0.—		Gurahonó	0.26	0.26
	Bács	0.14	0.27		Borosjenő	0.59	0.22
	Füzök	1.44	1.63		Békés	0.48	0.38
Hura	M.-Szardah.	0.54	0.—		Gyoma	0.36	0.38
Száva	Zágráb	0.14	0.12	Maros	Gy.-Fehérvár	0.36	0.30
	Sziszek	0.88	0.82		Branyicska	0.—	0.—
	Mitrovicza	1.15	1.23		Soborsin	1.24	1.20
	Décs	0.49	0.33		Arad	0.12	0.05
	Szatmár	0.44	0.—		Makó	0.16	0.10
Kraszna	N.-Mialény	0.10	0.14	Temes	K.-Kontély	0.46	0.50
Latorcza	Munkács	0.10	0.14	Béga	Kiszéő	0.46	0.50
Laborca	Homonna	0.16	0.20		Temesvár	0.31	0.24
Ug	Párcsény	0.06	0.—		Becskevek	0.94	0.96

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: FAJOR MATYÁ

Kivonat a hivatalos lapból.

Julius 3.

Kinevezések. A kereskedelemügyi miniszter Popp József műszaki tanácsosi címmel felruházott főmérnököt, a fumei tengerészeti hatóság műszaki osztályának vezetőjét, műszaki tanácsossá, az aldu-nai hajózási hatóság főnökét, Gruber Jenő hajózási főfelügyelőt, műszaki tanácsossá és ugyanezen hatóság főnökhelyettesét, Tompa Károly hajózási felügyelőt a VII. fizetési osztály 3. fizetési fokozatába felügyelővé, Banianin Mihály révkapitányt a VII. fizetési osztály 3. fizetési fokozatába révkapitányvá, Brooser Mór és dr. Moldoványi István iparfelügyelőt a VII. fizetési osztály 3. fokozatába ipari főfelügyelővé, továbbá Barabás Sándor, Szabóky Károly, Halmay István, Kocsis István és Ledniczky István fizetéstelen ipari segédfelügyelőt a X. fizetési osztály 3. fokozatába ipari segédfelügyelővé, Gauss Viktort, a fumei állami tengeri biológiai állomás vezetőjét, a fumei tengerészeti akadémia tanárává, a zálogházak személyzeti létszámába Dániel Tivadar számvizsgálót számtanácsossá, ifj. Kiss Sándor számtanácsost számtanácsossá, Arnold Antal segédtisztet tiszté, Bornemissa Ferenc számtanácsost számtanácsost ideiglenes minőségben, Monory György tanácsost segédtiszté, végül Kratzig János díjnyertes számtanácsost, Tárnok János számtanácsost miniszteri számtanácsossá, Elischer Tihámer, Ferencsik János és Kozák Endre számtanácsost miniszteri számtanácsossá, Maly Emil p. és t. számtanácsost, Nagy József István és Szikora Vilmos számtanácsost ideiglenes minőségű miniszteri számtanácsost, végül Röthler Károly díjnyertes és Knébel Nándor nyug. hadnagyot ideiglenes minőségű fizetéstelen miniszteri számtanácsossá; a pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök Langhmáhr János pénzügyi főbiztos Nyitrai pénzügyi felügyelővé, Obetko Vilmost pénzügyi főbiztos Besztercebányára pénzügyi főbiztos és a pénzügyi biztos-helyettesek létszámából Salamon Ferencet Mehádiára, Merazzi Ferencet Bergrszásba és Teleska Józsefet Karánsebesre ideiglenes minőségű pénzügyi biztossá, Candelári Antal fumei vámtisztet vámtanácsossá, ifj. Fauszt János újdéki vámtanácsost vámtanácsost, mindkettőt jelenlegi állomáshelyükön és Fogel Viktor brassói vámtanácsost vámtanácsost a fumei fővámtanálhoz, Bartl József dohányáruraktári ellenőrt dohányáruraktári kezelővé, Navratil József és Szatmári Ernő dohányáruraktári segédtanácsost dohányáruraktári

ellenőrré és Panajott Gyula rendelkezési állapotba helyezett kincstári ügyészéi irodatisztet dohányáruraktári segédtanácsost, Flórián Árpád díjtalan pénzügyi számtanácsost ideiglenes minőségű segédtanácsost pénzügyi számtanácsossá, Lyachovics Béla rahóli lakost ideiglenes minőségű díjtalan pénzügyi számtanácsossá, a máramaroszei pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőszékhez; a vallás- és közoktatásügyi miniszter a vezetése alatt álló minisztériumban Tibay Ágoston és Szinyéry László irodasegéd-tisztet irodatiszté; a debreczeni itélőtábla elnöke Balogh Béla matuszalkai lakos, jogszigorót a debreczeni itélőtábla kerületébe díjtalan joggyakorlókká; az exri törvényszék elnöke a tisztifüredi járásbírósnál üresedésbe jött III. oszt. hivatalnoki állásra Fülöp András exri lakos, volt törvényszéki napidias szolgát nevezte ki.

Névgyarostások. A belügyminiszter Links Adolf puhóli lakos Lénárdra, Csizsár György nyir-megyesi lakos Czinere, kiskoru Klein Miklós és kiskoru Klein Sándor losonczy lakosok Kertészre, Nádra György és Mihály aradi lakosok Nádraira, Schütz Imre körmendi lakos saját, valamint Imre és Kázmér nevű kiskoru gyermekei Sárira, Fischer Gyula újpesti lakos saját, valamint Dezső nevű kiskoru gyermeke Elekre, Burucs Sándor budapesti lakos saját, valamint Sándor, Kálmán és Zoltán nevű kiskoru gyermekei Bárdosra, kiskoru Eckstein Artur budapesti lakos Erdőse, Berger Sándor neworki lakos Barnára, kiskoru Gelberger Jenő budapesti lakos Miklósrá, kiskoru Mayer, másképp Molnár Henrik budapesti lakos Molnárra, Weisz Salamon alsódbási lakos saját, valamint Sándor ievű kiskoru gyermeke Violára, Keltos Anna miskolczy lakos saját, valamint Mária Valéria és Jenő nevű gyermekei Rónaira, Miszbach László makói lakos saját, valamint Rudolf, Ferencz, Lajos, Kálmán, Sándor, Géza és Béla kiskoru gyermekei Mátraira, kiskoru Guttman Manó (Emil) és kiskoru Guttman Fülöp kassai lakosok Gedeonra, kiskoru Wiedner Mátyás kerzeli lakos saját, valamint Vidner József kiskoru gyermeke Váradra, Grünberger Márkus szegedi lakos saját, valamint Erzsébet, Eszter és Lajos nevű kiskoru gyermekei Gálra, Mácsék József vashidegkuti lakos saját, valamint kiskoru Ferencz és Mária nevű gyermekei Molnárra, Blazsicsk Kornél pozsonyi lakos Ballára, kiskoru Zsivanovics Szilvia losonczy lakos Zoltánra, Brauner Jenő wieni lakos Timárra, Karg János poldári lakos Kárpátra, kiskoru Grekoviits Ferencz esztergomi lakos Galambosra, kiskoru Gyurcsák András esztergomi lakos Szentgyörgyre, kiskoru Vendl Rezső esztergomi lakos Sajgóra, Friedmann Sándor osztrálménoki dírtólakos Fábánra és kiskoru Turcer József Emil losonczy lakos családi nevének Turira kért átváltoztatását megengedte.

Pályázatok. Az eszéki kir. adóhivatalnál pénztárnoki állásra két hét; a bosnyák-hercegovinai közgazgatási szolgálatban több IX. rangosztályú (3500 kor. évi fizetéssel) járási orvosi állásra; a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium segédtanácsosainál irodasegéd-tiszt állásra folyó évi július hó 31-éig; a mitroviczai m. kir. folyamtermőknéknél folyamtermőgyázói állásra folyó évi szeptember hó 20-ig lehet a pályázati kérvényeket beadni.

IDŐJÁRÁS.

A meteorologiai központi intézet távirati jelentése. 1908. július 3-án reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának áttekintése

Hazánkban tegnap az északi felföldön, meg itt-ott északkeleten fordult elő némi eső.

Prognózis a következő 24 órára

Lényegtelen hőváltozás és helyenkint — főleg északon, meg keleten — eső, vagy zivatar várható.

Table with columns: Allomás, Légnyomás mm 700 +, A hőmérséklet Celsius szerint, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék mm, Hőmérséklet máx. min. Rows include various locations like Szatmár, Győr, Arvaváralja, Komárom, Magyaróvár, Sopron, Szék, Értkecska, Debrecen, Kocskmót, Orosháza, Arad, Szombolya, Versec, Orsova.

Table with columns: Széna, 100 kilogramm, 1000 kilogramm, Ár. Rows include: Huszvidéki, Fehérmegyei, Pestvidéki, Bácsági, Bácskai, Egyéb gabonafélék, Rozs, Arpa, Zab, Tengeri magyár, Repce, Burgonya, Kőrös, Faj, Különféle termények, disznószőr, szalonna, szilva készlet, szilva készlet, diómag.

Table with columns: Államadésság közléseinek, Bankok részvényei, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gőzmalomok, Különléte vállalatok. Rows include: Magyar aranyáradek, Kassna-oderb. v. 1880. frl. 4 1/2%, Bankok részvényei, Magyar kereskedelmi r.t. 5%, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gőzmalomok, Különléte vállalatok.

Table with columns: Újlaki téglák és mészkövek, Sorsjegyek, Pénznemek és váltók. Rows include: Újlaki téglák és mészkövek, Sorsjegyek, Pénznemek és váltók.

szombat, július 4. (Moder) sohasesm u... tendőt vas... nagy mérté... folyton arr... kényelmess... egész sere... más népek... emberiség... utazása ké... része a kö... sorban nag... szijazva hi... párnákat, s... latosan kö... reiteneke... keket tart... szappan, ill... szövetből k... hajtható m... len aprósá... ételek szár... aszbeszt k... s legmente... marad mel... könnyűség... AN... Ezt a... Önké... — M... — Elfoga... semmit a... kérdést?... nem az o... — T... az udvar... — E... natra elf... minden g... gyobb az... a kivánc... kisebb r... most sz... mennék... Az o... dotat töl... — T... férjem ti... egy szót... vem? — I... Egy... tem elfo... — I... Az... válaszol... — I... vegye... izgatott... Nem... roskadt... pánhány.

KÜLÖNFÉLÉK.

Álmomban.

Álmomban újra ott, melletted ültem,
Rezembe fogtam kis, fehér kezéd,
És fátyolozott, dalos, csengő hangon
A szerelemlről beszéltem neked.

Egették szívem visszafojtott könyvek,
Elhalt a szó vonagló ajkamon —
S te csodálkozva néztél a szemembe,
És nem értetted, mi bajom . . .

Lichtenberg István.

(Modern utkészlétek.) Mig hajdan a francziák sohasem utazgattak, most ugyszólván az egész esztendőt vasuton vagy automobilon töltik, mióta ily nagy mértékben elfogta őket az utazási kedv, azóta folyton arra törekcsenek, hogy az utazást lehetőleg kényelmessé tegyék és ebbeli igyekezetük közben egész sereg olyan találmányt eszeltek ki, amelyek más népek által is megszívlelendők. Minthogy az emberiség nagy része még ma is a vasutat kénytelen utazása céljára igénybe venni, a találmányok nagy része a közlekedési eszközre irányul. E téren első sorban nagy büröndökkel találkozunk, amelyek összehajtható hihetetlenül kis helyet foglalnak el és légpárnákat, sőt tollpárnákat, meleg és amellet csodálatosan könnyű finom szöveteiből készült paplanokat rejtenek. Egy másik kis terjedelmű táská toilletteczikéket tartalmaz. Van ebben fésű, hajkefe, ruhakefe, szappan, illatszert, borotváló készülék, a legvékonyabb szöveteiből készült törülközők, gummiból készült összehajtható mozdótól és más számtalan nélkülözhetetlen apróság. Hasonlóképpen nélkülözhetetlenek az ételek számára készített kis kosarak, amelyekben aszbeszt közé lesz helyezve az ételt tartalmazó tál és légmentesen elzárva, meglehetősen hosszú ideig marad melegen az étel. Ennek kiegészítése a tollkényliségű, összehajtható asztalka, amelynek lábái

vékony bambuszrúdból készülnek, lapja pedig sokszorosan összehajtható. Ezek az asztalkák nem csak étkezni lehet kényelmesen, hanem a partner akad, kitűnő kártyaasztalok gyanánt is szolgálnak a kupében.

(A londoni olimpiád vezetője.) Minél jobban közeledik az olimpiai versenyek ideje, annál nagyobb érdeklődés irányul e nagy eseményre, amely az egész világ atlétáit és versenyzőit Londonba gyűjti. A főszemély természetesen az egész verseny vezetője lord Desborough. Bátran elmondható, hogy egész Angliában keresve sem találtak volna e polczra hivatásosabb és megfelelőbb sportférfit, mert alig van a sportnak olyan ága, amelyben ne mutathatna fel kiváló eredményeket. Abban az időben, amikor még alig néhány hete turistáskodott, máris a Matterhorn megmászására vállalkozott és e nehéz feladatot szerencsésen meg is oldotta. Gyakran hajszáltávolságra ólalkodott mellette a halál. Így egy elefántvadászatnál csak a véletlen mulott, hogy az otromba elefántok csordája agyon nem tiporta, egyszer pedig majdnem a tigrisek tépték szét. Magától értetődik, hogy Desborough lord kitűnő uszó is. Néhány évvel azelőtt az amerikai lapok hasábotok közöltek arról, hogy a lord közvetlenül a vizesés fölött átuszta a Niagarát. Newyorki ismerősei később bevették ezt s így a derék lord, hogy a hitetlen Tamásokot meggyőzze, barátai társaságában ismét elutazott a Niagarához és szemük láttára megismételte veszélyes vállalkozását. Hogy egyuttal kitűnő hosszútávutó, azt a szakími hadjáratban bizonyította be, amelyen mint hadi tudósító vett részt. A hadjárat idejében egy alkalommal az ellenség lovassága üldözöbe vette és az üldözök kiölték alóla a lovat. A lord ekkor a saját lábán próbált menekülni az ellenség elől. Csak gyors lábai mentették meg a haláltól, mert néhány kilométernyi erőltetett futás után elérte az angol előőrseket, mire üldözői visszafordultak. Ezt a futást azonban állítása szerint nem volna kedve még egyszer megismételni. Az igazi sportsmannak a nélkülözésekkel is szembe kell szállni és Desborough lordnak ebbeli képességét is alkalma volt bebizonyítani. Az amerikai sziklahegységben egy vadászkirándulás alkalmával egy szerencsétlen véletlen folytán elszakadt a vadásztársaságtól. Három napig bolyongott éltlen-szomjan, a legnagyobb veszélyeknek kitéve, a hegyek között, míg végre ismét megtalálta társait. Ha kóborlása közben vadállat támadta volna meg, védekezni sem lett volna képes, mert töltényei mind elfogytak, amikor a társaságtól elszakadt.

(Varázslók között.) A világjáró Bainbridge a „World Magazine” című folyóirat legújabb számában a megfigyelések egész sokaságát közli, amelye-

ket a kezdetleges népfajok varázslóinak körében gyűjtögetett. Csaknem mindenütt a csodatevőkben emberfölötti lényeket látnak. A tudatlanoknak irántuk érzett tisztelete sokkal inkább a meg nem érteti cselekedeteiből származó félelemből, mint a bűvés műveletekhez való vonzódásból táplálkozik. Gyakran bámulatosan hatnak a nyers lelkekre és ezt a hatást még gyakrabban használják ki a maguk javára. Az örödgüzést egybefűzik a kuruzslással, varázslatos orvosi mesterséggel. Hivatásuk legjelentékenyebb része a gyógyítás, amit növényekkel, folyadékokkal és egyebekkel végeznek. Ritka biztonsággal kezelik a betegeket. Műtéteiket nagy számban koszoruzza meg a siker. Bainbridge egy ízben ánuja volt egy kar-amputálásnak, amelyet egy wangeról mágus teljesített és amely becsületére vált volna bármely európai sebésznek. A leggorombább eszközökkel is ügyes gyorsasággal és czélosan tudnak dolgozni. Nem törődnek azzal, ha a szenvedő bármilyen hangosan is viselkedik. Nevezetes tevékenységük a boszorkányfelfedezés és elítélés. A gonosz szellemekkel czimborálóknak tapasztalt aszszonyokra kegyetlen kínzások várnak. Ártatlanságukat, vagy vétkességüket a középkori tűzpróbához hasonlatos szertartás dönti el. Némely törzsek mérges italokat hajtatnak fel velük, amibe sorjában pusztulnak el, ha ugyan valamelyiknek a szívós szervezete nem szegül ellent a halálnak, amit azután a sokaság úgy magyarázgat, hogy megmentette a sántán és a felgyógyult nőszemélyt diadalmenetben viszik tanyáról-tanyára. Bainbridge elbeszéli egy Herero nevű kasztból való csillagjós kiváló tudását. A tisztesség a családban apáról öröklődik. A most élő sarjadék kiválóan ismeri a világmindenséget, a bolygók mozgását, az égitestek keletkezését, helyzet, tulajdonságait, egymásra hatását és az időjárás egész természetét. Egyébként ő is foglalkozik gyógyítással. Otthonosan kezel csuzos bántalmakat, amikre forró kövekkel és fűvekkel töltött gőzfürdőt rendel. És még számos más ilyen példa igazolja, hogy a csodatevők tarka képzeletből fakadó munkája miként érintkezik a modern tudomány vonatkozásaival.

A NAGY TITOK

IRTA: W. COLLINS.

12

Ezt a végső mondatot élesen hangsúlyozta. Önkéntelenül felugrottam a helyemről.

— Most már értjük egymást! — mondtam. — Elfogadom az ön feltételeit. Nem akarok öntől semmit se kérni. De megengedjen egy merész kérdést? Tegyük fel, ez a ház nem az öné, hanem az enyém.

— Tekintse teljesen a magáénak, — szót az udvarias és előzékeny őrnagy.

— Ezer köszönet, kedves őrnagy; e pillanatra elfogadom az ajándékot. Ön tudja, hogy minden gyengék között a kíváncsiság a legnagyobb az asszonyoknál. Tegyük fel tehát, hogy a kíváncsiság vezérelt ide, hogy házamat legkisebb részleteiben is megismerjem. Ha már most szobáról-szobára, szekrénytől-szekrényhez mennék, hiszi, hogy eredményes lenne ez?

Az őrnagy azonnal megértett és újabb gondolat töltötte el.

— Tehát volna valami eredmény, miszerint férjem titkát megtalálnám ebben a házban? Csak egy szót válaszoljon, őrnagy ur! . . . Igen, vagy nem?

— Igen, — szót rövid gondolkodás után. Egy hirtelen sugallatnak engedve, lélegzetem elfojtva kérdeztem tovább:

— Ebben a szobában?

Az őrnagy pillanatig hallgatott, azután azt válaszolta:

— Igen!

— De üljön le, kérem, — tette hozzá — és vegye a legkényelmesebb széket. Ön nagyon izgatott és szüksége van a nyugalomra . . . És az őrnagynak igaza volt.

Nem tudtam már magamon uralkodni és lerokkadtam egy székre. Az őrnagy csezengett és néhány halk szót váltott az inassal

— Már olyan régen vagyok itt, — mondtam végül gyenge hangon. — Mondja meg őszintén, nem háborgatom?

— Háborgatni? — ismételte ellenállhatatlan mosolylyal. — Ön elfelejti, hogy saját házában van!

A szolga ezalatt visszajött egy fél üveg pezsgővel és egy kis tányéron apró piskótát hozott.

— Ezt mindig itthon tartom a hölgyek számára, — mondta az őrnagy. — Tegye meg azt a szíveséget és vegyen némi frissítőt magához és azután — és e közben különös pillantást vetett reám — én felmegyek a primadonnámhoz, önt pedig magára hagyom.

Megfogtam a kezét és hálásan megszorítottam.

— Egész életem nyugalma áll most kockán, — mondtam én. — Ha itt most magamra hagy e szobában, szabad benne akárhol kedvem szerint keresni és kutatni?

— Nehéz felelősséget vállalok magamra azáltal, hogy kíváncságát teljesítem: de mégis teljesítem, mert azt hiszem, hogy egész életének nyugalma az igazság felderítésétől függ. — Mig ezt mondta, két kulcsot vett ki a zsebéből.

Az elzárt szekrényeim persze gyanusak lesznek ön előtt. Ebben a szobában csak a hosszú könyvszekrény alatt levő ajtó és az olasz szekrény ajtaja van elzárva. Itt vannak a kulcsok hozzá.

És átnyújtotta őket.

— Egészen eddig nem szegtem meg férjének adott ígéretemet. Hi maradok hozzá, bárminő is legyen kutatásának az eredménye. Még a legkisebb intést sem szabad önnek megadnom. Csak még egy utolsó figyelmeztetést. Ha véletlen folytán megtalálja a rejtély kulcsát, a felfedezés borzasztó lesz.

— Köszönöm, őrnagy ur, a figyelmeztetést, de meg kell lennie; fel kell fedeznem a titkot, bármilyen rettenetes következményekkel járjon is az.

— Jó, az egész ház és lakói rendelkezésére

állanak. Egyszeri csezengetésre jön a szolga, kétszerire a leány; időről-időre magam is meggyőződöm, mennyire haladt.

Komolyan meghajolt előttem és magamra hagyott a szobában.

HATODIK FEJEZET.

A kandallóban a tűz már elalvófélben volt. Odakünn pedig hideg őszi szél fújt; mégis izzó melegem lett, amint az őrnagy magamra hagyott.

Levettem a köpenyt és kalapot, lehuztam a keztyűmet és egy kissé kinyitottam az ablakot. A látvány, mely szemem elé tárult, nem volt kellemesnek mondható: egy elhagyott, pusztán kövezett udvart láttam, melyet a másik oldalon az őrnagy istállói határoltak. Néhány pillanat a nyitott ablaknál lehűtötte izzó homlokomat és teljesen felfrissültem.

Ismét betettem az ablakot és az első lépést megtettem a szoba átkutatására.

Csodálkoztam és meg voltam lepve saját lelkinyugalmam felett. Szinte vigasztaló volt a tudat, hogy teljesen egyedül vagyok.

A szoba hosszukás négyszög formájú volt. A két rövidebb fala egyikén volt az ajtó, azzal a bizonyos hasadékkal, mely összekötötte a másik szobával; a másik rövidebb falat szinte tetőtől a padlathig egy ablak alkotta, mely az udvarra nyílt.

Az ajtó mellett levő falnál kezdtem: jobbról-balról egy kártya-asztal állott.

A kis asztalkák fiókjaiban kártya és kártyatantuszok heverték. A kártyák még újak voltak, mintha most kerültek volna ki az üzletből. Csak egy csomag volt közöttük használt, azt óvatosan keresztüllapoztam, de legcsekélyebb gyanus dolgot sem találtam benne.

A rövid fal sarkaiban két kis szék állott berakott fával díszítve, az ülésen szabadon fekvő párnákkal. Felemeltem őket; mitsem találtam alatta. Átmentem az ellenkező falhoz, melyet főként a nagy ablak töltött ki.

(Folyt. köv.)

Elegáns facon!

Heti gyártás!
15.000 pár.

MAGYAR IPAR!

Legnagyobb választék!

1200
munkás és hivatalnok.

Czipőgyár Részvénytársaság TEMESVÁR.

A monarchia legnagyobb czipőgyára
Czipőárúinkat

szabott, alacsony és versenyképes árak mellett adjuk el. A gyári védjegy és az ár a talpba van vésve,

Központi főraktár Budapest

csak IV., Kossuth Lajos-

utca

14-16.

ARAD
DEBRECZEN
EGER
ESZÉK
FÜME
KASSA
KOLOZSVÁR
KOMÁROM
LUGOS
MISKOLCZ
M. VÁSÁRHELY
N. BECSKEREK
N. KANIZSA
N. KIKINDA
N. SZEBEN
N. SZOMBAT
N. VÁRAD
PANCSOVA
PÉCS
POZSONY

SOPRON
SZOMBATHELY
SZEGED
TEMESVÁR
UDPEK
VERSECK
ZÁGRÁB

Különlegesség:
„Goodyear Welt”
árúknak.
A jelenkor elismert
legjobb minősége.

Rendkívül olcsó és kényelmes hajójáratok Budapest, Vác és Nagymaros között.

Az Első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy kedvező időjárás esetén f. é. július hó 5-én azaz vasárnap rendkívül olcsó és kényelmes kirándulási hajójáratokat tart fenn Budapest—Vác—Nagymaros között.

Indulás Bpest-Petőfi-térről	8:00 órakor de. és 2:30 órakor du.
» Batthyány-térről	8:05 » » » 2:35 » »
» Ó-Budáról	8:20 » » » 2:50 » »
Érkezés Vácra	10:00 » » » 4:20 » »
» Nagymarosra	11:00 » » » 5:30 » »
Ind. vissza Nagymarosról	11:30 » » » 8:00 » este
» Vácra	12:15 » déli » 8:45 » »
Érkezés Bpest-Obudára	1:10 » du. » 9:40 » »
» Batthyány-térről	1:25 » » » 9:55 » »
» Petőfi-térről	1:30 » » » 10:00 » »

Ezen járatok rendkívül mérsékelt menettíjait a következők Budapestről-Vácra vagy megfordítva I. hely 40 fillér, II. hely 30 fillér Budapestről Nagymarosra vagy megfordítva I. hely 1 korona, II. hely 70 fillér.

Vácra Nagymarosra vagy megfordítva I. hely 60 fillér, II. hely 40 fillér.

Négy és tíz év közötti gyermekek féláron, katonatisztek és katonai hivatalnokok az I. osztályon féláron, katonák (legénység) a II. osztályon féláron a m. kir. állami és udvari hivatalnokok a szabályszerű igazolvány alapján az I. osztályon a II. osztályú jeggyel utazhatnak. Azonkívül az utazó közönség kényelmére való tekintettel olcsó menet- és térképek adtnak ki és pedig: Budapestről Nagymarosra és vissza I. hely 150 fill. II. hely 120 fill.

Vácra Nagymarosra és vissza I. hely 90 fillér, II. hely 75 fillér.

Fenti járatok alkalmával egy nagy s minden kényelemmel ellátott termes gőzhajó közlekedik, melyen a közönség eső elől is védve van. A hajón jó vendéglő van polgári árákkal s pontos kiszolgálással. Nagymaros és Visegrád között csavargózás közlekedik, melynek állomása Nagymaroson közvetlenül a hajó kikötőhelye felett van. Ha a járatokat bármely okból abban kellene hagyni, úgy erről a társulat idejekorán hirdetést fog közzé tenni.

Budapest, 1908.

A forgalmi igazgatója

Most jelent meg! A cs. és kir. szab. Most jelent meg! Eassa Oderbergi Vasútszemélyszállítóvonalainak

MENETRENDJE.

Rövid útmutatóval a Tátrába. Érvényes 1908. máj. 1-től.

Ara 12 fillér. Singer és Wolfner kiadása. Bpest, VI. Andrássy-ut 10.

Magyar kir. államvasutak.

130211/90s szám.

A magyar királyi államvasutak igazgatóságától azon értesítést vettük, hogy a bicske-székesfehérvársárbogárdi helyi érdekt vasut vonalán, Bőrgönd és Bodakutor-felsőszentiván állomások között létesített „Belsőbáránd” nevű állomást 1908. május hó 15-én átadták az összforgalomnak.

E naptól kezdve onnét az összes személyszállító vonatok az általános menetrendhirdetmény I. részének 3. mezejében kitüntetett időben indulnak.

Budapest, 1908. június 22-én.

Az igazgatóság. (Utányomás nem díjazt.)

Csinosan

butorozott teregmentes szoba villanyvilágítással, egy vagy két ur részére azonnal kiadó. Nagytváros-utca 3/a. II. emelet 15 a városi villamos megálló mellett. 9671

Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási R. T. Hirdetmény

Kombinált hajózási és vasut forgalom I-IV. kivételes díjszabás.

A Magyar Királyi Folyam és Tengerhajózási R. T. igazgatósága közzé teszi, hogy a kombinált hajózási és vasuti forgalomban 1904. évi augusztus 1-től fennálló I-III. és 1904. évi október 1-től fennálló IV. sz. kivételes díjszabások érvényét f. évi július 31-ig meghosszabbítja.

Ezen időpont után előíráthatólag az új díjszabások fognak érvénybe lépni.

Budapest, 1908 június 30. Az igazgatóság.

Hogy lehet a beteg ember ismét egészséges?

ÚJ GYÓGYMÓD!

A modern orvosi tudomány leghíresebb vívmánya a **Kataphorese gyógy mód.**

Rendkívül gyógyhatása a legsúlyosabb bántalmaknál is oly csodálatra méltóan érvényesül, hogy a biztos eredmények folytán a tiszteletdíj a betegségek gyökeres és teljes gyógyulása után fizethető.

E schol nem létező kedvezményt azon betegek is igénybe vehetik, kik hosszú éveken át tartó betegségük vagy azok súlyos következményei miatt a gyógyulásra már minden reményt feladtak. E korszakalkoló gyógymód hazánkban egyedül

Dr. MITZGER hírneves intézetében Budapest, Andrássy-ut 51. (Óktogon) I. em.

nyer alkalmazást. — Hitelesen kimutatható, hogy közel 67 ezer beteg hagyta el teljes gyógyultán az intézetet.

Külön osztályok a férfiak és nők részére, külön gyógytermek az idegbetegségek, onferózis utókövetkezményei, elgyengült vagy teljesen elvesztett férfiérő, impotencia, hátgerinc-, gyomor és bélbántalmak, külön vér-siphilis és bármely súlyos utóbajainál, száj-, gége-, torok-, orr-, szem- és tülbajok, külön húgy-ivarszervi bántalmak, régi krónikus folyás és égési tüneteknél, vizeletzavarok, hólyag-, vesebántalmak, aranyórnél, külön a csusz-, köszvény- és hűdési állapotok, fejbántalmak és bőrbajok gyógyítására.

Az intézet, mely páratlan gyógy sikerei révén világszerte mint egyike a legjobbaknak van elismerve hazánkban, mint speciális szakintézet megkülönböztetetlen magasságban áll, sőt a külföldi gyógyhelyeket is messze túlszárnyalja, minnek legényesebb bizonyítéka, hogy a betegnél minden kockázat már előre ki van zárva, miután bármely régi eredetű gyógyíthatatlannak tartott bántalomnál is a tiszteletdíjat teljes gyógyulása után fizetheti a beteg.

Gyógyítást az intézet csak személyes szakkereső, alapos vizsgálat után fogad el, mely tehát a beteg személyes megjelenését legelőször feltétlenül szükségessé teszi, mert csak a legújabb vizsgálati eszközök segítségével megállapított diagnózis alapján lehetséges czélrűdatus egyéni tudományos gyógykezelés és ennek alapján teljes sikerű gyógyeredmény. Prospektust és levelekre felvilágosítást díjtalanul küld az intézet.

Az intézet egész nap nyitva.

E hirdetési rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges...

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges...

Pénzszekrények használtak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók...

Vadászgyepek gyűjtőmenny, részben örökségből származó egyenként is...

Asztalosok új jövedelmi forrását leíró képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a „Kegelet” szerkesztősége...

Magánkutató iroda Rákóczi-ut 75. Kényes megbízásokat, megfigyeléseket, nyomozásokat elvégeztet...

Kajszinbaraczköt válogatott legszebb minőségben 5 kiló 3 korona. megyei nagyszeműt főzésre...

Pótvizsgákra Pogári, gimnáziumi, kereskedelmi, reál, mai gánvizsgálatra, gimnáziumi...

Zalogcédulákat, brilliansokat, ékszereket, aranyat, ezüstöt, platínát...

Kajszinbaraczk nemespéldányok befűzésére vagy lekvárnak postakosaranként 1 frt. méterm...

Kajszinbaraczk kézzel szedett, válogatott fajok befűzésére és lekvárnak, aranyalma, ribizli...

Gépészeket cséplés időnyre napszintén gazdaszítéket és az összes gazdasági személyzetet...

Jogi, politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra (egyestárgyakból is)...

Parketagyár Gyöngyösön ajánlja gyártmányait. 27733

Kajszinbaraczköt nagy válogatottakat 5 kilónként 3 koronáért. Cseresznyét, meggyet, zöldbíót...

BUTOR árverésről, finom és egyszerű butor, hálósobák és garson szobák Szalonbör...

15 forintért tiszta gyapjuszövetből mérték szerint elegáns kivitelű öltöny vagy felöltő Krausz F. és Tsa...

Villamos világítás saját dynamóval, lakóházak, gazdaságok részére. Telefon és villamos...

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása háló-, ebédlő-, szalonuriszoba és irodai teljes berendezések...

Zalogcédulákat veszek. Elzalogosított, brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és...

Singer Jakab ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. szám. Izabella-utcasarkán

Magánnyomozó törv. bejegyzett cég elvállal bizalmi, házassági örökségi és egyéb kényes ügyekben teendő kutatókat, személyek, lakások...

Kolozsvári jogtudományi és államtudományi szigorlatokra, államvizsgákra és alapvizsgákra igen alaposan és lelkiismeretesen készítünk elő...

BUTOROK háló-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések, ruhák, mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök...

Fenyőborovicska (Juniperus) BARTA-féle, 3 liter K 7,50, 4 liter K 9.- bormentve. FELKAI KONZERVGYÁR Felka, Szepesm. 26973

„Stenográfia” Ingyenes gyorsirástanítás, teljesen díjtalan gépírás-oktatás. A Stenográfia országos gabelsberger gyorsíró és gépíró iskola az előző évek mintájára július elején teljesen díjtalan magyar, német gyorsírási és gépírási tanfolyamokat nyit...

30 forint. Varrógépek egy új valódi csapádtípusú Singer varrógép szerkesztésű, 5 évi garanciával. Árjegyzék ingyen.

BELHURUT, (hámenes) gyomorgöres legjobb gyógyszer a BARTA-féle FERET-APONTA GYÓGYBOR gyógyszereszek és felszereseknél 1 üveg ára K 1.60, 5 üveget 8.- koronáért bormentve szállít a FELKAI KONZERVGYÁR Felka, Szepesm. 26971

Magánkutató és tudakozó iroda Kertész és társa Rákóczi-ut 64. Etesítést, utbaigazítást ad telekkönyvi, adó, illeték és egyéb közigazgatási ügyekben. Elvállal diszkrét nyomozásokat, megfigyeléseket. 28771

JEGYBANKÜGY IRTA: MÜLLER VILMOS A PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK TISZTVISELŐJE

Ára 2 korona 50 fillér. Kapható LAMPEL R. könyvkereskedése Wodianer F. és fia Reszvény-Társ., Budapest, Andrassy-ut 21.

BUTOROK háló-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések, ruhák, mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök, salódi angol bérgeparitúrák eladása és vétele.

Wechsler Károlyné VII. Király-utca 23. szám I. emelet 263 Kocsin-utca sark.

ELEKTRO-MOTOROK minden nagyságban, Állandó nagy raktár Laub Lipót, BUDAPEST, Liszt Ferenc-tér 17. sz.

INGYEN bormentve és titoktartással küldjük érdekes ábrás GUMMI-HALHOLYAG 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 kor. tozija NAKIRA valódi indiai ferri-különlegesség tozátja 12 korona. Uterus-Spray legújabb női különlegesség 14 kor. PESSAR OCLUS női szer 3-11 kor. MINTA-GYÜJTEMÉNY 12 db legfinomabb övszor 4 k. IRRIGATOR 3 koronától 10 koronáig

INGYEN kúrák műlábak műkezek támgépek sérvkötők univerzális sérvkötők páratlanok kis eszbe nyomású pelettával a legnagyobb sérv is elzárható. HASKÓTÓK, Gummiharinyak stb. mérték szerű készítmények. MAGYAR ORVOSI MŰSZER- és Készletgyártó Rt. Budapest, VII., Rákóczi-ut 32. Pontos címre és a városi korszakra figyeljünk.

Szepességi csemegék BARTA-féle veresáfonya befőttet, málna-, szamóca-, csipkebogyót, gomba- és huskonzerveket, pastilomokat stb. a FELKAI KONZERVGYÁR Felka, Szepesmege. Kérjen árjegyzéket.

Kitünő likörök és rum készíthetők házilag olcsón eszenciáimmal. Egy liter készítéséhez való üvegcsé ára 60 fillér. Készítési utmutatás mellékelve. 10 üvegűnél bormentve. Réthy Béla gyógyszerész Békéscsaba.

Liszt István Bpost. IV. Koronaherceg-u. 2 (Kilgy-tér sarkán) butorraktárban. Több mint 800 képpel ellátott árjegyzéket bárkinek 60 fillér ellen franko elküldjük

Magyar kir. államasutak. 138296/1908 számhoz.

HIRDETMEY A magyar királyi államasutak igazgatósága egy Árad környékén létesítendő talpátelőtelep gépészeti berendezésére ezennel nyilvános ajánlati versenytárgyalást hirdet. Ezen előtelepet az ajánlatot tenni szándékozók által megtekinthető nagyenyedi előtelepünkhez nagyban és egészben hasonló berendezéssel kívánjuk előállítani. Ehhez képest a telep gépészeti berendezése akként szerkesztendő, hogy azzal a talpák ugy forró olajban való főzés mellett, mint horganyhalvaggal a Burnett rendszer szerint is letehető legyenek. Az ajánlatok alapfűl szolgáló „Pályázati hirdetmény” mely a gépészeti berendezés rövid leírását is tartalmazza, — továbbá a „Műszaki feltételek” és egy vázlatos helyszínrajz a magyar királyi államasutak központi tervtárában (Teréz-körút 56. földszint.) együttesen 5 koronáért megszerzhetők. Ajánlatokat csak a teljes gépészeti berendezésre lehet tenni; az ajánlatokat legkésőbb 1908. évi július hó 18-án déli 12 óráig kell benyújtani a magyar királyi államasutak építési és pályafentartási főosztályánál (VI., Tezéz-körút 56. I. 10 ajtó).

Az ajánlat benyűjtását megelőzőleg, de legkésőbb 1908. évi július hó 17-én déli 12 óráig, az ajánlat ár 50%- azaz öt százalékát kell készpénzben, vagy áltami letétre alkalmas értékpapirokban a magyar kir. államasutak központi pénztárában letenni (VI., Andrassy-ut 75. sz.) földszint) — megjegyezvén, hogy az értékpapirokat csak a budapesti tőzsdén lezsett árfolyam szerint, azonban senmiesetre névértékben felül számítjuk. A bantpénzről kiállított letéti jegy az ajánlatához nem csatolandó. Posta útján feladott ajánlat és bantpénz tértivevény mellett adandók fel, Budapest, 1908. évi június hóban.

Az igaz gátóság.

A legelőnyösebb részleíftetésre zongorát, pianinót, czim balmot, hegedűt készpénzbeni áron a legújabb rendszerű bank hitel útján kizárólag csakis Reményi nagy magyar hangszertelepen. Prospektus és árjegyzék ingyen. Budapest, Király-utca 58. szám.

Klein Gyula butortermésben Budapest VII. Erzsébet-körút 56. rendezve készült butor részleíftetésre is kapható.

SANTAL MIDY. Ártalmatlan és teljesen tiszta ALAPOSAN ÉS GYORSAN GYÓGYITJA (Kopra és befelezéskor nem kell) a bevoagy vagy lódt kifolyást. Minden tokoeska 4 MIDY nézet cselel. PARIS, 8, rue Violenne. Főraktár: Török József Budapest, Király-utca, 12. és Andrassy-ut 23. és Magyarországi jelentősbb gyógyszerárakban.

INGYEN DRÁGABB, MINT NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP NAGYÍTÁSOK. KUNUNK EGY ÉLETNAGYSÁG KÉPET 5 KORONÁÉRT DISZES PASZPARTUVÁL 55-68 CTK. NAGYSÁGBAN CSOMAGOLVA 3 SZINES. OLÁJKÉP ÁRA 10 KORONA. KÉPVISELŐI MINENÖTT FELVÉTELENEK. SZAVATOSSÁG. MINDEN IRÁNYBAN RAFAEL FÉNYKÉPNAGYÍTÓ ÉS FÉNYKÉPESZTERI MŰTEREM BUDAPEST, VII. ROTTENBUILLER-utca 146. NYITNUTTEVE AZ 1908. ÉVI PÁRISI MEZETHTŐZI KIÁLLITÁSON DISZKOLEVÉL; KERESZTTEL ÉS ARANY-ÉREMMEL.